

**T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİMDALI**

**HUKUK DEVLETİNDEN BİR SAPMA OLARAK DERİN DEVLET
SORUNSALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERAY GÖÇ

**TEZ YÖNETİCİSİ
YRD. DOÇ. DR. HAYDAR EFE**

KARS - 2011

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİMDALI

HUKUK DEVLETİNDEN BİR SAPMA OLARAK DERİN
DEVLET SORUNSALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERAY GÖÇ

TEZ YÖNETİCİSİ

YRD. DOÇ. DR. HAYDAR EFE

KARS – 2011

T.C.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Eray GÖÇ'e ait "Hukuk Devletinden Bir Sapma Olarak Derin Devlet Sorunsalı" konulu çalışma, jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak oy *gokletg* ile kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesinin Ünvanı, Adı ve Soyadı

Doç. Dr. Adem ÜZÜMCÜ

Yrd. Doç. Dr. Haydar EFE

Yrd. Doç. Dr. Şükrü NİŞANCI

İmza

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../2011 tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

UYGUNDUR

.../.../2011

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Doç. Dr. Selçuk URAL

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR.....	IV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DEVLET YÖNETİM BİÇİMLERİ VE HUKUK DEVLETİ

A. Devlet Tanımları.....	5
B. Devletin Tarihsel Gelişimi.....	7
C. Devlet Biçimleri.....	9
1. Yapılarına Göre.....	9
a. Üniter (Tek Yapılı).....	9
b. Birlik (Karma Yapılı).....	10
2. Siyasal Sistemlerine Göre Devletler.....	11
a. Monarşi.....	12
b. Oligarşi.....	13
c. Demokrasi.....	14
d. Faşizm.....	16
e. Hukuk Devleti.....	18
D. Derin Devleti Legal Kılan Anlayış.....	22
1. Hikmet-i Hükümet.....	23
a. Varlık ve Beka.....	24
b. Birlik ve Bütünlük ile Güvenlik.....	25
2. Devlet Rejim Ayrımı ve Seçkinler Yönetimi.....	26

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNEMLİ GİZLİ ÖRGÜTLER VE HUKUK DEVLETİNDEN SAPMA ÖRNEKLERİ

A. ABD Derin Devleti.....	29
B. İsrail Derin Devleti (MOSSAD).....	33
1. MOSSAD'ın Eylem Motodları.....	35
2. İsrail'in Diğer İstihbarat Organları.....	37
C. İtalya Derin Devleti (GLADIO).....	39
D. Alman Derin Devleti (BND).....	44
E. İlluminati Örgütü.....	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE GİZLİ ÖRGÜTLER VE HUKUK DEVLETİNDEN SAPMA ÖRNEKLERİ

A. Derin Devlet Yapılanmaları.....	52
1. Hafiye Teşkilatı.....	53
2. İttihat ve Terakki ve Teşkilat-ı Mahsusa.....	56
3. MAH (Milli Amele Hizmetleri).....	65
4. ÖHD (Özel Harp Dairesi).....	67
5. JİTEM (Jandarma İstihbarat Terörle Mücadele).....	69
6. MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı).....	72
B. MOSSAD, CIA, GLADIO ve BND İle Türk İstihbarat Teşkilatları'nın Benzer ve Zıt Yönleri.....	73
SONUÇ.....	75
KAYNAKÇA.....	78
Ek – 1.....	85
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ÖZET

Bu çalışmada, dünya üzerinde söz sahibi konumdaki istihbarat örgütleri (gizli servisler) ile Türkiye’de Osmanlıdan günümüze istihbarat toplama görevini üstlenmiş servislerin yapıları, çalışma şekilleri ve tarihsel süreç içerisinde hukuk devletinden sapma yönelimleri ele alınmaktadır. Bunun için öncelikle, devletin ortaya çıkışı, tarihsel süreç içerisinde gelişimi, hukuk devleti, hukuk devletinden sapmalara ortam hazırlayan hikmet-i hükümet, devletin bekası gibi kavramlar üzerinde durulmaktadır.

İkinci olarak dünya üzerinde söz sahibi istihbarat servisleri, bunların kuruluşu, hangi ülkelerde kuruldukları, kuruluş gayeleri, zaman içinde siyasal, sosyal ve ekonomik hayata etkileri incelenmektedir. Son bölümde ise Türk istihbarat servisleri, Osmanlı devletinden günümüze servislerin sosyal hayata etkileri, Türk istihbaratı ile diğer önemli istihbarat örgütlerinin benzer ve zıt yönleri incelenmiş, istihbarat servislerinin denetiminin güç olmasından dolayı hukuk çizgisinin dışına çıkma, hukuksuzluğu ilke edinme gibi yönelimlerinin sebep ve sonuçları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Gizli Servis, Hukuk Devleti, Devletin Bekası, Din, Türk İstihbaratı

ABSTRACT

In this study, it is held the historical orientation of deviations in state law of the most important intelligence agencies around the world (thesecretservices) and undertook the task of intelligence-gathering services in Turkey since the Ottomans. Firstly, it is examined the concepts such as the emergence of the state, the development of the course of history, state of law, the survival of the state, law deviations and *raison d'etat*.

Second, intelligence services around the world influence, in which countries are established, the organization to their goals over time, the political, social and economic impacts of life are discussed. The next stage, the effects of Turkish intelligence services from the Ottoman state to the present day social life, similar to the Turkish intelligence and counter intelligence agencies and other important aspects of power control are mentioned. Because of the trouble of the control of intelligence services, the services have an intention of going out of law.

Keywords:

Secret Service, Constitutional State, The Survival Of The State, Religion, Turkish Intelligence

ÖNSÖZ

Derin devlet konusu, dünya genelinde özellikle 70'li yıllarda çokça tartışılan bir konu haline gelmiştir. Derin devlet hakkında özellikle 90'lı yıllarda Gladio'nun tasviyesi sürecinde, ciddi iddialar ortaya atılmış, bunu takip eden yıllarda ise derin devlet çok yönlü olarak ele alınmış ve irdelenmiştir. Bu konuyla ilgili dünyanın pek çok yerinde ciddi çalışmalar yapılmış, Kennedy'nin öldürülmesi de dahil pek çok suikast veya faili meçhulün arkasında onun parmağına rastlanmıştır. Sosyal, siyasal ve ekonomik hayatta bağlantıları tespit edilmiş, uzantılarına rastlanmıştır. Çalışmada hukuk dışılığı icazet veren anlayışların, dünyanın önemli ülkeleri ve Türkiye'deki bağlantıları araştırılmıştır. Bu çalışmada; hukuk dışılığın belki masumane niyetlerle devlet adına karar alan, uygulayan teşkilatların zaman içinde hukuksuzluğun baş aktörleri olduğu gösterilmektedir. Devlet adına, devletin bekası adına yola çıkmış birimlerin, kişilerin zaman içinde kendi çıkarları ve istekleri doğrultusunda hareket ederek, devleti nasıl bir çıkmaza sürüklediği de yine bu çalışmada görülebilecektir.

Tezin nihayet bulmasında fikirlerini ve zamanını benden esirgemeyip, bana yol gösteren tez danışmanım Yrd. Doç. Dr Haydar Efe'ye, yüksek lisans'a başladığım günden bugüne kadar maddi-manevi desteğini esirgemeyip fikirleriyle bana yol gösteren Yrd. Doç. Dr Şükrü Nişancı'ya, sayın Mehmet Elkatmış'a, Şamil Tayyar'a, ayrıca kaynak temin etme ve teze odaklanmam konusunda benden hiçbir zaman yardımını esirgemeyen Onur Ayda'ya da teşekkürü bir borç bilirim. Eksiklikleri olmakla beraber, bu çalışmanın yol gösterici, yararlı bir çalışma olduğunu, olacağını umarım.

Eray GÖÇ
KARS – 2011

KISALTMALAR

a.g.e	: Adı geçen eser
Akt.	: Aktaran
A.P	: Asker Polis Teşkilatı
b.,	: Basım / Baskı
Bkz. / bkz.	: Bakınız
BND	: Batı Almanya İstihbarat Teşkilatı
C.	: Cilt
CIA	: Amerikan Merkezi Haber Alma Ajansı
Çev.	: Çeviren / Çevirenler
Der.	: Derleyen / Derleyenler
Ed.	: Editör
GLADIO	: Romanın Kılıcı
Haz.	: Hazırlayan / Hazırlayanlar
JİTEM	: Jandarma İstihbaratı ve Terörle Mücadele
MAH	: Milli Amele Hizmetleri
M.E.H	: Milli Emniyet Hizmetleri
MİM	: Müsellah Müdafaa-i Milliye
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MOSSAD	: İstihbarat ve Özel Operasyonlar Merkezi
ÖHD	: Özel Harp Teşkilatı
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Ün	: Üniversite
Yay.,	: Yayınları / Yayıncılık / Yayınevi
YKY	: Yapı Kredi Yayınları

GİRİŞ

Bu çalışma, derin devlet denen olgunun ortaya çıkışını, anlamaya çalışmanın ürünüdür. Derin devlet denen olgu soyut bir kavramdır. Hukuk dışılığı ifade etmek için kullanılan bu kavram, devletin arka planındaki asıl buyur edicidir ve bu varlık, hüküm verici bir güç olarak devlet içinde varlığını devam ettirmektedir.

Dünya üzerinde ve Türkiye’de hukuk devletinden sapmalar incelendiğinde, hemen hemen aynı yapılarla karşılaşılmaktadır. İşte bu çalışmanın amacı bu yapıların yani gizli servislerin hukuk dışılığına icazet vermesinin sebeplerini bulmak, hukuk dışılığın gizli servislerin adeta kaderi olmasının arkasında yatan nedenleri ortaya koymaktır. Yani her istihbarat örgütü bir hukuk dışılığına meyilli midir, eğer öyleyse bunu doğuran etmenler nelerdir, gibi sorulara cevap aranmaktadır.

Özellikle Türkiye’de Susurluk kazasından sonra, derin devlet kavramının sıkça dile getirilmesinden esinlenerek, derin devlet denen olgunun nasıl ortaya çıktığı, etki alanı, tarihsel gelişimi araştırılmaktadır. Türkiye’deki gelişme Avrupa ve Amerika ile Ortadoğu’ dan örnekler alınarak incelenmiş. Derin devlet denen olgunun istihbarata tanınan geniş imkanlar ve denetim mekanizmasının işlememesinden kaynaklandığı tezi üzerinde durulmaktadır.

Tez hazırlanırken daha çok yazılı kaynaklardan yararlanılmış, kitap, makale, dergi, gazete yazılarına yer verilmiş, bunun yanında konuyla ilgili röportajlar yapılmış ve internetten yararlanılmıştır. Tezde karşılaştırmalı fikirlerden yararlanılarak daha objektif bir analize yer verilmiştir. Böylece tarafsız bir gözle olaya bakabilme imkanı sağlanmaya çalışılmıştır.

Çalışma üç ana bölüm ve alt başlıklar halinde incelenmiştir: Birinci bölümde devlet denen olgunun ortaya çıkışı, tarihsel süreç içerisinde gelişimi, ne olduğu incelenmiş, hukuk, hukuk devleti, devlet biçimleri ve hukuk devletinden sapmaların önünü açan hikmet-i hükümet, devletin bekası gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca hikmet-i hükümet ve devletin bekası gibi kavramlar toplumu devlete itaate mi zorlar, yoksa maddi - manevi argümanlar kullanarak toplumda itaat noktasında hissiyat mı oluşturur sorularının cevapları da aranmaktadır.

İkinci bölümde dünyanın önemli istihbarat örgütleri üzerinde durulmaktadır. Bu örgütlerin yapısı, işleyişi hakkında bilgi verilmekte, ABD, İsrail, Almanya, İtalya gibi devletlerin uluslar arası arenada güç odağı haline gelmesinde katkısı bulunan CIA, MOSSAD, GLADIO ve BND gibi örgütler tanıtılmaktadır. Dünya çapında ün yapmış bu örgütlerin güçlerinin kaynağı uluslararası arenada siyasal, sosyal ve ekonomik yapı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Derin devlet denen olgunun Avrupa, Amerika ve Ortadoğu'da ne tür değişikliklere sebep olduğu, devleti algılayış şekillerine nasıl etki yaptıkları üzerinde durulmaktadır.

Üçüncü ve son bölümde Türk gizli servislerine değinilmekte gizli servislerin tarihsel süreç içerisinde Osmanlı'nın son döneminden günümüze kadar ne tür değişikliklere uğrayarak geldiği ve hukuk devletinden sapmalara yer verilmektedir. Hafıye Teşkilatı, Teşkilat-ı Mahsusa, MAH, ÖHD, JİTEM ve MİT gibi Türk istihbarat geleneğinin temsilcileri konumundaki teşkilatlar tek tek irdelenmekte, Türk istihbarat teşkilatlarının artıları ve eksileri ile dünyanın diğer önemli istihbarat örgütleri ile benzer ve zıt yönlerine değinilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

DEVLET YÖNETİM BİÇİMLERİ VE HUKUK DEVLETİ

İnsanı hayvandan ayıran çeşitli nitelikleri arasındaki temel özelliklerin biri de, topluluk yaşamını toplumsal yaşama dönüştürebilmiş olmasıdır. İnsanın aralıksız biçimde devam eden insanlaşma sürecinde gelişmesini sağlayan toplumsal yaşamdır. İçgüdüsel olan topluluk halindeki yaşam biçimine karşılık toplumsal yaşam, bilinçli bir tercihtir. Böyle bir tercihi de ancak insan yapabilir. Devlet de toplumsal yaşamın bir ürünüdür. Devlet, bireyin gönüllü olarak aynı yasalara bağlanıp özgürlüğünü ve sınırlarını güvence altına alma isteğinin sonucudur.¹

Diğer bir ifadeyle Devlet, toplumun ortak ihtiyaçlarının karşılanması için oluşmuş bir örgüttür. İlkel toplumlardan, günümüz toplumlarına kadar gelişen insan nüfusu, aralarında iş bölümü, işbirliği ve dayanışma yolu ile devlet denilen çağdaş örgütlenmeyi gerçekleştirmiştir. Önceleri, aile, kabile, sülale, köy, kasaba, şehir toplumlarının örgütlenerek giderdiği ortak ihtiyaçlar, günümüzde büyümüş toplumların, şehirlerden oluşan karmaşık yapılarını yönetmek için oluşturulmuş devlet denilen büyük örgütler tarafından karşılanmaktadır. Devlet toplumu temsil eder. Toplumun refah, mutluluk ve güvenliği için devlet teşkilatına ihtiyaç duyulmuştur. Toplumsal düzeni sağlamak için yasalar koymak, dış güvenliği sağlamak için silahlı güçler oluşturmak, adaleti gerçekleştirmek için bağımsız mahkemeler kurmak devletin ana görevleridir. Bu temel görevleri yerine getiren devlete, klasik devlet denilmiştir. Sonraları, toplumun ortak temel ihtiyaçları olan mal ve hizmetleri üreten, piyasaya bir üretici olarak giren devlet modeli ortaya çıkmışsa da, günümüzde, pazar ekonomisini ve serbest rekabeti esas alan, devlete ait ekonomik kuruluşları özelleştiren, enflasyonla mücadele eden, ekonomiyi teşvik ve yönlendiren, çevreyi koruyan devlet anlayışı egemen olmaya başlamıştır. Devletin öğeleri ise; toplum, ülke, bağımsızlık ve kişiliktir.²

Devletin ortaya çıkışı, toplumsal insanın gereksinmelerinin zorunlu bir sonucudur. Diğer bir deyişle, devleti yaratan insandır. Ne var ki, zamanla devlet insanın ve onun oluşturduğu toplumun üstünde ve onlara hükmeden bir güç haline

¹ Veysel Atayman, **Hukuk Felsefesi**, İstanbul, Donkişot Yay., 2005, s.55.

² Ömür Deliveli, **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, Ankara, Adalet Kitabevi, 2002, s.35-36.

gelmiştir. Birey, bu üstün güç karşısında kendisini her zaman aciz hissetmiştir. Gelişen toplumların artan gereksinimleri karşısında devlet örgütü karmaşıklaşmış ve baskı gücü de artmıştır. Bu karmaşık yapının etkinliğini sürdürmek için devleti idealize eden ve onu toplumun üstünde kutsal bir varlık gibi gösteren ideolojik araçlarla da baskı gücüne meşruiyet kazandırılmıştır. Devletin gelişme ve güçlenme süreci içinde yoğun bir ideolojik baskı altında kalan birey, kendi iradesinin bir ürünü olan devlete karşı yabancılaşmıştır. Ne var ki, bu yabancılaşma süreci, toplumsal ilerleme ve demokratikleşmeyle birlikte, devlet kavramına ilişkin düşünceler berraklaştıkça yeni bir nitelik kazanmıştır. Günümüz çağdaş toplumlarında birey, devlet kavramını ve gücünün kaynağını sorgulamaya başlamıştır. Artık devlet bir hizmet aracı olarak algılanmaktadır. Bu bilinçlenmeye karşın modern devletin etkinliği ve baskı gücü azalacağı yerde paradoksal bir biçimde artmıştır.³

Çağdaş toplumlarda, devlet gücünü kullanan sınıf ve katmanlara karşı bireyin ve toplumun geliştirdiği savunma aracı, devlet yönetimine katılmadır. Yönetime katılma, yığınsallaşarak yaygınlaştıkça, devletin baskı gücü denetlenebilecek ve devlet, yeniden, asli işlevi olan bir toplumsal hizmet aracı haline dönüşebilecektir. Devleti elinde tutan baskıcı güçlere karşı yığınların yönetime katılma çabasıyla birlikte, gelişmekte olan temel toplumsal sınıfların devleti halkın hizmetine sokmak için verdikleri mücadele, insan oğlunun insanlaşma sürecinde ulaştığı önemli bir aşamadır. Bu mücadelenin dünya ölçeğinde başarıya ulaşarak, sosyalizmin evrensel tek bir yönetim biçimi haline gelmesiyle, devlette gerileme sürecine girilecektir. O halde devlet sonsuza dek sürmeyecektir. İnsanlık tarihinin belli bir aşamasında ortaya çıktığı gibi çok ileri aşamalarında da ortadan kalkacaktır.⁴

Devlet önceleri bütüncül olan toplumun genel dağılımılarına fonksiyonel bir tepkidir. Alışılmış normlar ve topluma yine de yabancı gelmeyen saltanat güçleri yerine, yarı teolojik, yarı rasyonel, metafizik ve gelenekten arınmış toplum prensibi olarak egemen devlet ideası getirildi. Devletin taşıdığı bu özgürlük ve ayrılık hissi sosyal hayatın bölünmüşlüğü, parçalanmışlığını ve müterafik ilahi ya da tabii düzen hissini yoksunluğunu yansıtır. İnşa halinde olan kuralsız tanrısız modernlik dünyasında devlet gerekliydi.⁵

3 Tarık Ziya Ekinci, **Devlet ve Ben**, İstanbul, Kayhan Matbaacılık, 1995, s.21-22.

⁴Ekinci, **a. g. e.**, s.22.

⁵Abdulvahhab El Efendi, **Nasıl Bir Devlet**, İstanbul, İlke Yay., 1994, s.15.

Bu, devlet anlayışı, Batı Avrupa’da ortaçağ düzeninin çözülmesiyle doğar. Ortaçağ düzeni; Roma imparatorluk’unun yıkılışıyla oluşan otoritelerin kendi aralarında hakim olduğu, kilisenin tanımlamış olduğu dinsel ve dünyevi alanlarda nüfuzunu rakipsizce gerçekleştirdiği ve kilisenin kutsadığı imparatorun diğer otoritelerce tanındığı bir düzendir. Düzen, bu üç otorite merkezinin (papa, imparator, lokal güçlerin) karşılıklı çatışmasına ve bağımlılığına dayanır. Kilise, diğerlerinin iktidarının meşruiyet kaynağı olarak dinsel ilkeler sunan aşkın güçtür. Dinsel meşruiyet, bu dönem iktidar söylemlerinin temelidir. Dinsel meşruiyetten beslenmeyen hiçbir iktidar toplumsal itaati sağlama gücüne sahip değildir. Modern devlet, kökenlerini ortaçağın bu yapısını değiştiren unsurlarda aramaktadır. Modern devlet, ortaçağ düzeninin çözülmesiyle ortaya çıkan ulus devletlerin sosyal, siyasal ve ekonomik organizasyon arayışlarının, eski düzen yerine yeni düzen oluşturma çabasının, hemen her alanda yeni meşruiyet dayanakları aramanın bir sonucu olarak doğmuş ve gelişmiştir.⁶

A. Devlet Tanımları

Kimilerine göre ‘ Tanrının ülkesi’ Kimilerine göre ‘ şeytanın ülkesi’ kimilerine göreyse ‘ ölümlü tanrı’ denilen devlet’ in gerçek anlamı nedir?Devlet, nasıl bir şeydir? Bilinmeyen bir zamanda ‘ gökten zembille inmiş’ mistik bir şey mi? Herkesin iyiliğini düşünen üstün ve tarafsız bir hakem mi? Bir baba mı? Yoksa kaptan mı? Bir çoban mı? Kimilerinin sevdalandığı gibi kutsal mı? Varlığı, ezelden beri mi? Sonsuza dek yaşayacak mı? Yoksa yeryüzündeki tanrı mı?⁷

Bazı yazarlara göre devletin yüz elliye yakın tanımını yapmak mümkündür, bunlardan bazıları şöyledir: Devlet, ekonomide egemen sınıfın siyasi organizasyonudur. Amacı, mevcut düzenin korunması ve öteki sınıfların direncinin baskı altında tutulmasıdır.

Diğer bir tanıma göre, devlet, insanların toplum yaşamında başvurdukları bir örgütlenme biçimidir. Bir aile, bir dernek, bir sendika, bir parti gibi. Böylece devlet, her şeyden önce, sosyal bir gerçeklik gibi, tarihsel bir gerçekliktir. Nitekim, çok eski

⁶ Halis Çetin, **Modernleşme ve Türkiye’de Modernleştirme Krizleri**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2003, s.12-13.

⁷ Şemsettin Orhan, **Yeryüzündeki Tanrı Devlet**, İstanbul, Berfin Yay., 2001, s. 19.

devirlerde devlete rastlanmıyor; devlet, insanlık tarihinin belli bir aşamasında ortaya çıkmıştır.⁸

Devlet, gelişen özel mülkiyeti koruma gereğinin artması üzerine kurulmuştur. Devlet, sınıf karşıtlıklarını frenleme gereksinmesinden doğduğuna, ama aynı zamanda bu sınıfların çatışması ortasında doğduğuna göre, kural olarak en güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan egemen olan ve bunun sayesinde, siyasal bakımdan da egemen sınıf durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sınıfın devletidir.⁹

Tanilli'ye göre, devlet, sınıflı toplumlarda, hele hele kapitalist toplumlarda, üretim araçlarını, giderek iktisadi üstünlüğü elinde bulunduran sınıfın, sömürdüğü ve dolayısıyla ezdiği sınıf ve zümreler üzerindeki egemenliğini sürdürmek üzere kullandığı bir araçtır. Bir hakem değil, doğrudan doğruya bir “ baskı aracı”dır: Parlamentosu, bürokrasisi, mahkemeleri, hapishaneleri, gizli servisleri, polisi, jandarması ve nihayet ordusuyla, bu baskının örgütlenmesidir devlet. Ne ezelidir o, ne de ebedi. Devlet sınıflı toplumlarla aynı zamanda doğmuştur ve sınıflı toplumların ortadan kalkmasıyla da kaybolacaktır.¹⁰

Demokratik bir devlet, dini ve ideolojik çeşitliliği tanır; din, mezhep ve dünya görüşleri karşısında tarafsız kalır.¹¹

Devletin başka bir tanımı da şudur: Devlet, doğada olan bir kurum değildir. Devleti insanoğlu yaratmıştır. Daha güvenli, daha müreffeh, yani gönenç içinde yaşamak için kurulmuştur. Dolayısıyla devlet doğrudan doğruya kendisini oluşturan bireylerin mutluluğunu hedefleyen toplumsal bir kurumdur.¹²

Bununla birlikte liberalistler devleti şöyle tanımlar: Zor kullanmak suretiyle insan haklarını ihlal etmeye iki aday vardır. İlki bireylerdir. Bir bireyin, başka bir bireye karşı zor unsurunu kullanması durumunda bu kriminal bir olaydır. Kendine karşı zor kullanılan mukabelede bulunma ve saldırganı cezalandırma hakkı liberal düşünce geleneğinde hemen her yazar tarafından tanınır. Ancak, insan haklarını ihlal edebilecek ikinci ve üstelik birincisinden daha da tehlikeli varlık devlettir. Sınırlandırılmamış, kurallarla bağlanmamış bir devlet insan özgürlüğüne yönelik en

⁸ Server Tanilli, **Devlet ve Demokrasi**, 7. b., İstanbul, Cem Yay., s.9.

⁹ Friedrich Engels, **Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni**, 9. b., İstanbul, Sol Yay., s.177.

¹⁰ Tanilli, **a. g. e.**, s.11.

¹¹ Mustafa Erdoğan, **Demokrasi Laiklik Resmi İdeoloji**, 2. b., Ankara, Liberte Yay., 2000, s.152.

¹² Emre Kongar, Cumhuriyet, 29 kasım 1999, s.3.

büyük tehlikedir. Bireylere yasaklanan zorbalıkları uygun kılıflar bularak yapabilir ve insanları köleleştirebilir.¹³ Burada aslında, hukuk devletine olan gereklilik aksi taktirde keyfi muamelelerin insanlar açısından en büyük tehdit unsuru olduğu vurgulanmaktadır.

Buna karşın Weberde devletin neden bazen zora başvurduğunu şöyle anlatır; Devletin baskı organları kamu düzenini sağlayabilmek için fiziki zora başvurma imkanını tekellerine alabilmişlerdir. Bunların sonucunda bireysel şiddetin her türü devlet tarafından yasaklanmıştır. Bu nedenledir ki, zarara uğramış bir kişinin zararını ihkak-ı hak anlayışı uyarınca bizzat kendisinin zararını tazmin etmek ya da öç almak için girişimde bulunması, şiddet uygulaması menedilmiş bulunmaktadır.¹⁴ Bu vazife devletindir.

Bireyin özgürlüğü adına toplum karşıtı davranışların meydana geldiğini gördüğünüzde yapılması gereken tek şey, ‘ herkes kendi için, devlet herkes için,’ felsefesini insanlara empoze ederek, devletin güçlü olmasının gerekliliğine vurgu yapar.¹⁵

B. Devletin Tarihsel Gelişimi

Tarihsel gelişme içinde devletin ortaya çıkması, ortak tüketimden artan üretim fazlasının saklanma ihtiyacının doğması ve esirlerin emeğinden yararlanma koşullarının oluşmasıyla bir zorunluluk haline gelmiştir.

İlkel dönemde üretim düzeyi çok düşüktü. Başlıca üretim aracı çakmak taşı, taş baltalar, sopalar, mızrak ve benzerlerinden oluşmaktaydı. Yaşam, akarsular ve göller çevrelerinde sürdürülüyordu. Bu dönemde en önemli uğraş, yer değiştirmek için yapılan göçlerdi. Göç kararının alınması, yolların belirlenmesi ve yol güvenliğinin sağlanması gibi toplumun ortak çıkarları için yapılan hizmetler, henüz devlet örgütlenmesini gerektirecek nitelikte değildi. Bu nedenle ilkel dönemde devlet sayılabilecek bir organizasyon yoktur.¹⁶

¹³ Atilla Yayla, **Liberalizm**, 3. b., Ankara, Liberte Yay., 2000, s.201-202.

¹⁴ Nur Vergin, **Siyasetin Sosyolojisi, Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar**, İstanbul, Bağlam Yay., 2003, s.25.

¹⁵Pyotr Kropotkin, **Anarşi Felsefesi – ideali**, (Çev: Işık Ergüden), 1. b., İstanbul, Kaos Yay., 2001, s.46.

¹⁶Ekinci, **a. g. e.**, s.22.

Barbarlık döneminde, tarım ve hayvancılık yeni bir uğraş alanı olarak ortaya çıkmıştır. Göçler, mevsimlik karakter kazanmış ve görece bir yerleşiklik başlamıştır. Bir işbölümü gerçekleşmiş ve hayvan sahipliğine dayanan bir servet birikimi olanağı doğmuştur. Kadınların tek bir erkeğe sadakatine dayanan yeni bir aile biriminin temelleri atılmıştır. Toplumlar arası ilişkilerde servet gaspı bir amaç haline geldiğinden, aşiretler arası savaş dönemi başlamıştır. Bu gelişmelerin doğal bir sonucu olarak üretim güçlerinin korunması, savunma, savaş kararının verilmesi ve aile kurumunun sağlamlştırılması gibi hizmetler için bağımsız bir devlet örgütünün ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur.

Kölecilikte, üretimin giderek karmaşıklaşması, iş bölümünün artması, köle sahipleri ile kölelerden oluşan sınıflı bir toplum düzeninin ortaya çıkmasına bağlı olarak, devlet örgütüne duyulan ihtiyaç daha da arttığı için, ekonomiyi düzenleyen, resmi parası olan, güç kullanarak topluma yön veren, savaş kararları alan, yeni olanaklara sahip bağımsız devletler ortaya çıkmıştır. Devlet kavramı, toplumsal bir antitez olarak asıl köleci düzende belirginleşmiş ve netlik kazanmıştır.¹⁷

Devletin ortaya çıkışı görece bir olgudur. Kazıbilim verilerine göre, devlet, ilk kez, İ.Ö 3000'li yıllarda, yeryüzünün dört ayrı noktasında, sırasıyla, Dicle-Fırat ovasında, Nil ovasında, İndüs ovasında ortaya çıkmış, uygarlık aşamasının bu en özgün kurumunun dünyaya az çok yayılabilmesi için en az 2000 yıl gerekmiştir. Tarihsel gelişme içinde devletin ortaya çıkması, toplumsal sınıfın belirmesiyle eş zamanlıdır. Yani, devlet, ilk sınıflı toplumun ihtiyaçlarına yanıt veren bir örgütlenme girişimi olarak ortaya çıkmıştır. Toplumsal gelişmenin belli bir aşamasında, üretim fazlasının saklanabilmesi için toprak kapların imali, ürünlerin depolanması ve tükettiğinden daha fazla üreten esir emeğinin üretimde kullanılması gibi gelişmeler, emeğin sömürüsüne dayanan bir toplumsal farklılaşmanın, yani ilk sınıflı toplumun başlangıcı olmuştur. Esirlerin bir bağlılık ve itaat içinde çalıştırılabilmesi, üretimde çeşitlilik, üretim malları arasındaki değişimin bir düzen içinde yapılabilmesi için ilkel toplumun ileri aşamalarında bir örgütlenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır: işte bu devlettir. İlkel toplumda uç veren devlet örgütlenmesi, köleci toplumda görece bağımsızlığı olan etkin ve yönlendirici bir örgüt haline gelmiştir.¹⁸

¹⁷Ekinci, a. g. e., s.23.

¹⁸Ekinci, a.g.e., s.23.

Köleci toplumda işlevsellik kazanan devlet, tüketim fazlasını yani artı değeri ele geçiren köle sahiplerini korumak ve köleleri itaate zorlayarak, düzeni sürdürme görevini üstlenmiştir. Bu açıdan devlet, köle sahiplerinin hizmetinde ve sömürülen kölelere dönük bir baskı aracı olarak işlev görmektedir.

Devlet, ilk ortaya çıktığı andan itibaren günümüze kadar tüm sınıflı toplumlarda hemen her zaman sınıfların hizmetinde, egemen üretim biçimini koruyan ve sömürülen sınıfları itaate zorlayan bir baskı aracı olmuştur. Son tahlilde, karmaşık işlevine karşın bu kural günümüzdeki demokratik devlet örgütleri için de geçerlidir. Ancak, toplumsal gelişme ve ilerlemeyle birlikte karmaşıklaşan yapısı nedeniyle çağdaş devletin kullandığı baskı yöntemleri örtülü, dolaylı ve rafine bir hal almıştır. Bu nedenle en gelişmiş demokrasilerde bile bu ince yöntemleri kullanan devlet, sömürücü sınıflara dönük baskı işlevini kolayca sürdürebilmektedir.¹⁹

C. Devlet Biçimleri

1. Yapılarına Göre

Monarşi, oligarşi ve cumhuriyet diye üçe ayırdığımız devlet biçimleri ile hükümet biçimlerini karıştırmamak gerekir. Örneğin İngiltere'nin devlet biçimi monarşi, hükümet biçimi ise demokrasidir.

Ayrıca bunların dışında devlet biçimleri yapılarına göre ve siyasi sistemlerine göre ayrılarak daha sistematize hale getirilmiştir. Yapılarına göre devlet biçimlerinden birincisi üniter yani tek yapılı devlet şeklidir.

a. Üniter (Tek Yapılı)

Üniter devletler ulusal düzeyde egemenliğin tek bir siyasi iktidar tarafından kullanıldığı devletlerdir.

Çağdaş devletlerin büyük çoğunluğu üniter yönetim sistemine sahiptir. Bunlar egemen gücü tek, ulusal bir kuruma vermektedirler. Birleşik Krallık'ta bu kurum, en azından, teoride rakipsiz ve meydan okunamaz yasama yetkisine sahip

¹⁹Ekinci, a.g.e., s.23-24.

Parlamento'dur. Parlamento istediği yasayı yapabilir veya kaldırabilir; onun güçleri kodifiye edilmiş veya yazılmış bir anayasa tarafından kontrol edilmez; onun otoritesine meydan okuyabilecek herhangi bir rakip Birleşik Krallık yasama organı mevcut değildir ve onun kanunları diğer tüm hukuk türlerinin üzerindedir. Üniter bir sistemde anayasal üstünlük merkeze verildiği için herhangi bir çevresel veya yerel yönetim sisteminin varlığı merkezin isteğine tabidir. İlk bakışta bu, sınırlanmamış merkezden yönetim hayaletini yaratmaktadır. Yerel kurumlar isteğe bağlı olarak yeniden şekillendirilebilir, yeniden organize edilebilir ve hatta ortadan kaldırılabilir; onların güçleri ve sorumlulukları nasıl kolayca genişletilebilmişse o kadar kolayca daraltılabilir. Bununla beraber, uygulamada üniter sistemlerdeki merkez ve çevre arasındaki ilişki, federal sistemlerde olduğu kadar karmaşıktır. Siyasal, tarihi ve kültürel faktörler daha formel anayasal sistemlerde olduğu kadar önemlidir. Bununla birlikte, çevresel otoritenin iki ayrı kurumsal türü üniter devletlerde mevcuttur: yerel yönetim ve yetki devredilmiş meclisler. Bunların her biri merkez-çevre ilişkilerine ayırt edici bir şekil vermektedir.²⁰

Hangi tür devletler tekli yapıya sahiptir ya da bir devletin tekli yapıya sahip olmasının koşulları nelerdir?

Bir devletin tekli devlet yapısına sahip olabilmesi için, devletin yetkilerinin, ister alt, ister üst düzeyde olsun, başka bir devlet ya da devletlerle paylaşılmaması gerekir. Devlet ülkesinin ve ülke üzerinde yaşayan halkın, tek bir devlet egemenliğine tabi olması, iç ve dış egemenliğin başka bir devletle paylaşılmaması durumunda, tekli devletten söz edilir. Türkiye, İtalya, Fransa gibi devletler tekli devlet yapısına sahip olan devletlerdir.²¹

b. Birlik (Karma Yapılı)

Devlet otoritesi, birliği oluşturan ülkeler arasında yatay ya da dikey olarak bölünebilir. Bunlar ise dört grupta incelenebilir:²²

- Kişisel birlikler

²⁰Andrew Heywood, **Siyaset**, Ankara, Liberte Yay., 2006, s.240.

²¹Şeref Gözübüyük, **Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2003, s.18.

²²Şeref Gözübüyük, **Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2003, s.18.

- Gerçek birlikler
- Konfederasyon: Her devletin bağımsızlığının genelde oy birliği ile karar alma kuralıyla garantilendiği devletler birliği. Konfederasyon'un genelde sürdürülemez olduğu tecrübe edilmiştir. Konfederasyonlar, egemenlik gücünü çevre kurumlarına vererek sadece en gevşek ve en yerinden yönetimci bir siyasi birlik kurdukları için, en başta gelen destekleyicileri anarşistlerdir. Aslında konfederal ilke, NATO, Birleşmiş Milletler, Afrika Birliği Örgütü gibi uluslararası örgütlerde de görüldüğü gibi, çoğunlukla devletlerarası ilişkiler şeklinde uygulanır. Konfederasyonun ulus-devlet ölçeğindeki örnekleri daha nadir bulunur. Konfedere devletin en önemli modern örneği, 1991'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin resmen yerini alan Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)'dur.²³
- Federasyon: Birçok ayrı devletin kolektif bir devlet halinde birleşmesi.²⁴ Federal devlet, devlet yapısının değişik düzeyde örgütlenmesinden doğmaktadır. Bu tür bir devlette hiyerarşik açıdan alt düzeydeki örgütlenme her somut durumda değişik adlar alan federe devletler çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Üst düzeyde örgütlenme ise federal devlet adı verilen birkaç federe devletten oluşan merkezi otorite çerçevesinde oluşmaktadır ve ilke olarak bir bütün kabul edilmektedir. Ayrıca dış ilişkilerin her türünde, aksi öngörülmediği sürece bir federal devletin merkezi otorite tarafından temsil edilmesi benimsenmektedir.²⁵

2. Siyasal Sistemlerine Göre Devletler

Dar anlamıyla siyasal sistem, bir siyasal yönetim düzenini oluşturan hukuksal kuralların bütünüdür.

Platon ve Aristoteles'ten bu yana devletler, öncelikle egemenliğe sahip olan ve bunu kullanan gerçek kişi ya da kişilerin niteliğine göre sınıflandırılmıştır. Aristo, 'iktidar kime aittir?' sorusunu sormuş ve her yanıt bir rejimi tanımlamıştır. İktidar tek kişiye aitse, rejimin adı Monarşi'dir. İktidar birden fazla kişinin, bir zümrenin

²³ Andrew Heywood, **Siyaset**, Ankara, Liberte Yay., 2006, s.232.

²⁴ Meydan Larousse, 'Federasyon', İstanbul, Meydan Yay., Dokuzuncu Cilt, 1972, s.559.

²⁵ Hüseyin Pazarıcı, **Uluslararası Hukuk**, 7b., Ankara, Turhan Kitabevi, 2008, s.177.

elindeyse, Aristokrasi'dir. Tüm yurttaşlara aitse, Timokrasi'dir. Monarşi'nin bozulması Tirani'yi, Aristokrasi'nin bozulması Oligarşi'yi, bozulan Timokrasi'nin de Demokrasi'yi doğurduğunu belirtmiştir.²⁶

Mesnard'ın aktardıklarında Bodin de devlet biçimlerini şu sınıflandırmaya tabi tutar: Monarşi, Aristokrasi ve Demokrasi olmak üzere üç çeşit devlet vardır. Devlet; tek bir kişi egemenliğe sahip olduğu ve halkın geri kalanı bunun dışında tutulduğu zaman monarşi, halkın bütünü ya da büyük bir bölümü bir beden olarak egemen güce sahip olduğu zaman Demokrasi ya da halk devleti, halkın küçük bir bölümü bir beden olarak egemenliğe sahip olup, halkın geri kalanına yasa yaptığı zaman Aristokrasi olarak adlandırılır.²⁷

Geleneksel ayrımlara göre devlet biçimleri şunlardır: Tek kişi iktidarına dayanan monarşi, küçük bir grubun iktidarı olan oligarşi ve çoğunluğun iktidarı anlamına gelen demokrasi.

a. Monarşi

Monarşilerde egemenliğin kaynağı tek kişidedir. Hükümdarlık kalıtım yoluyla geçebileceği gibi seçimle de olabilir. Egemenlik, her iki durumda da hükümdarıdır. Devlet onun kişiliğinde somutlaşır.

Yasaların gücü gerçek bir kişinin elinde toplanmıştır. İşte yasa gereğince bu gücü tek başına kullanmaya hakkı olan kimseye monark ya da kral adı verilmektedir. Kollektif bir varlığın insan tekini temsil ettiği bütün öbür yönetimlerin tersine, monarşide insan teki kollektif varlığı temsil eder. Öyle ki, hükümdara varlık veren ruhsal birlik, maddesel bir birliktir aynı zamanda; yasanın öbüründe büyük bir çabayla bir araya getirdiği yetiler bu birlikte kendiliğinden bir arada bulunmaktadır.²⁸

Hükümdarın yetkilerinin sınırlı olup olmamasına göre mutlak ya da meşruti monarşi (anayasal krallık) olarak adlandırılır. Mutlak monarşide hükümdarın yetkileri sınırsızdır. Tüm yetkiler, devleti temsil eden ve 'Devlet Ben'im' sloganıyla saltanat süren tek kişide toplanmıştır. Bu kişi, ister kral, ister padişah, ister imparator

²⁶Orhan, a. g. e., s. 45-46.

²⁷M.AliAğaoğulları/ Cemal Bali Akal/ Levent Köker, **Kral Devlet Ya Da Ölümlü Tanrı**, Ankara, İmge Kitabevi, 1994, s.37.

²⁸Jean-JacquesRousseau, **Toplum Sözleşmesi**, (Çev: Vedat Günyol), İstanbul, Adam Yay.,1982, s.84.

olsun, hükmetme hakkını Tanrı'dan ya da kılıcından aldığını söyler. Tahta miras yoluyla çıkanlar, ya da zorbalıkla iktidar olanlar; iktidarını meşru göstermek için çoğu kez yardımlarına tanrıyı çağırma gereği duyarlar. Örneğin İspanya'da bastırılan paraların üzerinde ' Franco, Tanrının lütfuyla Caudillo' yazılmaktaydı.²⁹

Bu durum meşruti (koşullu) monarşilerde nasıldı? Bu yetkiler anayasa ile sınırlandırılmıştır. Yürütme hükümdara, yasama ise halk seçimiyle oluşan parlamento'ya aittir. Bazı monarşilerde egemenliğin ideolojik kaynağı Tanrı'dır. Bu egemenliği kullanan hükümdar ise Tanrı'nın düzenini yeryüzünde gerçekleştiren kişi olarak görülür. Bu tür monarşiler, teokratik monarşiler olarak adlandırılır. Kişisel diktatörlükler de çoğu kez egemenliğin zorla ele geçirildiği bir monarşi türü olarak değerlendirilebilir.³⁰

Monarşi yönetimini cumhuriyet yönetiminden her zaman aşağı durumda tutan en önemli ve kaçınılmaz eksiklik şudur: Cumhuriyet yönetiminde halk oyu hemen her zaman yalnız aydın ve yetenekli kişileri yüksek görevlere getirir; bunlar görevlerini onurla yaparlar.³¹ Oysa, monarşilerde yüksek görevlere erişenler, çoğu kez, bir takım insan taslakları, düzenbaz, entrikacı, aşağılık kimselerdir. Halk adamlarını seçmekte hükümdardan daha az yanılır.

Machiavelli monarşinin devamlılığını koruması için hükümdara şöyle seslenir; "Halkın desteği ile hükümdar olan birinin sevgisini koruması gerekir. Bunun çok kolay olduğunu görecektir, çünkü halk, zulüm görmemekten başka bir şey istemez."³² İktidarını devam ettirmesinin yolu zulüm etmekten geri durmasıdır. Monarşinin devamının şartı da budur.

b. Oligarşi

Oligarşi, çok küçük bir azınlığın, özellikle de ayrıcalıklı bir hizbin despotik iktidarına verilen addır. Leninistlere göre emperyalizm çağında banka sermayesiyle

²⁹Orhan, a. g. e.,s.46.

³⁰Orhan, a. g. e., s.47.

³¹Jean-Jacques Rousseau, **Toplum Sözleşmesi**, (Çev: Vedat Günyol), İstanbul, Adam Yay., 1982, s.86.

³² Donald Tannenbaum, David Schultz, "Machiavelli: Anarşiden Kaçış", **Siyasi Düşünce Tarihi Filozoflar ve Fikirleri**, (Çev: Fatih Demirci), 3. b., Ankara, Adres Yay., 2007, s.190.

iççe geçmiş dar ve tekelci bir mali oligarşi ekonomik ve siyasal iktidara egemendir.³³

Bir başka tanıma göre ise oligarşi; Gerçek iktidarın birkaç kişilik küçük bir grubun veya bir aileler grubunun veya bir sosyal sınıfın elinde bulunduğu siyasi rejim. Aristokratik yönetimin daraltılmış bir biçimidir. İktidardaki kimseler, bütün aristokrat sınıfı değil bu iktidarı kıskançlıkla elde tutan, paylaşmak istemeyen ve kendi çıkarları yolunda kullanan birkaç ailenin temsilcileridir. Oligarşik hükümetler arasında şunlar sayılabilir: Büyük aile reisleri arasından kaydı hayat şartı ile seçilmiş ihtiyarlar meclisi, eski ailelerin reisleri olan oupatrides'in krallığa ait yetkileri kısıtlayıp kendi ellerine aldıkları solon öncesi Atina; tacirler, amatörler ve büyük toprak sahipleri oligarşinin hüküm sürdüğü kartaca; güçlü ailelere karşı pek sıkı taahhütler altına girmiş bulunan, ama yine de çok güçlü bir kişisel otoriteye sahip bulunan dukanın Venedik'te kurduğu oligarşi. Oligarşi, Polonya'da diyetin gücü sayesinde hüküm sürerdi. Diyette toprak sahibi soyluların temsilcileri hakimdi ve kralın ülkeyi yönetmesine engel olurlardı.³⁴

c. Demokrasi

Demokrasi sözcüğü, eski Yunanca'daki demos ve kratos sözcüklerinden oluşmuştur. Demos 'halk' kratos'ta 'yönetim' anlamına gelir. Demokrasi ise halkın yönetimidir.

Halkın kendi kendisini yönettiği siyasal modelin adı olan demokraside; devlet-toplum ilişkisinin şekli belirlenmiş ve demokratik katılım mekanizmalarıyla siyasal otoritenin kullanılması meşrulaştırılmıştır. Böylece devlet toplum ilişkisinin sağlıklı tesisi için gerekli olan devlet otoritesinin sürekliliği de sağlanmıştır.³⁵

Demokrasinin biri içsel (öz), biri de biçimsel (şekil) olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Demokrasinin en temel içsel değeri, bireysel hak ve özgürlüklerdir. Demokrasi, her türlü azınlığın ve bireylerin temel haklarını kanun güvencesi altına almaya çalışan bir yönetim biçimidir. Ne devletin ne de toplumun herhangi bir

³³Orhan, a. g. e., s.47.

³⁴Meydan Larousse, 'Oligarşi', İstanbul, Meydan Yay., Dokuzuncu Cilt, 1972, s.514.

³⁵İbrahim Yıldırım, **Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim**, Ankara, Seçkin Yay., 2004, s.30.

gerekçe ile bireyin temel haklarını askıya alması demokraside uygun görülmez. Demokrasinin korumaya çalıştığı temel hakların iki demeti bulunmaktadır: Bunlardan birincisi özgürlük, mülkiyet ve yaşam hakkından oluşan temel (klasik) haklardır. İkincisi ise inanç, düşünce ve teşebbüs hürriyeti, siyasal katılım ve oy hakkı, sosyal güvenlik hakkı, seyahat özgürlüğü, ifade özgürlüğü gibi sonradan kazanılan sosyal ve siyasal haklardır. Demokrasinin öngördüğü özgürlük düşüncesi, bireyin siyasi veya sivil herhangi bir otoritenin müdahalesine maruz kalmaksızın, başkalarının özgürlüğünü ve haklarını kısıtlamamak şartıyla istediği her şeyi yapabilmesidir. Demokraside özgürlüğün sınırını tayin eden fay hattını, devletin soyut kamu yararı değil doğrudan doğruya başka bireylerin hakları ve özgürlükleri tayin eder.

Demokrasinin ikinci içsel değeri ise, kanun önünde eşitliktir. Statüsüne , cinsiyetine, sınıfsal arka planına bakılmaksızın tüm bireylerin kanun önünde eşit olması, demokrasinin en temel ilkesidir.³⁶

Demokrasi, kamu işlerinin yurttaşların istekleri doğrultusunda belirlenecek politikalara göre, yine yurttaşların yakın takip ve gözetimi altında yürütülmesidir. İnsan hakları diliyle söylersek, demokrasi sivil ve siyasi hakların tanınmasının doğal bir sonucudur. Eğer bir ülkede yurttaşların siyasi özgürlükleri anayasal ve fiili olarak güvence altındaysa; yani farklı dünya görüşü, ideoloji ve çıkar sahipleri kamusal ve siyasi alanda kendilerini serbestçe ifade edebiliyor, kamu işlerinden bilgi edinebiliyor, kamu politikalarını tartışabiliyor, kamu otoritesini kullananları sorgulayabiliyor ve siyasi parti kurabiliyorsa orada demokrasi var demektir.³⁷

Yine bir demokrasi tanımı yapacak olursak, demokrasi; azınlığı koruyan, kollayan ve azınlığın çoğunluk olmasını sağlayacak yolun açık tutulmasını güvenceye alan rejimin adıdır. Bu nedenle; seçimlerin zamanlamasından daha önemli olan, ulusal iradeyi baskısız, güdümsüz ve korkusuz yansıtabilecek bir seçim sistemini oluşturmaktır. İstikrar, geniş yelpazede karar sürecine katılım ve farklı eğilimleri parlamentodan dışlamayan, ülke gerçeklerine uygun bir seçim sistemidir.³⁸

³⁶ Ömer Çaha, **Dört Akım Dört Siyaset**, 3. b., Ankara, Orion Kitabevi, 2007, s. 58-59.

³⁷ Erdoğan, **a. g. e.**, s.129 .

³⁸ Hüseyin Aslan, "Demokrasi ve İrtica" **Ege-Koop'un 14. Kuruluş Yıldönümü Etkinliği PANEL**, İzmir, İsmet İnönü Kültür Merkezi Yayıncılık, 20 Haziran 1998, s.4.

Konuyla alakalı olarak Marx, demokrasiyi, tüm oluşumların çözülmüş muamması olarak tanımlar. 1983 yılında Marx için demokrasiyle birlikte, toplumun siyasal oluşumu bir daha değişmemek üzere, sanki sonsuza kadar kalıcıymışçasına tanımlanamaz hale gelir. Marx'ın kelimeleriyle ifade edecek olursak, demokrasi, kendisinin sürekli olarak gerçek temeline taşınmasını gerektiren bir süreç haline dönüşür. O temel ise gerçek insan ya da gerçek halktır. Demokrasinin insanın bilinçli yapıtı olmasının tek ölçüsü, insanın demokrasiyi kendi yapıtı olarak kabullenmesidir.³⁹

Demokratik toplumlar da insan hakları ihlallerinin daha az olduğu, insan haklarına, eşitlik ilkesine riayet edildiği gerçeğine karşın, Aristo demokrasileri çoğunluğun anarşizmi olarak tanımlayarak aslında demokrasinin bazen de zararlı yönlerinin olabileceği ihtimaline değinmiştir.

d. Faşizm

Faşizm, işçi sınıfının güçlenmesi, orta sınıf ve tabakaların kabarması karşısında kendini tehlikede hisseden sermaye sınıfının, en kutsal değer olarak saydığı hürriyetçiliği feda ederek, liberalizm ile ters bir çizgide koruyucu olarak seçtiği kapitalizmin bir versiyonudur.

Faşizmin tanımını Dimitrov şöyle yapmıştır; Emperyalizmin en saldırgan ve en ateşli savaş taraftarı güçlerinin zırhlı yumruğudur.⁴⁰

İtalya'da Mussolini, Almanya'da Hitler, İspanya'da Franco, Portekiz'de Salazar burjuvazinin en emperyalist, en gerici, en şoven kesimleri tarafından bu erikle iktidara getirilmişlerdir. Ezen sınıfların faşist diktatörlüğü ile faşist olmayan diktatörlüğü arasındaki fark, bir zorbalık derecesi farkı değildir, doğrudan bir nitelik farkıdır.

Hitlere göre; parlamentarizm, şahsiyetleri ortadan kaldırarak yerlerine aptalların, iktidarsızların, korkak ve sorumluluktan kaçan alçakların çoğunluğunu hakim kılar.⁴¹

³⁹ Ahmet İnsel, "Bitmeyen Demokrasi", **Birikim Aylık Sosyalist ve Kültür Dergisi**, İstanbul, Birikim Yay., S.24, (Nisan 1991), s.8.

⁴⁰ Adolf Hitler, **Kavgam**, (Çev: Emel Yıldız), İstanbul, Kamer Yay., 1998, s.354.

⁴¹Hitler, **a. g. e.**, s.393.

Faşizm, kurulu düzenin doğurduğu sıkıntı ve bunalımların sonucunda, burjuvazinin en emperyalist, en gerici, en şoven kesimlerinin sarıldığı bir can simidi, bir yedek silahtır. Faşizm’de tüm yetkiler tek şefin elindedir. Bu yetkiler, hukuksal değil, eylemseldir. Şef’lik İtalya’da Duçe, Almanya’da Führer, İspanya’da Kodillo, gibi adlarla adlandırılmıştır. Faşizm aşağıdan yukarıya doğru değil yukarıdan aşağıya doğru işler.

Faşizm’in amaç ve niteliği hakkında biraz bilgi verecek olursak şunları söyleye biliriz; sosyal devrime engel olmak ve kapitalizmi güçlendirmek için, kapitalist diktatörlüklerin kurulması, işçi eylemlerinin bastırılması ve ezilmesi; parlamentarizmin, demokrasinin kaldırılması; sanayi sermayesini, mali sermayeyi devlet tekeli ve denetiminin altına almak; bütün kapitalist devletleri bir tek ünite halinde örgütlemek, ekonomiyi merkezileştirmek ve kapitalizmin son gelişme aşamasında, tekelci sistemi en yüksek düzeyine çıkarmaktır.⁴²

Sosyolojik olarak, tekelci kapitalizmin egemenliğini yerleştirmek isteyen emperyalizmin geçirdiği ideolojik, siyasal ve iktisadi bunalımlardan kaynaklanan faşizmin ortaya çıkması, toplumdaki sosyal bunalımların artmasına; sınıflar ve öteki toplum tabakaları arasındaki çelişkilerin derinleşmesine bağlıdır.⁴³

Claude David’in aktardıkları: Nitekim burjuvazinin son seçeneği olan faşizmin peygamberi olan Hitler’in, Almanya’da iktidara gelmesinde en belirleyici rolü finans çevreleri oynamıştır. 1921 sınırlı bir sermayedarın desteğine sahip olan Hitler, 1923’te önceki büyük sanayi kuruluşlarından Thyssen’in ilgisini çekmeyi başarmıştır. Bu kuruluş, ilk etapta Hitler’e 100.000 altın mark bağışlamıştır. 1932’ye gelindiğinde Keppler grubunun kurucusu Wilhelm Keppler, Hitler’in danışmanlık koltuğuna oturmuştur. Aynı yıl Berlin’deki Kaiserhof Otel’inde bir araya gelen Alman sanayicileri, Hitler’in programını onaylamışlardır. Kendisine büyük mali yardımları yapanlar, daha sonra karlarını yaklaşık 2.5 kat artırmışlardır.⁴⁴

Yine İtalya endüstrisi, 1920’den sonra Mussolini’yi desteklemiştir.

Faşizm, bir devlet yönetim biçimi olarak, ilk kez Birinci Dünya Savaşı’nın İtalya’da yol açtığı ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalım ortamından yararlanarak 1922 yılında eski bir sosyalist olan Mussolini öncülüğünde ortaya çıkmış ve 1924

⁴² Sabiha Sertel, **II. Dünya Savaşı Tarihi**, İstanbul, Cumhuriyet Kitapları, 1999, s.173.

⁴³ Orhan, **a. g. e.**, s. 73.

⁴⁴ Tarık Zafer Tunaya, **Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku**, İstanbul, Berfin Yay., 2001, s.611.

seçiminde 350 milletvekili ile iktidara gelmiştir. Daha sonra 1933 yılında Almanya’da Hitler öncülüğünde kurulmuştur. Kronolojik sıraya göre bu devletleri; İspanya, Francoile; Portekiz de Salazar ile izlemiştir.

Faşizm’de, devlet dışında, ne kişi, ne de gruplar olabilir. Herkes kendini devlete göre ayarlamak, devlete teslim etmek zorundadır. Faşizm, bireyciliğe ve demokrasiye düşman, devletten yanadır. Çünkü faşistlere göre devleti yaratan ulus değildir; tersine ulusu yaratan devlettir. Mussolini’ye göre, devlet ruh’un ruhudur. Sosyalleşmemenin zaaflarını sömürerek iktidara gelen faşizm, aynı zamanda manevi hayatın terbiyecisi ve yöneticisidir.⁴⁵

Belli bir ırkın üstünlüğü varsayımına dayanan faşist görüşe göre ; Tabiat zayıf kimselerin kuvvetlilerle çiftleşmesini istemez. Yüksek bir ırkın, basit bir ırka karışmasını kabul etmez. Çünkü binlerce asırdan beri tabiatın insanlığı yüceltmek için takip ettiği hedef bir anda boş bir iş haline gelmiş olur. Arı bir ırk kendi kanını daha aşağı bir topluluğun kanıyla karıştırdığı taktirde, ortaya çıkan melezlik, medeniyet getirecek olan milletin felaketi şeklinde tecelli eder.⁴⁶

Faşizmden çok çile çeken Avrupa, bugün faşist partilere karşı çeşitli yaptırımlar uygulamaktadır.

Dünyanın değişen koşullarında Faşizmin yeniden iktidar olması uzak bir olasılıktır. Ancak, bu olasılığı tümden yok saymak da aşırı hayalciliktir. Siyasal partilerin toplumsal sorunlardan uzaklaşmaları karşısında, dünyanın pek çok ülkesinde faşizan aşırı sağın gelişip güçlendiği bugün olarak görülmektedir.

e. Hukuk Devleti

Hukuk devletinin ne olduğunu anlayabilmek için önce hukuk kavramının üzerinde durup hukukun tanımını yapmak gerekir. Hukuk; Arapça kökenli bir sözcüktür, hak sözcüğünün çoğuludur. Hukuk tekil olarak kullanılır, hukuka, tüze de denir. Hukuk sözcüğünün günlük dilde değişik anlamları vardır. Çoğu kez hukuk, belli bir ülke ve belli bir dönemde yürürlükte olan hukuk kurallarının tümünü içine alan, geniş kapsamlı bir deyim olarak kullanılır: ‘Hukuk aykırı davranış’, yahut ‘Türk hukuku’ deyimlerinde olduğu gibi. Buna ‘pozitif hukuk’ da denir. Pozitif

⁴⁵Orhan, a. g. e., s. 74.

⁴⁶Hitler, a. g. e., s.352-353.

hukukun karşılığı olarak kullanılan deyim, genellikle, ‘tabii hukuk’ yahut ‘doğal hukuk’tur. Doğal hukuk olanı değil, olması gereken hukuku belirler. Bu görüşün taraftarları, doğal hukuku pozitif hukuka yön veren üstün hukuk kuralları olarak kabul ederler. Hukuk sözcüğü bazen dar anlamda, belli konulardaki hukuk kurallarını anlatmak için kullanılır. Ceza hukuku, yönetim hukuku deyimlerinde olduğu gibi. Hukukun, belli bir küme davayı veya mahkemeyi diğerlerinden ayırmak için kullanıldığı da olur: Hukuk davaları – ceza davaları yahut hukuk mahkemeleri – ceza mahkemeleri ayırımında olduğu gibi.⁴⁷

Buradan hareketle şunu söyleyebiliriz hukuk nesnel anlamda kuralı anlatır. Toplum düzenleyen kurallardan en önemlisi ve etkili olanı, kuşkusuz hukuk kurallarıdır. Bunlar, toplum içindeki tutum ve davranışlarımızı düzenleyen ve uyulması devlet zoru ile sağlanan kurallardır. Hukuk her şeyden önce bir düzen demektir; Hukuk kargaşalığın, başıboşluğun karşısındadır. Bir ülkede bulunan hukuk düzeninin amacı, toplumun düzenini sağlamaktır.⁴⁸

Hukuk düzeni, bir yandan ortak yaşamın dayanağı, bir yandan da, toplum içinde yaşamının bir güvencesidir. Hukuk düzenin de ortaya çıkacak bir aksama, toplumun düzenini de etkiler. Hukuk düzeni toplumda barış, güvenlik, özgürlük ve eşitlik sağlar.

Hukuk, toplumu düzenleyen ve kamu gücü ile desteklenen kuralların bütünü olarak tanımlanabilir. Bu olan hukukun biçimsel bir tanımıdır. Hukuk amaç yönünden de tanımlanabilir. Buna göre hukuk, toplumun genel yararını veya bireylerin ve toplumun ortak iyiliğini sağlamak amacı ile konulan ve kamu gücü ile desteklenen kuralların bütünüdür. Belli bir ülkede, belli bir dönemde yürürlükte bulunana ‘olan hukuk’ yada ‘pozitif hukuk’ yada ‘dogmatik hukuk’ denir. Pozitif hukuk kural olarak yürürlükteki hukuktur. Pozitif hukuku oluşturan hukuk kuralları, yasa, yasa gücündeki kararname, tüzük ve yönetmeliklerde yer alan kurallardır. Bunların tümüne ‘mevzuat’ da denir.⁴⁹

Olan hukuk üstünde, bir de olması gereken hukuk vardır. Buna da ‘ideal’ yada ‘doğal hukuk’ denir. Uygulamalar doğal hukuk ilkelerine göre değil, ülkelerde

⁴⁷ A. Şeref Gözübüyük, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, 16. b., Ankara, Turhan Kitabevi Yay., 2002, s.3-4.

⁴⁸ Orhan Münir Çağıl, **Hukuk ve Hukuk İlimine Giriş**, İstanbul, 1966, s.24.

⁴⁹ Gözübüyük, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, s.5.

yürürlükte olan, pozitif hukuk kurallarına göre olur. Kısaca hukuk dendiğinde pozitif hukuk anlaşılmalıdır.

Hukuk, bir yandan bireyler, diğer yandan bireylerle toplum arasındaki ilişkileri düzenleyen ve uyulması zorunlu olan kurallardır. Hukuk olması gerekeni belirtir ve buyurucu bir nitelik taşır. Toplumun düzeni, olanın, olması gerekene yaklaştığı ölçüde sağlanır.

Hukuk kurallarının ortak niteliklerini şu başlıklar altında toplamak mümkündür;

- Her hukuk kuralı bir değer yargısına dayanır.
- Hukuk kuralları, genel olarak, insan davranışlarını ve bazı doğa olaylarını düzenler.
- Hukuk kuralları çoğu kez olumlu, ya da olumsuz buyruk taşır. Bu kurallar bazen izin, bazen yasaklama biçiminde kendini gösterir, ya da kişilere belli yetkiler sağlar.
- Hukuk kuralları soyuttur. Bunlar herkese uygulanır.
- Hukuk kuralları yaptırıma dayanır.⁵⁰

Temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmış olması, kanunların anayasaya uygunluğunun yargısal denetimi, kanuni idare ilkesi, devlet faaliyetlerinin belirliliği ilkesi, idarenin yargısal denetimi, mahkemelerin bağımsızlığı ve yargıç güvencesi, idarenin mali sorumluluğu, kanunsuz suç ve ceza olmaması, kuvvetler ayrımı, demokrasi⁵¹ ilkelerinden uzaklaşılması halinde hukuk devletinden sapmalar yaşanır.

Hukuk devleti de, öncelikle bir devlettir ve genel devletselliğin ilkelerini ihmal edemez. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için bu açıklamalardaki bazı kavramları tercüme etme ihtiyacı var. Her şeyden önce, her devlet belli egemenlik ilişkileri üzerinde temellenen bir egemenlik sistemini temsil eder. Şu halde, soyut olarak devletten ve genel devletsellikten söz edildiğinde, belli bir egemenlik sisteminin, burada burjuvazi egemenlik sisteminin kastedildiği açıktır. Hukuk devletinin de genel devletselliğin gereklerini ihmal edemeyeceği belirlemesi ise, açıkça mevcut düzenin korunması için hukuk devletinin meşruiyet kaynağı olarak

⁵⁰Gözübüyük, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, s.7-8.

⁵¹Ömür Deliveli, **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, Ankara, Adalet Kitabevi, 2002, s.65.

ilan edilen kural ve kurumlara her zaman ve mutlak şekilde bağı kalınmasının gerekmediği anlamına gelir. Devletin, daha doğrusu mevcut düzenin bekası için bu meşruiyet çerçevesinin içinde veya dışında alınacak tedbirler de, en genel anlamda düzenle sorunu olanları hedefleyeceklerdir. Burada devlet aklı, hukuk devleti kaynaklı meşruiyet çerçevesinin dışında kalan uygulama ve yöntemlerin meşruiyet referansı olarak kullanılmakta; fakat asıl amacın soyut devlet ile özdeşleştirilmiş hukuk devletini korumak olduğu belirtilmektedir.⁵²

Hukuk devleti kavram olarak her şeyin usulünce yapılması, yasallık ilkesi, negatif haklar ve biçimsel demokrasiyi de içinde barındırmasıdır (seçimler, anayasal güvenceler, parlamenter kurumlar gibi).

Hukuk devletinde bir meşruluk sorunu var mıdır?

Meşru egemenlik tiplerini meşruluğun biçim ve içeriğine göre ayırma kolaylığı sağladığı için çağdaş sosyolojide işlevselliği genel kabul gören MaxWeber'in meşruluk tasnifinde hukuk devletinin yasal egemenlik kategorisinde yer aldığı açıktır. Rasyonel egemenlik olarak da adlandırılan bu kategoride meşruluk önceden belirlenmiş usul ve kurallara göre çıkarılan kanunlara dayanır. Yasallığın, hukuk devletinin vazgeçilmez bir unsuru olduğu konusunda bir ihtilaf yoktur. Ancak meşruluğun, salt yasallığa indirgenip indirgenmeyeceği aynı ölçüde tartışma dışı değildir. Hukuk devletinin maddi ve biçimsel olmak üzere iki modele ayrılması bu tartışmaların bir ürünüdür.⁵³

Aslında iktidar sahiplerinin görüşüne göre halka yararlı görülen her şey mübah sayıldı bu da devletin kendi koyduğu hukuk kurallarının dışına çıkmasına sebep oldu, hukuksal güvenliği yeniden kurmak devleti kendi çıkardığı yasalara yeniden bağlamak, hukuksal güvenliğin hakiki değerini takdir etmek için, devlet hukuksal yasalara yeniden bağlanmak zorundadır.⁵⁴

⁵²Genel olarak ifade etmek gerekirse, hukuk devleti kavramını yaratmakla liberal burjuvazi, kendi devletini soyut devlet kavramı ile özdeşleştirmek istemiştir. Liberal burjuvazi, sadece kendi devletini hukuk devleti olarak adlandırmakla, kendi talepleriyle uyuşmayan diğer bütün devlet tiplerini, hukuksuzluk devletleri ya da despotluklar kategorisine yerleştirmiştir. Hukuk devleti kavramının ortaya atılmasında, burjuvazinin kendisi ulus ile, kendi devletini de soyut devlet idesi ile özdeşleştirme eğilimi gizlidir. Mithat Sancar, "Devlet Aklı, Hukuk Devleti ve Devlet Çetesi, **Birikim Aylık Sosyalist Kültür Dergisi**, İstanbul, Birikim Yay., S.93-94 (Ocak/Şubat 1997) , s.84-85.

⁵³MaxWeber, **Hukukun ve Meşru Otoritenin Sosyolojik Analizi**, (Çev: Coşkun San), Ankara, 1971, s.123.

⁵⁴Mithat Sancar, "Yasallık İle Meşruluk Geriliminde Hukuk Devleti", **Birikim Aylık Sosyalist Kültür Dergisi**, İstanbul, Birikim Yay., S.116, (Aralık 1998), s.44.

Konuyla alakalı olarak en son şunları söyleyebiliriz: Bireylere hukuk güvenliğinin sağlanması hukuk devleti ilkesinin benimsenmesi ile olur. Hukuk devleti kavramı ile, yönetilenlere hukuk güvenliği sağlayan devlet düzeni anlaşılır. Buna, yönetimi hukuka bağlı devlette denir. Hukuk devletinde, devlet sadece hukuku koyan bir varlık olarak değil, aynı zamanda hukuka bağlı bir varlık olarak ortaya çıkmaktadır.⁵⁵

Devletin, gerek koyduğu, gerekse bağlı olması gerektiği kurallardan sapmasında etkili olan bazı durumlar vardır. Bunlar aşağıda derinlemesine irdelenmiş olan hukuk devletinden sapmaların gerekçeleri olarak karşımıza çıkacak kavramlardır ve devlet bunların arkasına sığındıkça bir hukuksuzluğa doğru yol almaya başlar.

D. Derin Devleti Legal Kılan Anlayış

Birçok meselede olduğu gibi siyasetin de altın kavramı devlettir. Devlet yönetme aygıtı olmanın çok ötesinde bir anlam ve işleve sahiptir. Devlete karşı insanlarda duyulan derin saygı, korkudan kaynaklanmıştır, çünkü saygının olduğu her yerde korku vardır. Bu korku bazen tanrıdan bazen de devletin bizatihi kendisinden kaynaklanmıştır. Korkuyu vermeyen bir devlette yasalar hiçbir zaman gereken saygıyı görmezler, devlet, herkese ve yönetimi altındaki her kişiye yasalar veren, ancak onlardan hiçbir şey almayan yetkin bir güçtür.⁵⁶

Despotik devlet, köklü, kutsal ve otoriter bir hegemonya aygıtıdır. Modern devletlerden en önemli farkı ise; devletten ayrı ve özerk hiçbir kurumlaşmanın olmaması, modern devletlerde din başta olmak üzere sosyal ve sınıfsal kurumlar özerk alanlara sahiptir ve devlet bu özerk kurumlar arasında denge rolü oynayan ve teknik bir yönetim işlevine sahip rasyonel bir aygıttır. Despotik devlette devlet dışında özerk bir alan yoktur, devlet hem yönetme aygıtıdır hem de diğer kurumların işlevini de üstlenmiştir.⁵⁷

Devletten bağımsız işleve sahip olması gereken din, sermaye, sivil toplum örgütleri ve partiler ise devletin açılımını ifade eden ideolojik aygıtları rolünü

⁵⁵ Gözübüyük, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, s.81.

⁵⁶Orhan, **a. g. e.**, s.86.

⁵⁷ Ahmet Özcan, **Derin Devlet ve Muhalefet Geleneği**, 3. b., İstanbul, Bakış Yay., 2001, s.47-48.

üstlenmiştir. Yapılan her şey devlet için olunca, yanlışların üzerini kapama çok da zor olmamıştır. Çünkü devlet için, devlet adına atılan adımın hesabını sormak devlet kadar güçlü olmayı gerektirir veya tam manasıyla demokratik bir devlette yaşamayı gerekli kılar, devlet adınaysa yapılan, kutsal eleştirilemez, yanlışlarla dolu dahi olsa itaati gerektirir, tabi bu anlayış zamanla devlet için iş yapanları devletin üstünde, devlet üstü varlıklar haline getirir, bunların hesap sorulabilirliği arkasına sığındıkları anlayıştan dolayı imkânsızlaşmaktadır. Bu anlayışta, her zaman kutsal görülmüş, devlet adına iş yaptığını iddia eden herkes yüceltilmiş, eleştirilemez, hesap sorulamaz hale getirilmiştir. Bu da o insanların devlet içinde kendi egemenlik alanlarını yaratmalarına sebep olmuştur, devletin bekası anlayışı devlet için anlayışı devlete, yarardan ziyade zarar vermiştir, devlet içinde devletin gücünü yadsıyan güçlerin doğmasına zemin hazırlamıştır. Devletin bu derin ve hegomonik varlığını sağlayan bazı temel özellikleri belirtmekte yarar vardır.

1. Hikmet-i Hükümet

Devlet akli, devlet için anlayışının temel unsuru, baş kavramıdır, bu kavram, devleti, devlet aklını eleştirilemez, yapılan işleri yanlışta olsa itaate zorlayan, koşulsuz uymayı gerektiren bir kavramdır. Modern siyaset literatürün de, devlet akli denilen hikmeti hükümetin üç temel ilkesi vardır.⁵⁸ Devlet için, devlet adına anlayışı bu anlayış, devlet içinde başka unsurların devlet gibi davranmasına, hatta devletten daha kesin çizgilerle hareket etmesine sebep olmaktadır. Hikmet-i hükümet anlayışı demokratikleşme adına bir engel teşkil etmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu kavram çoğu kez yanlış işlere alet edilmekte bu anlayış farklı ilkelere sahip, kendi içinde mutlak suretle eksiksiz bir uyum gösteren bu ilkeleri şöyle sıralamak mümkündür: Varlık ve Beka, Birlik Bütünlük ve Güvenlik.

Bir başka ifadeyle hikmeti hükümet anlayışı olmazsa olmaz bir hale getirilmiştir. Belli politikalarla, Hobbes yine bu düşünceyi şöyle özetler: İnsanları yabancıların saldırısından ve birbirlerinin zararlarından koruyabilecek ve böylece kendi emekleriyle ve yeryüzünün meyveleriyle kendilerini besleyebilmelerini ve mutluluk içinde yaşayabilmelerini sağlayacak böylesi bir genel gücü kurmanın tek

⁵⁸ Özcan, a. g. e., s.48.

yolu bütün kudret ve güçlerini, tek bir kişiye veya hepsinin iradesini, oyların çokluğu ile tek bir iradeye indirgeyecekleri bir heyete devretmektir. Yani kendi kişiliklerini taşıyacak tek bir kişi veya heyetin, ortak barış ve güvenlikle ilgili işlerde yapacağı veya yaptıracığı şeylerin amili olmayı kabul etmesi ve kendi iradesini o kişi veya heyetin iradesine ve muhakemesine de o kişi ve heyetin muhakemesine tabi kılmasıdır, bu onaylamak veya rıza göstermekten öte bir şeydir; herkes herkese seninde hakkını ona bırakmam ve onun bütün eylemlerinde aynı şekilde yetkili kılman şartıyla, kendini yönetme hakkını bu kişi veya heyete bırakıyorum demişçesine, herkesin, herkesle yaptığı bir akit yoluyla herkesin bir ve aynı kişilikte gerçekten birleşmeleridir, bu yapıldığında tek bir kişilik halinde birleşmiş olan topluluk devlet olarak adlandırılır.⁵⁹ Bu durum devleti vazgeçilmez kılar ve bu anlayış hüküm sürdüğü müddetçe de devletin bekası uğrunda her birey feda edilebilir. Oysa devlet, bireyin haklarını koruyup, birey adına hareketle, yine bireyin rızasıyla varlık kazanmış bir yapıdır.

a. Varlık ve Beka

Devlet, gücünü muhafaza adına, siyaset yapmak ve bu siyaseti geliştirip kabul ettirmek zorundadır. Şöyle ki; Devlet kendi varlığını ve devamlılığını her şeyin üstünde tutar, devletin varlık ve bekası siyasetin asıl amacıdır. Bu nedenle, devlette devamlılık esastır ve devletin varlığını ve bağımsızlığını korumak öncelikli bir görevdir.⁶⁰ Bu öncelikli görevleri yerine getirirken birtakım ihlaller, aksaklıklar olmuştur ve olacaktır, tarihin her döneminde bu aksaklıklara bu ihlallere rastlamak mümkündür.

Devlet üstün, hatta kutsaldır; yurttaşlardan önce gelir ve onların üstündedir. Millet bu üstün devlete 'ait'tir, dolayısıyla devletten bağımsız bir varlığı yoktur. Devletin bekası temel özgürlüklerden daha önemlidir.⁶¹ Bu anlayış anayasanın ruhuna sindirilmiş halk buna boyun eğdirilmiştir.

Devletin, varlığını koruduğunu iddia ederek, sözde devleti tehlikede gören bazı devlet üstü güçler, istedikleri zaman bu konuyu bahane ederek toplumsal kaos

⁵⁹Orhan, **a. g. e.**, s.88.

⁶⁰Özcan, **a. g. e.**, s.48.

⁶¹Erdoğan, **a. g. e.**, s.345.

ve kargaşalar yaratmaktadırlar, kendi kanunlarını, yani, kanunsuzluk ilkelerini uygulamaktan çekinmezler, devletin varlığı toplumda her şeyin üstündedir varlık korunmalıdır anlayışı kişinin varlığını ortadan kaldırmak için tek başına yeterli bir sebeptir milletin varlığı devletin varlığına feda edilebilir oysa devletin varlık sebebi kişinin varlığının devamlılığını sağlamaktır.

Devletin varlık anlayışı üzerine, Hobbes, Leviathan da toplum sözleşmesi sayesinde uyruklarının bütün doğal haklarını kendinde toplar; onların savunmasını, korunmasını üstüne alır; ayrıca tam anlamıyla bir yasa koyucudur, devleti bir toplum sözleşmesi olarak değerlendirdikten sonra, yöneten-yönetilen ayrımını yadsıyarak, doğal eşitlik üzerine bir başka söylemle eşit taraflar arasında kurulmuş, bir ölümlü tanrıdır, diyerek bilimsel gerçekleri ters düz eder.⁶² Bu anlayış devletin, varlık sebebinin birey olduğunu devletinde ölümlü olduğunu gerekleri yerine getirmeyince onunda ortadan kalkacağını savunan devletin vazgeçilmez olmadığını savunur.

b. Birlik ve Bütünlük İle Güvenlik

Anadolu toprakları, birlik ve bütünlüğün en fazla ihtiyaç duyulduğu coğrafyadır, fakat birlik ve bütünlük hiçbir zaman tekleştirme anlamına gelmemesi gerekirken, bizde tekleştirme bir ötekini kabul etmeme hazım edemeden öteye gidememiş, bu anlamda devlet ve toplum bir bütün olarak algılanır. Ayrılık farklılık ve çelişkilere müsaade edilmez.⁶³ Bu, aslında ilerlemenin gelişmenin önünde bütün çıplaklığıyla durmakta ve kabuğunu kıramayan nesiller doğurmaktadır.

Birlik ve bütünlük, tekleşmek tek tip olmak değildir, ortak değerlere sahip bir kültür birliği, bir birlikte yaşama arzusudur, bir ülkede yaşama birliği bir birliktir, bir kişinin acı çekmesine sessiz kalmamak bir birliktir, bir haksızlığa hayır demek bir birliktir, birlik tek tip insanlar yaratmak değildir. İnsanları, birliktelik insan olarak vicdanın sesini dinlemektir. Bu ayrımları yapabilmektir. Farklı coğrafyalarda yaşasa da insanlar aynı şeylere üzülüp, aynı şeylerden mutlu olmaktır, ortak değer yargılarına sahip olup, ortak olmayan anlayışları da saygı duymak birlik beraberlik olmanın ön şartıdır.

⁶²Orhan, a. g. e., s.87.

⁶³ Özcan, a. g. e., s.48.

Siyasetin temel koşulu, devlet aklının köklü yapısına karşı çıkmama üzerine kurulmuştur. Devlet aklı ise varlık ve beka, birlik ve bütünlük ve güvenlik gibi üç köprü üzerine kurulmuştur. Devletin varlığının ve birliğinin sağlanması bir güvenlik sorunu olarak görülür, özellikle Osmanlı'nın dağılmasından sonra devlet aklı her şeye güvenlik ekseninden bakmaya başlamıştır. Bu nedenle devletin savunma ve korunma refleksi olağan üstü gelişmiştir. Sosyal siyasal yâda kültürel sorunlar dahi önce güvenlik ekseninde ele alınır.⁶⁴ Bu da toplumsal kuşkuların doğmasına kendi yurttaşımıza bile kuşkuyla bakmamıza sebep olmuştur her ülkenin bizim toprağımızda gözü vardır, birileri ülke içinde bizi bölmeye parçalamaya çalışıyordur ve bu anlayış sayesinde devletin ekonomik kaynaklarının büyük kısmı güvenlik amaçlı harcanır.

2. Devlet-Rejim Ayrımı ve Seçkinler Yönetimi

Devletlerin, kendilerine has asli vasıfları vardır. Vasıflar seçkinler tarafından kumanda edilmektedir, devlet adamları, devletin birer hizmetçisi konumundadır ve seçkinler devletin cezalandırma ve azledilme tehdidi altında yaşarlar. Devletin bekası adına kimi göz kırpmadan icabında feda edilmeye hazır yaşarlar ve bunun bilincindedir. Bu bağlamda da iktidar seçkini rolüne soyunmak bir bakıma cesaret ve güven gerektirir. Bu anlamda egemenlik, esas itibarıyla devletin asli ilkeleri adına bu seçkinlerin elindedir.⁶⁵

Esas itibarıyla, hukuk devletinden sapmalar; çeşitli vesileler ile devletin koyduğu hukuk kurallarını ihlal etmesi ve bunu yaparken de yukarıda saymış olduğumuz Hikmet-i Hükümet, devletin bekası gibi kavramların arkasına sığınarak, kendi koyduğu kuralları yine kendi isteğiyle ihlal etmesinin ürünüdür.

⁶⁴ Özcan, a. g. e., s.48.

⁶⁵ Özcan, a.g.e., s.49.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNEMLİ GİZLİ ÖRGÜTLER VE HUKUK DEVLETİNDEN SAPMA ÖRNEKLERİ

Bir taraftan SSCB'nin yayılcı eğilimi, diğer taraftan ABD ve Batı halkları arasında 1917 devriminden beri sürekli yayılan komünist ideoloji, kapitalist dünyada yaygın bir korku oldu. Bir Sovyet işgalinde komünist sempatanların Sovyet ordularına yardım edeceğine inanılıyordu. Sınırlı savaş ve kontrgerilla'nın doğuşu Soğuk Savaş'ın ilk yıllarında ABD'nin savaş stratejisi, nükleer silahlarının da kullanıldığı topyekün bir savaş esasına göre oluşturulmuştu. Fakat Kore, Vietnam, Kamboçya'nın yenilgileri ile Küba'daki sosyalist devrim bu stratejinin bir işe yaramadığını gösterdi. Bu durum Amerika'yı yeni stratejiler arayışına itti. Sınırlı savaş teorisi ve dolaylı saldırı kavramı gündeme geldi.

Sonuçta kontrgerilla ağları tüm batı Avrupa'da örüldü ve NATO kullanılarak uygulamaya geçirildi. Üye olan her ülkede, az sayıda ve çok seçkin subaylardan oluşan anti-komünist direniş örgütleri kuruldu. Yunanistan eski başbakanı Andreas Papandreu'nun açıklamasına göre, bu direniş grupları her yeni katılan NATO üyesine imzalatılan anlaşmalar çerçevesinde kurulmuş, böylece bu karanlık şebekeye her türlü eylem için açık çek verilmiştir.

Bu seçkin gruplara mensup subaylar, halkın anti-komünist kısmını örgütleyecek ve direniş ağı o ülkenin tümüne yayılacaktı. Amaç bir Rus işgali durumunda cephe gerisinde aktif hale gelerek halkı direnişçilere karşı ayaklandırmak, Rus ordularına karşı sabotaj, suikast ve benzeri yıpratma eylemleri ile direnişe geçmektir. Bu durumda gereksinim duyacakları silahlar da o ülkenin belirli yerlerine gömüldü. Genel bir askeri strateji çerçevesinde ağlar, bağlantılar, depolar ve gereçler hazırlanmış, ilgili ülkelerin savunma anlaşmalarıyla silahlı kuvvetlerinin devreye girmesi de kayıt altına alınmıştır. Sınırların ötesinde işbirliği yapacak ve ortak savunmaya gireceklerdir ve artık kontr gerillalar daima hizmete hazır dırlar.⁶⁶

⁶⁶Kuzu, **MİT MOSSAD CIA GLADIO Dünyanın en Büyük İstihbarat Servisleri**, İstanbul, Bilge Karınca Yay., 2007, s.85-86.

Dünya üzerindeki devletler, sıkı sıkıya bağlanmak üzere koymuş oldukları hukuk kurallarından, kendilerince tehlike olarak algıladıkları durumlardan ötürü gönüllü vazgeçmek durumunda kalmışlardır. Hukuk devletini korumak için hukuksuzluğu meşru yol olarak algılayıp ona sarılmışlardır.

Örgütün her NATO ülkesinde milli tarihte kökleri olan özel bir adı olduğu biliniyor. Yunanistan'da 'koyun postu', deniyor. İtalya'daki adı ise uluslararası ün yapmıştır: Gladyo.⁶⁷

Bu hukuksuzluğun ABD güdümlü politikalarla gerçekleşmesi ve ülkelerin ABD isteklerine riayet etme sebepleri, ekonomik ve politik anlamda güçlü olmasından kaynakladığı söylenebilir öyle ki: ABD'nin milletler arası güvenlik yardımı ve silah ihraç kontrol kanun'unun 501. maddesi ABD'nin yardım politikasının çerçevesini çizmiştir. Buna göre: Kongre bu kısmın yürütülmesinde önceliği, aktif komünizmin kurbanı olma tehlikesi altında bulunan veya komünist desteğinde bir tecavüze maruz kalan ve yahut iç güvenlikleri komünist desteğiyle güçleşen, yıkıcı faaliyetlerle tehdit altında bulunan ülke ihtiyaçlarına verilmesi öngörülür.⁶⁸

Bu bağlamda küresel sermayenin etkisiyle dünya üzerinde bulunan çoğu devlette derin yapılanmalara gidilmiştir. Ancak biz bu çalışmada bu yapılanmaların ancak bir kısmına değineceğiz. Özellikle dünya üzerinde en çok ses getirenlere değinmeye çalışacağız fakat yeni başlığa geçmeden bu konuyla ilgili olarak bir şey daha eklemek gerekir, dünyadaki derin devlet yapılanması büyük bir sermaye etrafındadır. Bunlar kendilerinin sahip oldukları çok büyük fonları kullanmaktadırlar. Dünya üzerinde de büyük operasyonlara imza atmaktadırlar. Bu operasyonlarsa çoğu zaman devletlerin de gücünü aşmaktadır.⁶⁹

Bu bölümde derin yapılanmaların, dünya üzerindeki etkileri de göz önünde bulundurularak hangi ülkelerde ne şekilde ortaya çıktığı, eylemleri, diğer ülkelere etkileri açıklanacaktır.

⁶⁷ Doğu Perinçek, **Gladyo ve Ergenekon**, 10. b., İstanbul, Kaynak Yay., 2008, s.17.

⁶⁸ Suat Parlar, **Kirli İşler İmparatorluğu Uyuşturucu Kaçakçılığı-Mafya-Devlet**, İstanbul, Bibliotek Yay., 1998, s.350.

⁶⁹ Ömer Lütfi Mete, Mahir Kaynak, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, İstanbul, Timaş Yay., 2005, s.123.

A. ABD Derin Devleti

Amerika'daki derin devlet yapılanması büyük bir sermaye etrafındadır. Şu anda Amerika'da derin devlet yapılanması içerisinde bir çatlama var. Bir yanda geleneksel siyasi yapıyı temsil eden Bush'un etrafında görülen bir grup vardır. Bunlar petrol ve silah sanayi gibi tüketime hitap eden sanayicilerdir. Bunlar fabrikalara sahiplerdir, üretim yaparlar. İkinci grup, küresel sermayedir. Küresel sermayenin tüm varlığı nakit şeklindedir. Ve bu nakit, sadece kendilerinin sahip oldukları servetlerle sınırlı değildir. Paranın özelliği; sahibinin farklı, kullanının başka olmasından ileri geliyor. Bunlar kendilerinin sahip olmadıkları çok büyük fonları kullanmaktadırlar. Dünya üzerinde de büyük operasyonlara imza atmaktadırlar. Bu operasyonlar çoğu zaman devletlerin de gücünü aşmaktadır.⁷⁰

Amerika sonradan oluşmuş bir toplum ve devlet olarak aslında dünyanın çeşitli ırk ve milletlerinden karma bir yapıdaydı. Hiç şüphesiz bunların kaynaşması mümkün olmadı ve kademeli olarak göç alan bir ülke olarak her gelenin üzerine yenileri eklendi.⁷¹ Bunların kontrolü ve istihbaratı güçlü bir yapılanmayı gerekli kılmıştır. Fakat bu kadar çok göç alması ve değişik milletlerden oluşmasına rağmen, Amerika'da mesela Türkiye'deki gibi bir iç istihbarat yöntemi uygulanmamıştır.

Amerika derin devletinin izlerine Kennedy'nin öldürülmesi olayıyla rastlandı denirse yanlış olmayacaktır. Kennedy'nin kim tarafından öldürüldüğünden ziyade niçin öldürüldüğü sorusu daha önemliydi fakat nedense kim tarafından öldürüldüğü kısmı daha çok ön planda tutuldu.

Kennedy'nin öldürülmesi olayı aslında son derece önemli bir hadisedir ve siyasi nedenleri vardır. Kennedy o dönemde dünyada hakim olan denge politikalarına karşı bir tavır içerindeydi. Daha açık bir ifadeyle şöyle söylenebilir: Dünyanın paylaşılması ve her iki tarafın da kendi hakim olduğu bölgelerde egemenlik kurması üzerine bir denge politikası oluşturuldu. Ancak bu dönemde yeni bir akım ortaya çıktı. Bu akım, Avrupa'yı güçlendirmek ve bunu Rusya ve Amerika'ya karşı denge unsuru olarak kullanmak amacını güdüyordu. Kennedy'nin buradaki önemli, Avrupa'nın yeni bir siyasal güç odağı olma iddiasını ya da arzusunu

⁷⁰ Mete, Mahir Kaynak, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, s.123.

⁷¹ Atilla Akar, **Mafya Yeraltının Kriminal Efendileri**, 2. b., İstanbul, Timaş Yay., 2008, s.296.

desteklemesinden kaynaklanıyordu.⁷² Bu durumdan hem ABD hem de Sovyetler Birliği rahatsızlık duyacaktı ve duruma itiraz edecekti.

Sovyetler Birliği'nin itirazı şu noktada oldu: Amerika, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşmuş bulunan güçler dengesi mutabakatına riayet etmiyordu. Yani öyle anlaşılıyor ki, her iki taraf da birbirinin nüfuz alanlarına girmemeyi taahhüt etmişlerdi. Bunun bir çok örneklerini daha sonra da gördük. Mesela Doğu Avrupa'daki isyanlar veya rejim değişiklikleri söz konusu olduğunda Sovyetler Birliği buraları işgal etti ve Amerika Birleşik Devletleri genel beklentinin aksine ciddi bir reaksiyon göstermedi. Yani herkes kendi nüfuz alanlarının içinde kalma taahhüdüne sadık kalıyordu. Sovyetler Birliği, Avrupa'nın yeni güç odağı haline getirilmesi projesinden rahatsızdı ve Kennedy'nin bunu desteklemesinden hiç de hoşnut değildi. Kennedy'nin bu tavrına karşılık Sovyetler de Amerika'nın yakınına kadar, yani Küba'ya kadar nükleer silahlarını getirip yerleştirdi. Bunun ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki başlangıçta oluşan gizli taahhüde uymadığı açıktı. Yani her iki taraf da bir nükleer savaşı tetikleyecek davranışlardan uzak duracak, birbirine yönelik nükleer tehditte bulunmayacaktı. Bu taahhüdün bozulması üzerine öyle anlaşılıyor ki Amerika Birleşik Devletleri bu mutabakatı bozan kişiyi bertaraf etmeyi göze aldı. Ve bu konudaki genel kanaat, Kennedy'nin Amerikan devleti içinde, başka herhangi bir gücün müdahalesi olmadan bertaraf edildiğidir.⁷³

İşte bu cinayet Amerikan derin devletinin bilinen ilk cinayetidir. Soğuk savaş döneminde her ne kadar birbirine karşı gibi görünse de bu iki devlet gizli ittifak devleti olarak mücadele etmişlerdir.

Kennedy'nin öldürülmesi olayında devlet dışında bir aktör görünmüyor. Rusya yaptı, Fransa yaptı, İngiltere yaptı gibi bir iddiada bulunamıyoruz. Kennedy, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan dengeye karşı olan bir grubun temsilcisiydi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bir tarafta SSCB, bir tarafta Amerika vardı ve bunların karşılıklı tehdidiyle SSCB Doğu Avrupa'yı, Amerika Batı Avrupa'yı kontrolü altına almıştı. Biri diğerine Ruslar geliyor, öteki 'emperyalizm geliyor' diyordu. Böylece bir denge oluştu. Kennedy ve onun arkasındaki sermaye grupları bu anlaşmaya razı değillerdi ve Avrupa'yı müttefik, Rusya'yı düşman olarak görmek ve tasfiye etmek istiyorlardı. Rusya bunun üzerine bir anlaşma olmazsa nükleer savaş

⁷² Mahir Kaynak, **İstihbarat ve Terör Oyunları**, İstanbul, Selis Kitaplar, 2006, s.115-116.

⁷³ Kaynak, **İstihbarat ve Terör Oyunları**, s.116-117.

tehlikesi olduğunu ve kendini korumak zorunda olduğunu söyledi böylece Kennedy'nin geleceği belirlendi.⁷⁴

CIA işin neresindedir? CIA Amerikan derin devletinin bir aparatıdır. CIA'yi herkes karar veren zanneder. Oysa CIA sadece uygulayıcıdır. Çünkü Amerikan operasyonları tek boyutlu değildir, yani sadece gizli servis operasyonlarından ibaret değildir. Mesela bir ülkede işgal hareketi, bir rejim değiştirme operasyonu yapıldığı zaman burada çok boyutlu bir eylem planı ortaya konur. İçinde ekonomi, siyaset, propaganda vardır. Bu bakımdan CIA de sanki her şeyi tek başına yapan ve karar veren gibi algılanır. Bu ciddi bir yanılgıdır. CIA, derin devletin araçlarından birisidir. CIA sonradan kurulmuş bir teşkilat olduğu için başlangıçta askeri bir istihbarat teşkilatıydı ve II. Dünya Savaşı'nda siyasi planlamaları da yapıyordu.⁷⁵

Kaynak ve Mete'ye göre yeryüzünde işlenmekte olan bütün uluslar arası cürümlerde gizli servisler birincil suç ortakları durumundadırlar. Şüphesiz bunların en uzun elli olanı CIA'dır. En büyük ekonomiye ve en yüksek teknolojiye sahip ülkelerin gizli servisinin bir numara olması kadar doğal bir durum yok. Fakat CIA neredeyse, rakipleri de, onun kadar etkili olmasalar bile aynı yerlerde bir şekilde mutlaka varlık göstermeye çalışırlar. İmkanları bakımından CIA rakiplerinden üstün durumda olmakla beraber bir takım büyük zaafarla da arızalıdır. Nedir bunlar? ABD'nin güç odaklarının çeşitli ve milli devlet olmadaki zorlukları yüzünden CIA'nın mahrem alanları kolayca delinebilmektedir. Daha doğrusu CIA içinde İngiliz servisinin gözü kulağı olduğu gibi MOSSAD'ın da muhakkak ciddi bir etkinliği vardır. Zira Amerikalı bir Yahudi'nin Siyonist olup olmadığını bilemezsiniz. Siyonist olarak herhangi bir ABD vatandaşı Yahudi, CIA kadrosu içinde rahatlıkla yer alabilir. O zaman da bir Siyonist olarak kendisini CIA'dan çok derin bir MOSSAD elemanı olarak hissetmesi kaçınılmazdır. Bu da CIA için her zaman ciddi bir tehlikedir.⁷⁶

MOSSAD, ABD'deki en aktif gizli servistir. Yıllar boyunca İsrail, ABD'nin dış politikasını öğrenmiştir. Bu tip olaylar Pentagon'da, Hükümet'te, Kongre'de hatta ABD'nin gizli servislerinde çalışanlar tarafından desteklenir. MOSSAD'ın

⁷⁴ Mahir Kaynak, **Güncel Haberlere Derin Analizler**, İstanbul, Ekim Yay., 2007, s.87-88.

⁷⁵ Mete, Mahir Kaynak, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, s.124.

⁷⁶ Mahir Kaynak, Ömer Lütfi Mete, **Gizli ServislerKaranlık Odalar Kör Noktalar**, 3. b., İstanbul, Profil Yay., 2009, s.95-96.

üzerinde en etkili olduğu örgütlerden biri de CIA'dir. İhtilaller yapan, Hükümetler kuran, dünyanın en büyük örgütü CIA, MOSSAD ile büyük bir iş birliği içindedir. CIA merkezinde o zamanlar son derece gizli tutulan özel bir bölüm kurulmuştu. Bu bölümün tek görevi CIA ile MOSSAD arasındaki ilişkileri yürütmek ve ortak operasyonlar düzenlemektir. Bu bölümün şefi James Jesus Angleton'dur. CIA savunma bölümü bakanı Angleton, Şah karşıtı binlerce İranlı'ya işkence eden ve öldüren Şah'a bağlı İran gizli servisi SAVAK'ın elemanlarını İsraililer ile birlikte eğitmişti. Amerika ve İsrail gizli servisleri arasındaki bu sıkı ilişki Angleton döneminde doruk noktasındaydı. Nixon taraftarı aşırı tutucu Angleton, Amerikan basını ve kamuoyu tarafından şiddetle suçlanmaya başlanmıştı. Angleton'un emriyle Şili devlet başkanı Allende'nin devrilmesi için CIA kanalıyla darbe düzenlenmiş ve yine onun emriyle CIA ajanları Vietnam savaşı sırasında on binlerce Amerikan vatandaşını savaş aleyhtarı oldukları için izletmiş ve haklarında dosyalar düzenletmişti.⁷⁷

Uluslararası suçların takibi bakımından en çok imkana sahip gizli servis olması hasebiyle CIA tabii ki karanlık ve kirli çıkar alanında rakiplerinden daha ağırlıklı bir örgüt durumundadır.

Esasen her dönemde gizli servisler uluslar arası suç şebekelerini bir ölçüde denetlemiş ve yönlendirmişlerdir. Fakat 1980'lerden sonra özellikle CIA için bu karanlık ve kirli para vadisinde mutlak egemen olmaya çalışmak adeta bir zorunluluk haline gelmiştir. ABD Kongresi'nin 1980'lerden sonra yaptığı düzenlemelerle CIA mali açıdan daha sıkı denetime alındığı için örgüt karanlık işlerini meşru bütçesinin dışından karşılamak durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu da CIA için bütün kara ve gri para alanları üzerinde mutlak hakimiyet kurma sürecinin başlangıcı demektir.⁷⁸

CIA, dış istihbarat konusunda başarılı bir istihbarat örgütüdür. Örneğin Türkiye'de istihbarat örgütleriyle bağlantılı istihbari çalışmalar yapmıştır şöyleki; 1965'ten sonra bazı MİT görevlileri yurtdışına gönderilerek, CIA'da eğitildiler. Bunlar yurtdışına dışişleri bakanlığınca siyasi ateşe görünümünün de gönderiliyorlardı. Sabahattin Savaşman, MİT İstihbarat Daire Başkan Yardımcısı'ydı. Bazı bilgileri

⁷⁷ Hakan Turan, **Gizli Servisler MİT MOSSAD GLADİO KGB CIA MI5**, İstanbul, Kalipso Yay., s.208-209.

⁷⁸ Kaynak, Ömer Lütfi Mete, **Gizli ServislerKaranlık Odalar Kör Noktalar**, s.97.

CIA ve İngiliz istihbaratına verirken yakalanmıştı. Suçüstü yapan MİT ajanlarının başında Hiram Abbas bulunuyordu. Aslında Savaşman'ın yaptığı MİT'in her zamanki faaliyetlerindendi. Bizzat Hiram Abbas CIA'a taşıdığı bilgi ve dosyalarla bu ilişkide ilk sırada yer alıyordu, CIA'a bilgi vermek, MİT'in görevleri arasında sayılıyordu. CIA Türkiye ilgili tüm bilgileri MİT'ten alır. Hatta bilgilerin sentezi CIA tarafından yapılırdı.⁷⁹

CIA bu çalışma metodunu hemen her ülke istihbaratın da başarıyla kullanmıştır. Bu da CIA'in dış istihbarat çalışmalarını iç İstihbarata nazaran daha fazla önemsedğini göstermesi açısından önemlidir.

B. İsrail Derin Devleti (MOSSAD)

MOSSAD'dan önce İsrail Devleti'nin İstihbaratı SHAI isimli örgüt tarafından sağlanıyordu. MOSSAD'ın kurulmasıyla bambaşka bir yapılanmaya gidildi ve dünyanın en ciddi cinayet şebekesi oluşturuldu.⁸⁰

18 Eylül 1947'de kurulmuştur. Merkezi Tel Aviv'dedir. MOSSAD'ın anlamı teşkilattır. Dünya genelinde faaliyet gösteren en gizli en bilinmeyen istihbarat örgütüdür.⁸¹

SHAI, 1984'e kadar Haganah'ın istihbarat örgütü olarak görev yapar. Ancak İsrail devleti'nin resmen kurulmasıyla Haganah İsrail ordusunun içinde erir ve dolayısıyla SHAI de izleyen altı hafta içinde görevini yeni kurulan istihbarat servisi MOSSAD'a bırakır.

MOSSAD'da ilk başkanlık görevini, bir hahamın oğlu olan Reuven Shiloah üstlenir. Shiloah, görevi çok kısa sürmesine rağmen teşkilatın temel kurallarını belirleyen kişi olmuştur. Ona göre başarılı bir haberalma örgütü düşmanlarının kimlik tesbitini açıkça yapmalı, bunlar hakkında geniş çaplı bilgi sahibi olmalı ve müttefik edinmek amacıyla sürekli bir arayışta olmalıdır. Ortadoğu'da, kendini zorla içine zerkettiği coğrafyada, bu sevilmeyen yeni devlet dostuyla düşmanını iyi

⁷⁹ Kuveyt Gazetesi Açıklıyor Şeytan Üçgeni: CIA-MOSSAD-MİT ilişkisi, **İkibine Doğru**, İstanbul, Kaynak Yay., S.10, (28 Şubat- 5 Mart 1988), s.15.

⁸⁰Kuzu, **a. g. e.**, s.51.

⁸¹ Turan, **a. g. e.**, s.171.

ayırabilmelidir. Shiloah'ın kişisel görüşleri kısa zamanda İsrail Devleti'nin stratejileri haline gelir.⁸²

Hakkında ciddi araştırmalar yapılan MOSSAD, dünyanın en etkili gizli servislerinden biri, belki de en önde gelenidir. Herhalde en büyük ve en güçlü olan değil, ama en etkili olanıdır. Bu da tamamen mistik felsefesinden kaynaklanan bir üstünlük olsa gerektir. Zira MOSSAD ajanı olan kişi zorlama ile değil, doğum anından itibaren aldığı eğitimle fanatik bir Siyonizm militanıdır, en azından İsrail'in sadık bir bendesidir. Bugün yeryüzünde hiçbir millet, aile ocağından itibaren çocuklarını kutsal hedeflere göre eğitimde yahudiler kadar etkili ve başarılı değildir. 3000 yıllık bir zillet tarihi içinde derinden derine biriktirdiği umutla parlak bir geleceğe şartlandırılmış bir millet, başka türlü de varlığını sürdüremezdi zaten. Bu milletin çocukları gizli servis görevi için ayrıca eğitime tabi tutuldukları zaman kolayca kutsal amaçlara kilitlenmiş, profesyonel değerler bakımından üst düzey ajan konumunda ve aynı zamanda görev bilinci açısından amansız fedailer haline getirilebilirler. Bir insanın görevine mistik bir yücelik değeri atfederek çalışması, gizli ve tehlikeli eylemlere hazırlanması ona benzersiz güç kazandırır. Bu yüzden MOSSAD elemanlarında servise ve ülkeye sadakat duygusu eşsizdir. Dünyanın en büyük gizli servislerinde řu veya bu gerekçe ile saf değiştiren ajanlar çok sık görülür ama MOSSAD'ın böyle fireler verdiğine kolay kolay rastlanmaz.⁸³

Peki MOSSAD dünyaya şekil verecek güçte bir servis midir? Hayır güçlü bir servis olduğu doğru ama dünyaya şekil verecek nitelikte olduğunu söylemek yanlış olur. Peki neden böyleymiş gibi gösteriliyor? Böyle gösteriliyor, çünkü arka planındaki güçler, genelde kendilerini izlemek için ön plana birilerini sürerler. MOSSAD operasyonları genelde taktik operasyonlarıdır, yani dünyaya şekil veren operasyonlar değildir. Hedef bir kişinin yakalanması, sokakta birinin öldürülmesi dünyanın geleceğini etkilemez. Yahudiler daha çok Amerika'nın gücünü kullanıyor. Gordon Thomas'ın yazdığı 'Gideon'un Casusları' isimli kitaptan MOSSAD'ın dünya üzerinde 16 bin hücre evi olduğu ve kriz anında bu sayının 32 bine kadar çıkabildiği yazılıyordu. Yahudiler büyük ölçüde istihbarat olanaklarına sahipler. Yahudilerin dünya üzerinde dağılmış olması ve bunlarında genelde zengin kişilerden oluşması ve ülkelerine bağlı olması nedeniyle bu söylenebilir. Ama burada meseleyi MOSSAD'a

⁸² Kuzu, a. g. e., s.51-52.

⁸³ Kaynak, Ömer Lütfi Mete, **Gizli ServislerKaranlık Odalar Kör Noktalar**, s.85-86.

ya da Yahudiler Amerika'da güçlüler mi? Konusuna bağlayacak olursak, burada şu kararı vermek zorundayız: Amerika'daki Yahudiler İsrail'e mi bağlıdır, Amerika'ya mı? Bu konuda Yahudiler arasında birlik olduğunu söylemek son derece zordur. İki kanadı da savunan insanlar vardır.⁸⁴

MOSSAD'ın Türk istihbarat teşkilatı MİT ile ortaklaşa çalıştığı hakkında da çeşitli yazılar yazılmıştır. MOSSAD diğer ülke istihbaratları üzerinde de etkilidir şöyle ki: 13 Haziran 1987 tarihli El Ray El Em gazetesinin iç sayfalarındaki haberleri aynen şöyle ' Türkiye istihbaratıyla, İsrail istihbaratı arasındaki işbirliği açığa çıktı'

İsrail'de İbranice yayınlanan günlük Ma'ariv Gazetesi İsrail istihbarat teşkilatı olan MOSSAD ve ŞİN BET ile Türk istihbarat teşkilatı MİT arasında uzun zamandan beri sıkı işbirliği ve güvenlik alanında karşılıklı yardımlaşma ve ortaklaşa çalışma yapıldığını ortaya koydu. Türk-İsrail diplomatik ilişkilerindeki soğukluğa rağmen, Ma'ariv Gazetesi'nin MOSSAD örgütünde görevli üst rütbeli bir subaya dayanarak verdiği haberde şunlar belirtiliyor: MOSSAD, Türkiye'deki sol örgüt elemanlarını eğiten Filistin örgütleri hakkında MİT'e önemli bilgi ve belgeler sundu. Bu konuda MİT'e yardım etti. Aynı subay, MOSSAD ve ŞİN BET teşkilatlarının Yunanistan ve Türkiye'de geniş çaplı istihbarat ve casusluk faaliyetlerinde bulunduğunu da belirtti.⁸⁵

Aslında burada MOSSAD'ın çalışma stratejileri de az çok anlaşılmaktadır. Yurt dışı çalışmaları bu teşkilat için önem arz etmektedir.

1. Mossad'ın Eylem Metodları

MOSSAD propaganda mahiyetindeki, büyük stratejik önemi olmayan eylemlerini açık bir güç göstergesi şeklinde yapar. Bunların sonuçlarını da yine kendi kontrolündeki basın organları aracılığıyla dünya kamuoyuna duyurur. 'Entebbe Baskını gibi operasyonlar bu sınıfa dahildir. Ancak İsrail'in ve Siyonizmin menfaatlerini doğrudan ilgilendiren ciddi konularda son derece gizli ve örtülü bir politika uygulanmaktadır. MOSSAD bu gibi durumlarda kendi eylemlerini başka kişi

⁸⁴Mete, Mahir Kaynak, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, s.121-122.

⁸⁵Kuveyt Gazetesi Açıklıyor Şeytan Üçgeni: CIA-MOSSAD-MİT İlişkisi, **İkibine Doğru**, İstanbul, Kaynak Yay., S.10, (28 Şubat- 5 Mart 1988), s.14-15.

ve örgütlere yıkarak, tamamen ilgisiz bir tutum takınır. Bunun da yine dünya çapında kendine bağlı basın organları, gazeteci ve yazarlar, film yönetmenleri, siyasi yorumcular kanalıyla kamuoyuna benimsetir.

1972’de Münih Olimpiyat Köyü’nü basan Filistinlilerin öldürülmesi, 1976 Entebbe Baskını gibi eylemler hakkında filmler çekilmiş, kitaplar yazılmış ve MOSSAD dünya kamuoyuna yalnızca İsrail Devleti’nin çıkarlarını koruyan, diğer devletlerin işlerine karışmayan, kahraman bir örgüt gibi tanıtılmıştır.

Nazi savaş suçlusunu olarak lanse edilen Adolf Eichmann ve İsrail’in nükleer santrali Dimona ile ilgili bilgileri basına sızdıran Mordecai Vanunu’nun kaçırılmaları gibi eylemler tüm dünyaya ‘İsrail’e ihanet edenleri nerede olurlarsa olsunlar buluruz, cezalandırırız’ mesajı vermek için düzenlenmiş MOSSAD eylemleridir. Bu eylemlerin dünya kamuoyu önünde rahatlıkla gerçekleştirilir. Daha sonra basın organları aracılığıyla da sıkça gündeme getirilerek MOSSAD’ın caydırıcı mesajı kitlelere ulaştırılmış olur.

CIA’dan bürokratik kanallarla elde edilebilecek enformasyonları, MOSSAD’ın bir güç gösterisi yapmak amacıyla köstebek kullanarak sızdırmasını da bu grup eylemlere dahil edebiliriz.

Tüm dünyayı yayılmış örümcek ağını andırır şebekesiyle MOSSAD’ın, uyuşturucu ve silah ticaretinin hatırı sayılır bir bölümünde parmağı vardır. Kendi çıkarlarına ters düşebilecek sevkiyatlara ise kesinlikle izin vermez. Papa ve Kennedy suikastleri, Olof Palme’nin öldürülmesi, Maxwell’in sır dolu ölümü, Türkiye’nin güneydoğusundaki eylemler, çeşitli ülkelerdeki faili meçhul cinayetler, mafyanın örgütlenmesi, kontgerilla ve terör örgütlerinin teşkilatlandırılması, tüm dünyadaki konralara verilen destekler hep MOSSAD’ın belirli noktalardan müdahaleleriyle sonuçlanmaktadır.⁸⁶

MOSSAD, Kıbrıs’tan Sibiry’a uzanan Irak, Suudi Arabistan, Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri’ne Seylan üzerinden ajan sokan tek örgüt ve Afrika ile Latin Amerika’ya ajan ihraç eden en belalı şirkettir. Türkiye’de Güneydoğu Sorunu’na ilişkin sıkı önlemler alınırken okun sivri ucunu Irak ve Suriye’ye

⁸⁶Kuzu, a. g. e., s.55-56.

yöneltmeye çalışan, bu arada Türkiye'yle ilişkileri geliştirmeye çalışan bir örgüt şeması çizer MOSSAD.⁸⁷

2. İsrail'in Diğer İstihbarat Organları

İsrail Devleti'nin istihbarat çalışmalarında, MOSSAD'ın yanısıra birkaç örgüt daha görev yapmaktadır. Bu örgütler hakkında bilgi vermeden önce bunların isimlerini sıralayacak olursak:

- Askeri İstihbarat Bölümü (AMAN)
- İç Güvenlik Servisi (SHİN BET)
- Yabancı İstihbarat Servisi (VARASH KOMİTESİ)
- Aliyah Bet Enstitüsü

Bunlardan Askeri İstihbarat Bölümü ile ilgili bilgi vererek konumuza devam edelim. İbranice adı İstihbarat kanadı anlamında Agaf ha-Modi'indir. Görev yelpazesi Arap Orduları hakkında bilgi toplamaktan, İsrail Ordusu içindeki güvenliği temin etmeye kadar uzanabilmektedir. AMAN çok iyi organize edilmiş bir askeri birliktir. Altı kademedен oluşur. En etkili iki bölümü Collection ve Production'dır. Collection bölümü sınır ötesine ajanlar göndermekten, radyo kanalları ele geçirmekten ve gerek görüldüğü takdirde hedef ülkelerdeki telefonları dinlemekten sorumludur. Production bölümünde görev yapan 3000 memurun temel sorumluluğu ise yabancı ülkelere çalınan belgelerin ve sızdırılan bilgilerin analizidir. Bu analizler raporlar halinde politikacılara sunulur ve bunların karar almalarında rol oynar. AMAN basına verilen bilgileri de kontrol altında tutar.⁸⁸

AMAN'ın bir başka bölümü, sınır ötesi hareketler için oluşturduğu 'Sayeret Matkal' adlı çok gizli bir komando birliğidir. Bu bölümün faaliyetlerine bir örnek olarak, UNİT 131 adında ve Sayeret Matkal'a bağlı bir kolun 30 Haziran 1954'te Mısır'da düzenlenmiş olduğu bir operasyon gösterilebilir.

⁸⁷Kuzu, a. g. e., s.56-57.

⁸⁸Kuzu, a. g. e., s.52.

Aharov Yariv, 1964-1972 döneminde AMAN'ın şefiydi. Eli Zeria, 1972-74 döneminde AMAN şefiydi. Shloma Gazit, 1974-79 döneminde AMAN şefiydi. Son olarak da, Ammon Sahahak, 1986'da AMAN şefi oldu.⁸⁹

Bu gizli örgütlerden bir diğeri ise SHİN BET adlı örgüttür. Bu teşkilat genel olarak iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler Destek ve Operasyon olmak üzere adlandırılmaktadır.

Genel Güvenlik Servisi anlamına gelen teşkilat İsrail'in yurt içi gizli servisidir. Destek bölümünde, sorgulama teknolojileri, koordinasyon ve operasyonlar için lojistik destek vardır. Operasyon bölümü ise üç aygıttan müteşekkildir:

- Koruma ve güvenlik
- Müslüman ülkelerle işbirliği yürüten teşkilat
- Müslüman olmayan ülkelerle ilişkileri yürüten teşkilat.⁹⁰

Burada da görüldüğü üzere İsrail istihbarat örgütleri iç istihbarat amaçlı kurulanlar dahi dış istihbarat onlar için her zaman daha önemli olmuştur.

Bu servislerden biri de VARASH Komitesidir Bu servis ise İsrail gizli örgütleri arasında bağlantı kurmaktır.

İsrail gizli servislerinden bir diğeri ALIYAH BET ENSTİTÜSÜ bu örgüt ibranice MOSSAD ile aynı anlama gelmesiyle birlikte iki teşkilat karıştırılmamalıdır. Shaul Avigur başkanlığında ilk kurulduğu dönemde, Yahudileri gizlice Filistin'e kaçırma görevini üstlenmiş olan örgüt, İsrail Devleti kurulduktan sonra bu iş yasal hale gelince çalışmalarını değişik yörelere kaydırmak zorunda kalır.⁹¹

Siyonistlerin 'yapay antisemitizm yaratma' taktiklerini uygulama görevini bu bölüm üstlenmiştir. Bunun en güzel örneklerinden birisi sihirli halı operasyonudur. Bu gizli görevin amacı, Yemen ve Aden topraklarında yaşayan Yahudilerin İsrail'e kaçırılmasıdır. Amerikan orijinli Near East Air Transport Corporation bu amaçla kurulur ve başına da bir İngiliz iş adamı görünümündeki Richard Armstrong geçer. Aslında bu kişinin gerçek adı Sholomo Hillel'dir ve o da MOSSAD ajanıdır. Şirket 1948-1949 yılları arasında elli bin Yahudi'nin İsrail'e ulaşmasını sağlar.⁹²

⁸⁹Kuzu, a. g. e., s.52-53.

⁹⁰Kuzu, a. g. e., s.53.

⁹¹ Kuzu, a. g. e., s.54

⁹² Kuzu, a. g. e., s.54

İki yıl süren anti-semitik baskıdan sonra, Irak hükümeti, ülkeyi terk etmeyi arzulayan her Yahudi'nin bu hakkı kullanabilmesini sağlayan yasayı meclisten geçirir. Yahudilerin tek yapmaları gereken şey, Irak vatandaşlığından feragat etmeleridir. Aslında bu yasanın, İsrail'e savaş açmış ve yüzlerce Yahudiyi Siyonist aktiviteleri yüzünden tutuklamış bir rejim tarafından çıkarılmış olması şaşırtıcıdır. Ancak her şey, göç kapılarını açan Başbakan Tevfik El-Sawidi'nin durumu incelendiğinde aydınlanacaktır. O, aynı zamanda IraqTours isimli şirketin yönetim kurulu başkanıdır. Bu şirket ise Near East Air Transport Corporation'un yetkili acentası olarak çalışmaktadır. Sözüün kısası, Irak yönetimi, İsrail gizli servisinden hiç beklemediği şekilde bir darbe yemiştir. Bu darbenin kaynağı da AliyahBet'tir.⁹³

İç istihbarat servisi olmasına rağmen bu denli derin bir konuda dış istihbarat servisi gibi çalışıyor olması, İsrail istihbaratının çalışma anlayışını ve hedef bölgesi hakkında bilgi vermektedir.

C. İtalya Derin Devleti (GLADİO)

NATO öncülüğünde oluşturulan derin yapılanmaların kuruldukları ülkelere göre kökleri olan özel adlar seçildiği biliniyor. Yunanistan'da 'Koyun Postu' denirken, İtalya'daki adı Gladyo'dur.

Gladyo İtalya'da çok ün yapınca dünya, süper NATO'yu Gladyo olarak tanımlıyordu.

Latince'de kılıç anlamına gelen Gladio sözcüğünü isim olarak kullanan örgüt, Amerikan ve İngiliz kontrgerilla örgütlenmesi olan StayBehind tarafından 1952 yılında kuruldu. CIA tarafından yönetilen ve finanse edilen örgüt, 1956 yılında ABD ile işbirliği içinde casusluk ve gerilla savaşı yapmak üzere örgütlendi. Sardunya'da örgütün ilk eğitim kampı kuruldu ve kuzey İtalya'da 139 yerde silah ve mühimmat depoları oluşturuldu. 1956 sonrasında ikisi kadın 622 kişi ABD ve İngiliz gizli servisleri tarafından eğitildi. 1990 yılında GLADİO'yu ortaya çıkaran soruşturmalar esnasında, bu 622 kişinin grup liderleri oldukları, her bir grup liderinin belli sayıda kişiyi idare ettiği, böylece toplam sayının 15.000'e yaklaştığı ortaya çıktı.⁹⁴

⁹³Kuzu, a. g. e., s.54-55.

⁹⁴Turan, a. g. e., s.122-123.

Örgütün karakteri hakkında Gladyo soruşturmasını yürüten savcı Felice Casson şu açıklamayı yapar: Kuruluş amacı, ülkeyi Sovyetler Birliği işgaline karşı korumaktır. Ama daha 1960'lı yıllara gelmeden bu amacından sapıp, ülke içindeki muhaliflere karşı da görev yapmaya başladı. Aslında CIA'nın hoşuna gitmeyen grupları baskı altına alıyor, sindiriyordu. Sadece solculara karşı değil, o dönem hangi kesim muhalifse; mesela Hristiyan Demokratlara karşı bile görev yaptı, yani kim CIA'ya, Amerika'ya muhalifse, hedefte onlar vardı. Bu yapı NATO'ya bağlı ama sadece bununla bitmiyordu. Bu yapı aynı zamanda CIA'ya bağlıydı.⁹⁵

İtalyan savcı, süper NATO'nun iktidar savaşı veren, muhalifleri ABD ve CIA ile birlikte bastıran bir hükümet örgütlenmesi olduğunu kendi tecrübesinde saptamıştır.

Gladyo, aslında NATO'dan da geniş, ABD merkezli sistemin örgütlenmesidir. Gladyo, örneğin İspanya ve Portekiz'de bu ülkeler NATO'ya alınmadan önce, daha Franco ve Salazar'ın Faşist Dikta dönemlerinde oluşturulmuştu. Yine ABD güdümlü Latin Amerika, Asya ve Afrika ülkelerinde Gladyo benzeri, uzaktan kumandalı örgütlenmeler inşa edilmiştir.⁹⁶

Bu örgüt hükümet'in tepesinde, ülke istihbarat örgütünün çekirdeğinde, ordu ve polis içinde ve büyük sermaye çevrelerinde önemli konumları elinde tutan unsurlardan oluşturuluyordu.

Süper NATO ya da Gladyo, NATO ülkelerindeki gizli hükümettir. NATO kurulduktan sonra önce İtalya'da oluşturuluyor. Çünkü Komünizm tehlikesi yakındı ve günceldi. NATO'nun 1949'daki ilk anlaşma metninde gizli bir madde bulunuyor. Buna göre, üye olmak isteyen devlet, komünizme karşı mücadele edecek bir devlet kuruluşu oluşturmak zorundaydı. Bu örgütün kadroları gizli tutulacaktı ve gizli çalışacaklardı. Başvurusu, ancak bu koşulun yerine getirilmesinden sonra kabul edilecekti. Bu gizli madde gereği, NATO içinde gizli bir komite oluşturulmuştu. Üye devletler, altı ayda bir toplanan gizli komiteye delege göndermekle yükümlüydüler. Komitenin dizginleri ABD'nin elindeydi. İşte Gladyo, NATO'nun gizli ve yasa dışı örgütü olarak böyle kuruldu.⁹⁷

⁹⁵Felice Casson'un Saptamaları, **Aydınlık**, S.1099, (10 Ağustos 2008), s.26-27.

⁹⁶Perinçek, **a. g. e.**, s.21.

⁹⁷ Adnan Akfirat, **Özel Savaş**, 2. b., İstanbul, Kaynak Yay., 2002, s.146-147.

Gladyo'nun hakimiyet sistemi, ABD merkezlidir ve her ülkede çok dar kliklerin iktidarın kendi ellerinde toplanmaları sayesinde işler. O nedenle sistem, yürütme merkezlidir. Parlamentolar, hükümetler ve siyasal partiler, son kertede sistemin merkezinin denetimi altındadır.⁹⁸

Sonuçta Gladyo, ABD öncülüğünde komünizm tehlikesi bahanesiyle İtalya'da oluşturulmuş İtalyan gizli servisinin adıydı ve kuruluşundan kısa süre sonra o da tıpkı diğer istihbarat örgütleri gibi hukuk çizgisi dışına çıkarak kanunsuz işlere karışmaya ve yasadışı bir örgüt olmaya başladı.

ABD, İtalya'da her hangi bir komünist iktidarı bertaraf etmeyi, sosyalistleri onlardan ayırmayı sağlayacak antikomünistleri harekete geçirecek bir örgüt kurdu. 1942 yılında kurulan bu gizli servis, ihtiyaç halinde karışıklık çıkarmaya matuf operasyonlarda kullanılacak reaksiyoner hareketlere destek verecekti. İtalya politik hayatında komünistleri ortadan kaldırmak, faşist profesyonel katillerden ekipler kurmak ve bunları hükümetteki şahsiyetlere veya sivil halka karşı saldırılarda kullanmak, sorumluluğu komünistlere atmak, antikomünist partilere yardım etmek ve yeni partiler kurmak hedefleniyordu. 1 Ağustos 1949'da İtalya, NATO'ya girdi. 1 Eylül 1949'da da SIFAR ordu istihbarat servisi faaliyete geçti.⁹⁹

Doğduğundan itibaren ABD çıkarlarına bağlı kalacak olan SIFAR'ın örgütlenmesi, daha sonra NATO Genel Sekreteri olan Savunma Bakanı M. Bronzo tarafından gerçekleştirildi. Operasyon Amerikan gizli servisi ajanı Carmel Offie'nin gözetiminde gerçekleşti. Washington için yararlı bilgiler toplayan ve İtalya ordusunun NATO'ya bağlılığını denetleyen SIFAR, çeşitli Amerikan gizli servislerinin bir bakıma gayri resmi şubesi idi. Mart 1964'te İtalyan Jandarma Genel Komutanı General De Lorenzo, Roma'da kuvvet komutanlarıyla yaptığı bir toplantıda, olağanüstü durumlarda jandarma kuvvetlerine, müdahale etme imkanı veren bir plan hazırladı. Bu 'Solo Planı' jandarmanın İtalya'da hassas bölgelere müdahalesini hazırlamaya yönelik çok yoğun bir faaliyeti öngörmekteydi. Haziran 1964 için kendilerinden yapmaları istenen hazırlıklarla ilgili açıklama talep eden bazı subaylara, NATO anlaşmaları çerçevesinde ve İtalya'daki Amerikan yetkililerle uyum halinde hazırlanan bir iç güvenlik planının uygulanacağı ifade edildi. Gizli

⁹⁸Perinçek, a. g. e., s.23.

⁹⁹Kuzu, a. g. e., s.77

servisler, siyasi-askeri sır ve devlet kavramlarının arkasına sığınıp gerçeğin anlaşılması çabalarını engellediler.¹⁰⁰

İtalya 1969'dan itibaren fırtınalı bir döneme girdi. Beş yıl boyunca suikastler ve şiddet eylemleri birbirini izledi. 1980'de İtalya, tarihinin en kanlı suikastlarıyla çalkalandı, terörizm yeniden canlandı. Bologna garına konan bir bombanın patlamasıyla 85 kişi hayatını yitirdi ve iki yüzden fazla insan yaralandı.

Bu terör olaylarının arka planında anti-faşist grupların olduğuna dair açıklamalar yapılmış olsa da halk askeri gizli servislerden şüphelenmeye başlamış ve ciddi manada bunların sorgulanması gerektiği kanısına varmıştı. İstihbarat örgütleri şüpheleri üzerine çekmişti ve artık hesap vermesi gerektiği yönünde genel bir kanı oluşmuştu. Bir sorun vardı ki; Gizli servislerin karanlık rol ve eylemlerine dair yapılan bütün araştırmalar, devlet sırları bahanesine toslamaktaydı. Adli araştırmalar kapatılıyor, savcıların suçlu bulduğu bütün önemli kişileri aklayan şaşırtıcı kararlarla karşılaşılıyordu. Son terör olaylarını takip eden on yılın sonunda, İtalya'da en karanlık dönemi oluşturan bu terör dalgasına rağmen hiçbir suçlu bulunamadı ve hiçbir açıklama yapılamadı. Savcılar kısa sürede gizli servis arşivlerinden dosyaların kaybolduğunu anladılar. 1969'da kurulan parlamento araştırma komisyonuna zor bir görev düşüyordu. Önemli tanıkları ortadan kayboluyordu. Önce general De Lorenzo'nun yardımcısı Bay Rocca, 27 Haziran 1969'da bürosunda ölü bulundu. Ondaki belgelerin büyük bir bölümü kaybolacaktı. 27 Temmuz 1969 General Ciglieri açıklanamayan bir trafik kazasında hayatını kaybetti. Onu, gizli servisleri bunaltan raporu hazırlayan General Manes'in ölümü izledi. Manes komisyon önünde ifade vereceği günlerde bir kalp krizinin kurbanı oldu. 8 Ocak 1970'de ABD Genelkurmay Başkanı olan General Westmoreland'in imzasını taşıyan 'Arazi El Kitabı 30-31' koduyla tasnif edilmiş 138 sayfalık çok gizli bir belgeyi yayımlayacağı duyurulan bir Türk gazeteci, aniden ortadan kaldırıldı ve yayını engellendi.¹⁰¹

1980'de İtalyan mahkemeleri, neo-faşist grupların, P2 mason locasının ve İtalya gizli servislerinin aynı amaçlarla bir araya geldiğini, İtalya'da asker ve sivillerden oluşan gizli bir servisin varlığını belirledi. CIA, mason locaları ve gizli

¹⁰⁰Kuzu, a. g. e., s.77-78.

¹⁰¹ Kuzu, a. g. e., s.78-79

servisler kanun dışı işlere girişmişti; organize cinayet ve terörizm birbirine yakından bağlıydı.

9 Ocak 1990'da savcı FeliceCasson , istihbarat servislerinin kontrolündeki gizli silah depolarını keşfetti. Gizli servis arşivlerine girdi. Doğrudan gizli servisler ve NATO tarafından kontrol edilen sivil ve askerlerden oluşmuş, yasa dışı bir örgütün varlığını belgeledi. Karşı espionaj mektupları gizli bir direniş örgütünün, yani GLADİO örgütünün kurulmasını öngören 50'li yıllarda imzalanmış NATO protokollerinden söz ediyordu.¹⁰²

Yine GLADİO soruşturmasının ünlü yargıcı Felice, gizli servis arşivlerinde yaptığı incelemelerde, 1972 yılındaki bir bombalamanın kesinlikle NATO destekli ve bazı gizli örgütlerce desteklendiği sonucuna ulaştı yargıç, başbakan Andreotti'nin bilgisine başvurdu, 1972 de bu olay tespit edildiği için başbakan örgütün varlığını kabul etti. Ancak 1972'de kapatıldığını söyledi. Araştırmalara devam edilince GLADİO'nun faaliyetlerine devam ettiği ortaya çıktı. İtalya'da 1969-80 arasında 4.298 terör olayı meydana gelmiştir. Yapılan soruşturmalar sonucu, bunları önemli bir bölümünden GLADİO sorumlu gösterilmiştir. Bazı eylemleri bizzat yapmakla, bazısında patlayıcı ve silah sağlamakla, bazısında ise tahrik ve yönlendirme yapmakla suçlanmıştır.¹⁰³

GLADİO 50'li yıllarda NATO öncülüğünde İtalya'da komünizm tehlikesine karşı oluşturulmuş sivil ve askeri kanadı bulunan gizli bir servisti. Bu servisin deşifre olmasında şüphesiz halk desteğini arkasına alarak istikrarlı bir çalışma gerçekleştiren savcılar önemli rol oynamıştır. İtalya'daki bu yapılanmada tıpkı diğer ülkelerdeki servisler gibi ulusal çıkarlarla kurulmuş fakat daha sonra kendine sunulmuş geniş yetkiler ve olağanüstü imkanlar sayesinde hukuk devleti çizgisinin dışına çıkmış hukuksuzluğu adeta bir kural olarak kabul etmiş ve tıpkı diğer servisler gibi yapılan her hukuksuzlukta devlet menfaati görüşünün arkasına sığınmak Gladyo'nun da vazgeçilmez materyali olmuştur.

¹⁰²Kuzu, a. g. e., s.79.

¹⁰³Turan, a. g. e., s.123.

D. Alman Derin Devleti (BND)

Hiç şüphesiz dünyanın en etkin gizli servislerinden birisi BND'dir. Fakat bu servisin şimdilik çok ihtiyat hareket ettiğini, derinden gittiği söylenebilir. İki dünya savaşı yenilgisinden ciddi dersler çıkaran ülkeyi gütmekte olan Alman milli iradesi bu sefer acil bir hesaplaşma macerası içinde olmamaya özen gösteriyor. Şüphesiz Almanların beyinlerinin gizli çekmecelerinde üstün ırk saplantısının izleri hala güçlü bir şekilde varlığını korumakta, en azından derin bir rövanş temennisi gönüllerinde yatmaktadır. Bu dinamik de, bir gün mutlaka oluşturacaklarına inandıkları Alman dünya hakimiyeti Hitler'inki gibi olmasa da yolunda hayallerine doğru uzun vadeli tasarılar yapıp uygulamaya koymalarını sağlamaktadır. Bugün için sadece ciddi, önemli, farklı ve iktisadi bakımdan çok güçlü devlet olarak tetikte durmak Alman iradesinin temel kuralıdır. Ancak, uzun vadede bir numara olmanın stratejisini geliştirmeye ve gerçekleştirmeye çalıştıkları gayet açıktır. Bu akılcı strateji ile hareket eden BND şimdilik rakiplerinin üstün olduğu alanlarda enerjisini boşa harcamaktan sakınmaktadır. Alman gizli servisinin bugünlerde rakiplerinin yanlışlarını çok iyi gözettiğini ve yeri gelince bunu kullanacağını fark etmek zor değil.¹⁰⁴

Aynı zamanda Gehlen teşkilatı olarak da anılan BND son yıllarda Türkiye'de de adını çok sık duyduğumuz bir servistir.

Münich'e bağlı Pullach'da General VonGehlen tarafından kurulan bu teşkilatın emrinde 10 bin uzman ve ajan çalışmaktaydı. VonGehlen'in teşkilattan ayrılmasından sonra teşkilat küçük hücreler şeklinde çalışmaya başladı. Almanya özel statüsü gereğince ilk yıllarda CIA ile büyük paylaşımlar ve dayanışmalar içinde çalışmıştır. BND içinde yaklaşık 12 bin personel görev almaktadır. BND'nin kuruluş yasası bulunmamaktadır. 12 Temmuz 1955 tarihli bakanlar kurulu kararına dayanarak kurulmuştur. BND çalışmalarında Almanya'yı bir süper güç olarak yorumlayıp ona göre analiz ve eylemler yapmaktadır. BND bugün Askeri istihbarat, siyasi istihbarat, teknolojik ve bilimsel istihbarat, dış istihbarat, terörizm, uluslararası kaçakçılık, illegal geçişler ve Almanya'ya sığınmalar konusunda istihbarat çalışmaları yapmaktadır. Bu kuruluş aynı zamanda Alman Askeri İstihbarat Örgütü

¹⁰⁴Kaynak, Ömer Lütfi Mete, **Gizli ServislerKaranlık Odalar Kör Noktalar**, s.104-105.

FOI adı ile anılan teşkilatla da ortak çalışmakta, BND ile FOI ortak operasyonlara giriştiklerinde çok tehlikeli vurucu güç oluşturup, kanlı eylemler yaparlar. Bu iki grup eylemlerinde daima ünlü ve acımasızlığı ön planda tutarlar.¹⁰⁵

Alman istihbaratı güçlü bir yapıya sahiptir. Bu bakımdan dünyanın şuan en iyi istihbaratı ne CIA ne KGB dir. En iyisi MOSSAD'dır. Ondan sonra ise Almanların gizli servisi BND gelir. Bu servis çok işler yapmaktadır. Federal Almanya'nın İkinci Dünya Savaş'ından sonra yeniden yapılandırıldığı günden beri vardır ve çok önemli bir örgüttür. Diyebiliriz ki Alman ajanlarının sadakatlerini sadece MOSSAD ajanlarıyla karşılaştırabiliriz.¹⁰⁶

Alman gizli servisi BND'nin bu açıdan MOSSAD kadar olmasa bile onun dışındaki teşkilatlardan daha iyi durumda bulunduğunu söyleyebiliriz. BND için ayrıca bir üstünlük daha söz konusudur: İki büyük savaşı kaybeden Almanya'nın derin bilinçle pekiştirilmiş çocukları olarak BND kadroları ruhsal açıdan doyumsuz, maddi açıdan tatmin edilmiş durumdadırlar. Gestapo'nun yerini alan BND mensuplarındaki klasik Alman idealizmi, Nazizm'in sivriliklerinden arındırılmış olarak yine parlak ve büyük bir geleceğe yürüme dürtüsünü güçlendirmektedir. Böylece Alman derin devleti dünyada henüz görülememiş hesapları bulunduğu inanan ve iki kere yenildikleri güçlere karşı bilenmiş kadrolarla iş görmektedir.¹⁰⁷

Kaynak ve Mete, BND ile ilgili son olarak şunları söylemektedirler: "Alman devlet sistemi içinde en etkili kurumdur. Alman ordusundan da, siyasetinden de etkindir. Bu yüzden BND, mevcutların içerisinde en milli derin devlet örgütüdür. MOSSAD ırkçıdır, ama BND doğrudan Alman milliyetçiliği etrafında toplanmış bir kurumdur. Bu öyle bir milliyetçilik ki, Nazizm'le ilgisi olmayan, tamamen Alman çıkarlarını gözetken, Alman yurt severliği diyebileceğimiz bir ideolojidir. Şöyle ki; I.Dünya Savaşı sırasında İngiliz istihbarat örgütünün arkasından, özellikle İstanbul'un doğusundaki 'Büyük Oyun' da çok net olarak görürüz. Alman gizli servisi İngiliz gizli servisinin ilgi duyduğu, arz-ı endam ettiği her yerde birinci rakip olarak ortaya çıkar. I. Dünya Savaşı'nda hem Türkiye'nin hem de müttefiği olan Almanya'nın ortak düşmanı İngilizler Kudüs'ü ele geçirdiklerinde, Alman askerleri Kudüs Müslüman ların elinden çıkıp Hristiyanların eline geçti diye neredeyse

¹⁰⁵Kuzu, a.g.e., s.57-58.

¹⁰⁶Mete, Mahir Kaynak, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, s.42.

¹⁰⁷Kaynak, Ömer Lütfi Mete, **Gizli ServislerKaranlık Odalar Kör Noktalar**, s.87.

bayram kutlaması yapmışlardır. O dönem bu Almanya'ya zarar verecek bir şeydi fakat askerleri sevindirmişti. Bugün klasik imparatorluk projeksiyonlarına göre yapılandırılmış istihbarat birimlerinde geçerli görünüyor. Özellikle BND içinde bu geçerlidir. Bu yüzden BND tıpkı I. Dünya Savaşı'nda İngiliz gizli servisinin yaptığı gibi günümüzde burnunu her şeye sokabiliyor. Tabi bir gerçekte var ki bu, Alman devletinin BND'nin güdümünden çıkmasını zorlaştırıyor, Alman modern devletini etkiliyor, bununla beraber BND, çok temiz bir örgüt gibi görünüyor.¹⁰⁸

Bu servisin MOSSAD ile yakın ilişkisi olduğu da çokça dile getirilmektedir. Bu servisin 30 yıla yakın şefliğini yapmış olan MarcusWolf açıkça ifade etmektedir. Doğu Almanya istihbarat servisinin başında 1958'den 1987'ye kadar MarcusWolf bulunuyordu. Soğuk Savaş'ın en gözde casusu, Batı Almanya'da ve diğer NATO ülkelerinde yüzlerce ajan yetiştirdi. Almanya birleştiği zaman, Wolf tutuklanmaktan kurtulmak için Moskova'ya kaçmıştı. Sonradan Almanya'ya döndü. Alman hükümetinin kabul ettiğine göre Federal İstihbarat Servisi, tarım malzemesi adı altında İsrail gizli servisi MOSSAD'a askeri malzeme yollamıştı. MarcusWolf'un başkanlığında Alman gizli servisi BND, Münih Olimpiyatları'nda İsrailli sporcuların öldürülmesi, Margeret Thatcher'e suikast girişimi, Beyrut'ta 17 CIA ajanının öldürülmesi gibi bir çok olaya karışmıştır. İsrail aleyhtarı tutukluları sorgulamaları için MOSSAD'a vermiştir.¹⁰⁹

Yukarıda dünya üzerinde isim yapmış, siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmelere yön veren, devlet ilişkilerini düzenleyen, kuruldukları ülkelerin, dünya siyasetinde güç odağı olmasında, söz sahibi gizli servisler hakkında bilgilere yer verdik. Bunlar kuruldukları ülkelerin uluslar arası arenada güçlü, etkin birer ülke olmaları için çalışmış, iç istihbarat ve dış istihbaratı beraber yürütmüş fakat devletin çıkarlarını korumak için hukuk dışı bazı eylem ve işlerde bulunmaktan kendilerini alı koyamamışlardı. İstihbarat örgütlerinin yaşadığı klasik sonu onlar da yaşamışlardır: Hukuk dışılığı. Ellerindeki geniş imkanlardan dolayı keyfi muameleler onların hukuku haline gelmiştir.

İstihbarat servislerinin bazıları da devlet üstü bir yapıya sahiptirler. Bunlar, dünya siyasetinin arkasındaki fikir babaları olarak, ekonomik güçlerini kullanarak uluslar arası çalışmış dış istihbarat bir adım daha önde tutulmuş. Bu teşkilatların

¹⁰⁸Mete, Mahir Kaynak, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, s.36-37.

¹⁰⁹Turan, a. g. e., s.203-204.

temeli aslında 1950'ler de atılmış sonraki yıllarda isim ve amaç değişikliklerine giderek, günün koşullarına uyum sağlamış ve şartlara göre politika üretmiş, hepsinin sivil ve askeri uzantıları olmuş, anti-komünizm düşüncesine sahip yapılanmalardır. Komünizmle mücadele de etkin rol oynamışlardır.

Dünyayı yöneten istihbarat örgütleri olarak anılma özelliğine sahip olmuş Illuminati, Skullsand BonesSociety, Bohemian Grove, Yuvarlak Masa Teşkilatı, CFR Council on Foreign Relations, gibi teşkilatlardır. Bunlar genelde ABD merkezli, dünyada önemli örgütlerdir. Bu örgütlerden en önemlisi Illuminati ile ilgili bilgi verip konuya nihayet vereceğiz.

E. Illuminati Örgütü

İlluminati terimi ilk kez 1492 yılında Menendez Pelayo isimli bir İspanyol yazar tarafından kullanılmıştır. Pelayo, bu terimden İspanya'da Alumbrados adıyla bilinen bir örgütü belirtmek için yararlanmıştır. Alumbradosların bilinmeyen bir kaynaktan gizli bilgiler elde ettikleri ve böylece üstün bir zeka düzeyine ulaştıkları ileri sürülmüştür. Bu örgüt, 1623 yılında Engizisyon fermanıyla mahkum edilmiştir. Kimi yazarlar Illuminated Ones (Aydınlanmışlar) isimli bir örgütün Hıristiyanlığın yoksulluk ve eşitlik öğretisini yaymaya çalıştığını ileri sürerler.¹¹⁰

Sonraki yıllarda İlluminati örgütü olarak ortaya çıkışı ve dünya siyasal ve sosyal hayat üzerindeki etkisi şöyledir.

1 Mayıs 1776 da Adam Weishaupt tarafından Almanya Bavyera'da kurulmuştur. Weishaupt, Ingolstadt Üniversitesi'nde hukuk profesörü iken masonik eğilimlere merak salmış ve bir gizli örgüt kurmuştur. Ama hükümete karşı bazı hareketlerde içeren yayınları nedeniyle 1786'da polis tarafından basılmış ve ondan sonra da tamamen yeraltına inmiştir. İlluminati'nin daha sonra çok güçlendiği ve 1833'de Yale üniversitesinde Skullsand BonesSociety olarak General William Russel tarafından kurulduğu (SBS) edilmektedir. Yani İlluminati'nin ABD'deki devamı SBS dir.¹¹¹

¹¹⁰ Murat Şahin, **Gizli Örgütler ve Tarikatlar**, İstanbul, Kalipso Yay., s.226.

¹¹¹ Kuzu, a. g. e., s.61.

Cemiyetin hedefi cehaletle, batıl itikatlarla, dinsel baskıyla ve her çeşit tiranlıkla savaşımdır. Her ne kadar amaç kilisenin bağınazlığıyla, savaşarak Newton'cu pozitif bilimin önünü açmaksa da cemiyet, gizli emeller beslemek, Fransız ihtilalini yönlendirmek, Avrupa'nın politik egemenliğini elde etmeye çalışmak gibi konularla sonuçlanmıştır. Başlangıçta Bavyera'da gelişti ve üyeleri hep Alman ya da Avusturyalı olan liderlerinin kimlikleri gizliydi.

Şahin'e göre Cemiyetin kurucusu Adam Weishaupt Cizvit eğitimi almıştı ve daha genç yaşında hukuk Profesörü oldu. Bilimin yayılması için, Adam Weishaupt Cizvit modelinde gizli bir cemiyet kurmak istiyordu. Amacı, Fransız Ansiklopedistlerinin, Voltaire'in öğretilerinin kilise tarafından yasaklandığı bir ortamda, gizli cemiyet yoluyla, parlak gençlere eğitim vermektir. Cizvit rahiplerinden korunmak için de gizlilik şarttı. Adam Weishaupt 1774'te Hanoverli bir Protestan Masonla tanıştı. Önce, kurmuş olduğu cemiyeti Masonlukla birleştirmeyi düşünmüşse de , Masonluk bir tarikat olmadığından ve Cizvitlerle kendi yöntemleriyle mücadele etmek istediğinden bu projeden vazgeçti. 1 Mayıs 1778'de Şaşaalı takma adlı beş kişi İlluminati örgütünü kurdu. Adam Weishaupt'un kod adı Spartacus idi. Beklentinin dışında Alman masonları İlluminati'ye akın etmediler, tersine, birçok İlluminati üyesi masonluğu seçti. Yalnızca Münih'te başarılı bir faaliyet gelişti, bu nedenle de, İlluminati'nin adı Bavyera'yla özdeşleşmiştir.¹¹²

Bununla birlikte İlluminati adını ve üyelerini inanılmaz bir sır gibi saklayan ölümcül bir kuruluştur. Bugün hemen her ülkede mevcuttur. Özel eğitim, tören ve alt kültürlerden gelmeyenler İlluminati'ye kabul edilmezler. ABD başkanlarının pek çoğu İlluminati'den ya icazet alırlar ya da üyesidirler. Bu gizli örgüte ihanet edenlerin cezası kayıtsız şartsız ölümdür. İlluminati'nin NATO ile veya GLADIO gibi yer altı örgütleri ile de ilişkisi olduğu tahmin edilmektedir.¹¹³

Açıkça politika yapan ve kraliyet karşıtı olan İlluminati Örgütü, mavi dereceleri tamamlayan Masonlara, yüksek derecelere ulaşma olanağı tanımaktaydı. İlluminati Örgütü'nün gizli büyük ustası eski üstün iskoç ünvanına sahipti. Alt derecedeki üyeler, Örgütün nasıl yönetildiği ve dünyayı ne yolla özgürleştirecekleri konularında tamamen bilgisizdiler. Yükseldikçe, örgüte hizmet etmek için, mali ve siyasi güç kazanmak ve elde edilen bu gücü örgütün emrine vermek gereği ortaya

¹¹²Şahin, a. g. e., s.227-228.

¹¹³Kuzu, a. g. e., s.61-62.

çıkıyordu. Üyelerin gayretli bir Mason olmaları ve Masonluğunda mali kaynaklarını kontrol altına almaları isteniyordu. Ancak, onuncu dereceye ulaşan ve rahip ünvanını alan üyelere bir takım kesin bilgiler verilmekteydi. Bu bilgiler arasında İlluminati Örgütü'nün tüm dünyadaki kralları ve din adamlarını yok etmek istediği ve ancak böylelikle insanların zihinlerinden milliyet düşüncesinin silinebileceği aktarılıyordu. Bu amaçlara ulaşmanın yoluysa basın, eğitim ve hükümette yüksek mevkileri ele geçirmektir.¹¹⁴

Şahin'e göre, bu örgüt Almanya'da zamanın kötü yönetimine karşı çıkmak ve eski bir tapınakçı düşünce olan bütün dinleri ve devletleri yıkararak, insanların devlete taptıkları tek bir din (devlet tanrı'dır), aydınlanmış insanların yönetici oldukları tek bir devlet altında toplamak fikri üzerine kurulmuştur. Böylece savaşlar, acılar, açlık gibi kavramları ortadan kaldıracaklarını iddia ederler. Bunlara göre dünyada iki grup insan vardır. Aydınlanmış insanlar ve aydınlanmamış insanlar... ayrı bir ırktan gelmiş aydınlanmış insanlar, en yüksek mevkilerde görev yaparlar ve en iyi şartlarda yaşarlarken, diğerleri sadece onlara hizmet etmek ve ölesiye çalışmak için yaşamalıdırlar. Bu örgütün on üç seçkin aileden oluşan bir yönetim kadrosu bulunmaktadır. Bu örgütün çekirdek kısmını yani beynini oluşturuyor. Bütün dünya ülkeleri bu on üç seçkin ailenin verdiği emirler doğrultusunda yönlendiriliyor. Çekirdeğe bağlı, CFR, TLC, Bilderberg gibi kuruluşların oluşturduğu dış çember bulunuyor. On üç seçkin aile ile muhatap olabilen bu bölümün en seçkin üyelerinin oluşturduğu iç çember olarak yapılandırılmıştır. On üç seçkin; emirlerini bu iç çember üyelerine iletir, onlar da emirleri bütün dünyadaki diğer alt kuruluşlara ve robot hükümetlere iletirler. On üç seçkin aile şöyle sıralanır; Rothschild Ailesi, DuPont Ailesi, Habsburg Ailesi, Russell Ailesi, Warburg Ailesi, Oppenheimer Ailesi, Morgan Ailesi, Bundy Ailesi, Freeman Ailesi, Collins Ailesi, Lord Ailesi.¹¹⁵

Sonuç olarak bu örgüt hakkında çeşitli kaynaklarda şu tespitler yapılmıştır:¹¹⁶

- Şeytani (satanist) Masonik sırlar, İslam mistisizmi ve Cizvitlerin tarzıyla kurulmuş, insanları uyuşturucu madde kullanmaya yönelten tehlikeli bir örgüt.

¹¹⁴Şahin, a. g. e., s.230.

¹¹⁵Şahin, a. g. e., s.234-235-236.

¹¹⁶Şahin, a. g. e., s.231.

- Antik Mısır, Babil ve Keltlerin Druid inançları üzerine kurulu ateist bir inanç sisteminin benimsenmesine çalışılan, putperestliği ön plana çıkaran, Şeytan'ı Tanrı'ya karşı yüceltmeye çalışan bir örgüt.
- Dünya yüzünde Masonluğun 33.derecesinden sonraki dereceleri almış olan masonların kurmuş olup, buradan dünyayı yönettikleri bir örgüt.
- Dünyada tüm politik ve dinsel kurumları yıkarak, Faşizm'in egemenliğini her ülkeye yerleştirmeye çalışan bir örgüt.
- Transandantal aydınlanma yöntemiyle üyelerin ruhsal yeteneklerini geliştirerek ölümsüzlük yolunda ilerlemelerini bağlamaya çalışan, böylelikle kişilere bir takım insanüstü nitelikler kazandırma yoluyla, büyücülük teknikleri de kullanarak dünyanın yönetimini ele geçirmeye çalışan bir örgüt.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE GİZLİ ÖRGÜTLER VE HUKUK DEVLETİNDEN SAPMA ÖRNEKLERİ

Derin güçler devleti önce kutsallaştırır, eleştirilemez tartışılmaz konuma getirir, akabinde kendilerinin de içinde buldukları bir gücü devletin tartışmasız koruyucu ve kollayıcı tek unsuru olarak empoze ederler, zamanla devlet bu güçler vasıtasıyla kuruluş gayesi adı altında bazı planlara sistemli bir şekilde gebe bırakılır, devlette işlerin kötü gittiği dönemlerde kurtarıcı rolü üstlenir, devletin içinde kök salmaya ilerlemeye devam eder, rejimin yegane yapıcı unsurlarıdır. Her türlü tehlike anında tek kurtarıcıdırlar ve bu bağlamda din, devleti kutsallaştırırken aslında derin devletin görünmeyen zırhı rolündedir. Derin devlet hiç şüphesiz ki; sadece Türkiye'ye özgü bir yapılanma değildir, otoritenin olduğu her yerde bundan nemalanan başka bir derin otoritenin varlığı söz konusudur.

Otorite çeşitli baskı unsurları vasıtasıyla bir hegemonya alanı yaratır. Bu baskı unsurları zaman içinde devletin (otoritenin) aracı olmaktan çıkar ve otorite üzerinde dahi söz sahibi olacak güce erişir. Baskı, önce egemenlik alanı yaratır, itaat eden bir toplum doğurur. Bu düzen içerisinde baskı unsurları bazı somut ve soyut (kutsallık) faktörleri kullanarak kendi otorite alanını devlet adına kurar.

Derin devlet, coğrafya, tarihsellik ve din gibi üç temel faktörün bir arada bulunduğu ve birbirini etkileyebildiği nesnel koşulların ürünüdür. Coğrafya, tarih ve din, derin devletin zaman ve mekan içerisindeki hareketi olarak görüntü ve biçim değişikliklerine rağmen değişmeyen temel ve cevhersel üç niteliğinin kaynağıdır.¹¹⁷

Kaynak'a göre; Cumhuriyetin kuruluşundan beri Türkiye'nin dört büyük hasmı vardır: Komünizm, Kürtçülük, Türkçülük ve İrtica. Türkiye kuruluşundan bugüne bu dört hedefle mücadele etmiştir. Esasen istihbarat teşkilatının yapılanması da buna göredir. Oysa böyle bir yapılanma yerine devletleri hedef alan, devletlerin faaliyetlerini izleyen bir yapı oluşturulması gerekirdi.¹¹⁸

Coğrafya, yani Fırat, Dicle, Nil ırmaklarıyla Akdeniz çevresi, iklimi, dağları ovaları ve vadileriyle, toprağı ve suyuyla derin devletin otoriter niteliğini ve

¹¹⁷ Ahmet Özcan, **Derin Devlet ve Muhalefet Geleneği**, 3. b., İstanbul, Bakış Yay., 2001, s.22.

¹¹⁸ Kaynak, **İstihbarat ve Terör Oyunları**, s.17.

hegemonik karakterini tayin eden bir faktördür. Babil'den Urartu'ya, Firavun Mısır'ından Atina ve Sparta'ya, Pers'ten İyonya'ya, Roma, Bizans, Sasani'den, Abbasi, Selçuklu ve Osmanlı'ya kadar bölgesel yada büyük çaplı bütün devletlerin hegemonik vasıfları, devlet örgütlenmesi, mülk anlayışı ve zora dayalı otoritenin en temel kaynağı coğrafyanın determinasyonudur. Bu devletlerin hemen hepsi toprağa bağlı askeri tarım imparatorlukların mülk anlayışını taşır.¹¹⁹

Derin devletin birinci ayağı coğrafya faktörü üzerine inşa edilmiştir. İkinci olarak tarih faktörü gelir. Tarih yani zaman da süreklilik olarak gelenek mekanda statüko olarak muhafazakarlık. Derin devletin ikinci ayağını inşa eder.¹²⁰ Derin devlet özünü değiştirmeden farklı isimler biçimler olarak varlığını devam ettirir. Bu anlamda da derin devlet, esasen muhafazakâr ve gelenekçi bir devlettir.¹²¹

Derin devletin üçüncü ayağını ise din oluşturur. Din, kutsal hiyerarşinin nedenidir. Bu kutsal hiyerarşinin devlet bağlamındaki karşılığı şudur: Toplumsal düzen tanrı hükümdar-üst sınıf-alt sınıf-aşiret-klan- aile- baba- kadın-çocuk sıralamasıyla inen değişmez bir tanrısal yasadır. Bu hiyerarşi sorgulanamaz, eleştirilemez, karşı çıkılamaz ebedi bir emirdir. Zincirin bütün halkaları varlıklarının meşruiyetini bir önceki halkadan alırlar ve böylece aile içi erkek egemenliği, güç sahibi bir aşiret, sınıf yada zümre ve tabi hükümdar ve temsil ettiği devlet meşruiyetini tanrıdan almış olmaktadır.¹²²

Bunların yanı sıra şu düşünce biçimi de devleti derinleştiren olgulara örnek verilebilir, devletin asli ve âli çıkarlarını gerçekleştirmek için hangi araçların kullanılacağı konusunda bir sınırlama kabul edilmez, yani bu araçların seçiminde mevcut hukuk düzenine ve etik kurallarına riayet etmek gerekmez.¹²³

A. Derin Devlet Yapılanmaları

Toplumun küçük ve seçkin bir sınıf tarafından yönetildiği yada yönetilmesi gerektiği yolundaki temel görüş, Platon'dan günümüze kadar pek çok düşünür ve siyaset bilimci tarafından ileri sürülmüştür.¹²⁴ “hiçbir rejim sırf siyasi meşruiyet ve

¹¹⁹ Özcan, a. g. e., s.23.

¹²⁰ Özcan, a.g.e., s.23

¹²¹ Özcan, a.g.e., s.23.

¹²² Özcan, a.g.e., s.24-25.

¹²³ Mithat Sancar, *Devlet Aklı Kıskaçında Hukuk Devleti*, İstanbul, iletişim Yay., 2000, s.25.

¹²⁴ Adem Çaylak, *Osmanlıda Yöneten ve Yönetilen*, 2. b., Ankara, kadim Yay., 2005, s.18.

idari verimliliğe dayanarak iktidarda kalamaz, bütün yönetim sistemleri, az veya çok ordu ve polis kurumları vasıtasıyla zorlayıcı bir güç kullanılarak desteklenir.¹²⁵Yine yukarıdaki cümleyi destekleyici Mao'nun şöyle bir sözü vardır. Siyasi iktidar, bir silahın namlusundan doğar.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı Devleti'nden devir aldığı, derin devlet geleneği de, tıpkı Osmanlı Devleti'nde bulunan hassasiyetleriyle devir alındı. Şöyle ki; Osmanlı Devleti'nde karar mekanizması üzerinde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin etkinliğini vardı, bunu şu örnekten anlamak mümkündür. Hüseyin Hilmi Paşa döneminde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin İstanbul merkezi üyeleri çil yavrusu gibi dağılıp, saklanınca, hükümet ne yapacağını iyice şaşırıldı. Hükümet, İttihat ve Terakki üyelerinin saklanması üzerine, hiç bir şey düşünemedi ve yapamadı, çünkü o zaman a kadar emir ve yasaklar ancak o kaynaktan yani İttihat ve Terakki merkezinden çıkardı. Hüseyin Hilmi Paşa doğrudan doğruya inisiyatif sahibi bir başbakan değildi.¹²⁶ Bu da Osmanlı yönetimi üzerinde İttihat ve Terakki'nin gücünü gösterir. Osmanlı'da derin devletin izlerine İttihat ve Terakki ile rastlamak mümkündür. Hatta Türkiye'de derin devletin izlerinin Osmanlı'ya, İttihat ve Terakki'ye dayandığını söylemek mümkündür. İttihat ve Terakki zihniyetine geçmeden önce Osmanlı'da derin devletin bilinen ilk basamağı olan hafiye teşkilatını açıklamak gerekir.

1. Hafiye Teşkilatı

Derin devlet geleneği, köklü bir gelenektir. Osmanlı Devleti'nden günümüze değin Türk toplum yapısı içinde bu gelenek, hep süregelmiştir. Bu gelenek kimilerine göre bir endişenin ürünüdür, kimilerine göre kaçınılmaz bir durum ve kimilerine göre ise büyük çaplı rant kavgalarının, çekişmelerin sonucudur: Ayrıca İstihbarat Türk halkının ve onu yöneten kurumların iradesini saptırmaya yönelik yabancı örgütlerin faaliyetini saptamak ve bunları etkisiz hale getirmektir. Bu nitelikleri ile ulusaldır, gereklidir ve insani değerlerle bir çatışma halinde değildir, istihbarat örgütleri gizlidir. Bu gizlilik, genelde ülke insanı için geçerlidir. Gerçekte ona hasım olan

¹²⁵ Andrew Heywood, **Siyaset**, (Çev: Bekir Berat Özdilek, Şahin, Yıldız, Kopuzlu, Seçilmişoğlu), Ankara, Liberte Yay., 2006, s.533.

¹²⁶ Mevlanzade Rifat, **31 Mart Bir İhtilalin Hikayesi**, İstanbul, Pınar Yay., 1996, s.58.

kuruluşlar, istihbarat örgütleri hakkında tahmin edilenin çok üstünde bilgi sahibidir.¹²⁷

Derin devlet geleneğinin mantığı, hemen her ülkede aynı temellere dayalı olarak doğar, Osmanlı'da derin devlet ise II. Abdülhamit dönemine rastlamaktadır, II. Abdülhamit'in kurduğu Hafiye Teşkilatı Anadolu'daki bu geleneğin ilk örneklerindendir. Hafiye Teşkilatı, günün koşullarında istihbarat toplamak için doğmuş ve günümüz Milli İstihbarat Teşkilatı'nın atası diyebileceğimiz bir yapıdır. Bu teşkilatla MİT arasında kesin ayrımlar vardır. Lakin istihbarat örgütleri olmaları hasebiyle benzer yönlerine de rastlanmaktadır. Bu yapılanma ile Abdülhamit muhaliflerini takip ettirmiş, onların kendisi ve yönetimi hakkındaki fikirlerini ele geçirmiş ve kendisiyle yönetimiyle alakalı planları bertaraf etmiştir. Bunun ötesine geçmeyi de başaramamışlardır. Yani sadece kendi vatandaşına karşı kullanılan bir istihbarat örgütü olmanın ötesine gidememişlerdir. Avrupa ve Amerika'daki istihbarat örgütleri ile Türkiye'deki istihbarat örgütleri arasındaki en ciddi fark da zaten burada ortaya çıkar. Bu ülkelerde istihbarat örgütleri sadece iç istihbarat örgütü rolünü oynamaz, hatta daha ziyade dışarıya doğru çalışırken, Türkiye'deki istihbarat örgütleri temelde en büyük tehdidi içerde kendi yurttaşları arasında aramakta ısrarcı politika izlemişlerdir.

Osmanlı'dan günümüze istihbarat örgütlerinin temel felsefesi tehlikeyi içeride aramak, vatandaşı fişlemek ve hatta yer yer cezalandırmak rolünü üstlenmiştir. Özetle, Türkiye'de istihbarat iç istihbarat kimliğinden sıyrılamamış, tehlikeyi hep kendi içinde aramıştır. Bu yönüyle de halkıyla bütünleşmeyi başaramamıştır. Nasuhi Güngör'e göre;

“Teşkilatı Mahsusa'dan itibaren, Kuşçubaşı Eşref'ten bugüne geldiğimizde bir devamlılık vardır mutlaka, ama aradaki temel yanı sıra şöyle temas etmek istiyorum. Dünyanın birçok ülkesinde istihbarat örgütleri iç istihbarat ve dış istihbarat diye bölünmüştür. Profesyonel olarak, iç istihbarat nedense Türkiye'de istihbaratın temeli olarak algılanmıştır. Abdülhamit döneminde de Önemli ölçüde bu böyledir, kendisine muhalif olanları takip ettirme anlamında bir yapılanmadır. Döneminin, Hafiye Teşkilatı

¹²⁷ Mahir Kaynak, **Darbeleri Demokrasi**, 2. b., İstanbul, Timaş Yay., 2006, s.37.

enteresandır Cumhuriyet Dönemi itibariyle MİT' in o ilk kuruluşundan itibaren, günümüze, kadar kendi insanımıza yönelik istihbarat yapmış, bu da zaman zaman gayrimeşru eylemleri meydana getirmiştir. Dolayısıyla temel felsefeniz yanlış olursa yola çıktığınızda birçok arızayla karşı karşıya kalabilirsiniz ve yapmış olduğunuz işlerde çok çabuk hukuk dışına çıkabiliyorsunuz ki Türkiye'de de istihbaratın bu anlayışından ötürü bu tür şeylere çokça rastlanmıştır".¹²⁸

Tüm bunlara rağmen, Türkiye'de bilinen ilk istihbarat örgütü kimliğine sahip Hafiye Teşkilatı da, günümüz istihbarat hatta kendinden hemen sonra gelen istihbarat teşkilatlarıyla bire bir örtüşmez. Hafiye Teşkilatı'yla, atası sayıldığı MİT veya kendinden sonra gelen teşkilatlar arasındaki en ciddi fark hafiye teşkilatının fişleme dışında ciddi bir cezai müeyyide uygulamamasıdır. Şöyle ki; ÖHD, JİTEM, ve 1912 sonrası Teşkilatı Mahsusa gibi örgütler, birer cezalandırıcı rolü de üstlenmişlerdir. Fişlemekle yetinmemiş aynı zamanda cezalandırma faaliyetleri de yapmışlardır, fakat Hafiye Teşkilatı, bu muhalifleri tespit ettikten sonra onları katletmemiş yâda infaz yoluna gitmemiş, onları yurt dışına sürgüne göndermiş ve orada dahi sahiplenmiştir. Belki de en ciddi fark budur, konuyla alakalı Elkatmış'ın şu sözleri özetleyici niteliktedir:

“Abdülhamit de imparatorluğun dağılmaması için istihbaratı iyi kullanmıştır, ama hiçbir zaman kimseye zarar vermeyecek şekilde kullanmamıştır. Yani öldürme, yok etme, faili meçhuller olmamıştır. Onlar İttihatçuların işidir, İttihatçılar öyle şeyler yapmışlardır. Abdülhamit, istihbarat sayesinde zararlı gördüğü kişileri öldürmek değil de, bertaraf etmiştir, görevden almıştır, başka yerlere sürmüştür, Yemen'e, Fizan'a ama onlarında iaşelerini en iyi şekilde temin etmiştir. Yurt dışındakilerin dahi benim vatandaşım mağdur olmasın, orada muhtaç hale gelmesin, başka ideolojilerin esiri olmasın, onlara dahi, Avrupa'daki jön Türklere dahi, para göndermiştir. Dolaylı yollardan maaş vermiştir. Yani yüz üstü bırakmamış ama sonradan bozulmuş tabi

¹²⁸ Nasuhi Güngör, 26.02.2010, (Röportaj)

*ittihatçılar ve sonrakiler kendi ideolojilerine aykırı gördüklerini faili meçhullerle yok etmişlerdir”.*¹²⁹

Burada Hafiye Teşkilatı ile diğer istihbarat birimlerinin çalışma strateji ve usulleri de belirginleşiyor, sonraki yıllarda artık Osmanlı dağılma sürecine giriyor. Abdülhamit, İttihatçı örgüt karşısında güç kaybederken, yeni bir gelenek sahnedeki yerini alıyor, bu gelenek artık yıllarca Türkiye’de derin yapıların arka planındaki fikir ekolü olma rolünü başarıyla oynayacak. İttihat ve Terakki zihniyeti Türkiye’de sonraki yıllarda da devam eden hükümdarlığını kuracaktır.

2. İttihat ve Terakki ve Teşkilatı Mahsusa

Hafiye Teşkilatı’nın artık iyice zayıflaması, II. Abdülhamit’in güç kaybetmesi, yeni güç odakları doğurmuş, bu akım Osmanlı’da iç çatışmaların ayyuka çıktığı bir dönemde rolünü oynamıştır. İttihat ve Terakki Cemiyeti önce İttihat-ı Osmanlı adıyla Mayıs 1889’da askeri Tıbbiyede kuruldu. Teşkilatın Tıbbiyedeki ilk kurucularından biri ve en önemlisi Dr. İbrahim Temo, aydın, aktif bir inkılâpçıydı, fakat hürriyetin ilanından sonra Selanik umumi merkezinden ve cemiyet kadrosundan oda ilgi görmedi.¹³⁰ 1894’te İttihat ve Terakki adını aldı. Cemiyet, 1908 devriminden bir süre sonra siyasi parti olarak hayatını sürdürmüştür. İttihat ve Terakki zaman zaman değişik ideolojilerle ve personelle karşımıza çıkmaktadır. Fakat bütün bu ideolojilerin arkasında Osmanlı Devleti’ni kurtarma fikri vardır. 1905’e kadar cemiyet kendini Namık Kemal’in hürriyetçi fikirlerinin varisi olarak göstermiş, 1905’ten sonra Dr.Bahaeddin Şakir ve Dr. Nazım’ın hakim oldukları bir grup haline gelmiştir.¹³¹

Bir başka bilgiye göre İttihat ve Terakki İtalyan örgüt Carbonari’den etkilenmiştir. Bilindiği gibi İttihat ve Terakki Cemiyeti II. Abdülhamit’e muhalefet amacıyla kurulmuştur. Kurulduğu yer askeri tıbbiyedir. İlk kurucuları; Ohrili İbrahim Temo, Diyarbakırlı İshak Sükuti, Arapkirli Abdullah Cevdet ve Kafkasyalı Mehmet Reşit’ti. Kuruluş tarihi 1889’dur. İbrahim Temo İtalya’da bulunduğu bir sırada

¹²⁹ Mehmet Elkatmış, 25.02.2010, (Röportaj)

¹³⁰ Şevket Süreyya Aydemir, **Makedonyadan Orta Asyaya Enver Paşa**, İstanbul, Remzi Kitabevi., İkinci cilt, 1971, s.61.

¹³¹ Şerif Mardin, **Makaleler 4 Türk Modernleşmesi**, Der. MümtazerTürköne, Tuncay Önder, 5. b., İstanbul, İletişim Yay., 1997, s.98.

Napoli’de arkadaşlarıyla birlikte gittiği Mason Locası’nda Carbonari örgütü ile ilgili bilgiler elde etmiştir. Bu örgütten etkilendiğini gösteren hususlar şunlardır; Carbonari, elemanlarının kodlanmasında kesirli sayılar kullanılmaktaydı. Örneğin; her hücreye ve hücredeki her üyeye birer sayı verilmekteydi. Mesela; yedinci hücrenin dördüncüsü, 7/4 olarak kodlanırdı. İbrahim Temo, İttihat ve Terakki Cemiyeti’nde 1/1 olarak bilinirdi. Bütün bir numaralar aynı zamanda o hücrenin başkanıydılar. Toplantılarını dörtler toplantısı, hatap toplantısı gibi isimlerle kodlardı. İlk toplantılarının ardından incir altı toplantısında 12 kişi olmak üzere bir araya geldiler. Bu onların ilk resmi toplantısı kabul edilir.¹³²

Haberleşmenin kuryelerle sağlandığı İttihat ve Terakki’de üye olarak katılımı uygun görülenler, gözleri bağlı olarak götürüldükleri loş odalarda, liderlerine sadakat üzerine yemin ederek örgüte alınırlardı.¹³³

Elkatmış bu dönem hakkında şunları söylemektedir:

*“Bu dönemde Türkiye’nin kendi topraklarını, imparatorluğun kalan kısmını korumak için yaptığı her çaba, ne yazık ki bölünmeyi daha da hızlandırmıştır. Şöyle ki; İttihat ve Terakki, bir taraftan bir iktidar kavgası veriyordu, Sultan Abdülhamit’e karşı, ikincisi bir uluslararası dengenin karşılığı olmaya çalışıyordu, üçüncüsü de ülke içinde ortaya çıkan mikro milliyetçilik düşüncesiyle azınlık hareketlerine karşı kendince bir istihbarat faaliyetini yönetmeye çalışıyordu. Bütün bunları başarabildi mi? hayır İttihat ve Terakki’nin o hareketi o düşüncesi sadece ülke içindeki o bölünmeyi daha da derinleştirdi”.*¹³⁴

İlerleyen günlerde buhranlı bir havanın hâkim olacağı belliydi, nitekim İttihat ve Terakki Cemiyeti yönetici kadrosunun en aktif elemanlarından biri olan Binbaşı Enver Bey yurt dışında bir vazifeye yani Berlin Ateşe Emirliğine atanır; 13 Ocak 1908.¹³⁵ Bu durum Enver Paşa’nın memleketten gönderilmesi gerektiğine işarettir, zira teşkilatta etkindir, onun bu etkinliğini bertaraf etmeye çalışılmıştır. Kaldı ki

¹³² Şahin, a. g. e., s.261-262.

¹³³ Şahin, a. g. e., s.262.

¹³⁴ Nasuhi Güngör, 26.02.2010, (Röportaj)

¹³⁵ Aydemir, a. g. e., s.126.

sadece o değil, giden diğer isimler de bize teşkilat kadrosunun güç dağılımı hakkında bilgi vermektedir. Bunlar sırasıyla, Fethi Okyar, Paris; Binbaşı Hafız İsmail Hakkı Bey, Viyana; Ali Fuat Bey, Roma Ateşe Emirliğine gönderilecektir.¹³⁶Bu kadronun güç dengesini göstermesi bakımından etkilidir.

1906'dan sonra cemiyet içerisinde belirginleşen 2 grup ortaya çıktı, 1.grup Nazım-Şakir grubu, bunlar Türkçülüğe, askeri ve parti örgütlenmesine daha çok önem verirken, diğer grup Ahmet Rıza Bey'in önderliğinde biyolojik materyalizmin etkisi altında kalmışlardır.

İttihat ve Terakki'nin mücadelesinin şiddetlendiği dönem 1906 sonrasıydı. Meşrutiyet yönetimini tekrar kurmak için gizli dernekler çalışmaya başladı. Bunların en ünlüsü "İttihat ve Terakki"(birleşme ve ilerleme) Derneği idi. Özellikle Harbiye ve Askeri Tıbbiye okulu öğrencileri hem öğretim sırasında, hem subay olduktan sonra bu dernek amaçlarını gerçekleştirmek için canla başla çalışıyorlardı. Mustafa Kemal ile Türk devriminin belli başlı liderleri de genç subay olarak bu hareketin içerisindeydiler. İttihat ve Terakki Cemiyeti güçlü ve amansız bir şekilde yürüttüğü mücadeleyi sonunda kazandı. Rumeli'deki orduların ayaklanması sonucunda II. Abdülhamit Anayasayı tekrar yürürlüğe koymak zorunda kaldı (23 Temmuz 1908). Meşrutiyet yönetimi tekrar kuruldu, fakat bu devleti kurtarmaya yetmedi.¹³⁷

Enver Paşa, Abdülhamit hükümetini devirmek için mebuslar arasında da İttihat ve Terakki sayesinde ciddi bir baskı kurmuştu, nitekim bir konuşmasında şu sözleri sarf etmiştir:"Arkadaşlar! Geçen seferki toplantınızda verdiğiniz karardan haberdar oldum. Hayretler içinde kaldım. Bin türlü bahane ve vesilelerle hükümete ilişmeyi doğru bulmamışsınız. Bu husustaki görüşlerinizi bilmiyorum. Yalnız hepinizden bir şey sormak isterim. Şayet memleketin geleceğini bu hükümetin kurtaracağına inanıyorsanız, mesele yoktur. Burada toplanıp beyhude yere dedikodu yapmayalım. Dağılalım, vazifemize bakalım. İnanmıyorsanız, o halde birtakım nazariyata kapılıp, kararsız davranmayalım. Derhal çaresine bakalım ve hükümeti devirelim".¹³⁸ Bu konuşmalardan kısa süre sonra, ortam yaratılarak hükümet devrilir. Çünkü bütün şartlar oluşmuştur.

¹³⁶ Aydemir, **a.g.e.**, s.126.

¹³⁷ Ahmet Mumcu, **Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi**, İstanbul, İnkılap Kitabevi., 1996, s.16.

¹³⁸ Aydemir, **a. g. e.**, s.381.

31 Mart Olayı tam bir derin kargaşaya sahne olmuştu, Aydemir, o dönemi şöyle anlatır: “Evvvela İttihat ve Terakki’ye karşı bazen çok insafsız şekilde çalışan muhalif basın, havayı durmadan bulandırıyor, yeni yeni gazeteler ve ne maksatlar güttükleri belli olmayan cemiyetler bu bulanıklığı daha da arttırıyorlardı. Bir aralık Avrupa ya kaçıp sonra Abdülhamit ile barışan Murat Bey, Mizan Gazetesi ile İttihat ve Terakkiye cephe almıştı, 1 Ağustos’ta Murat Bey ve destekçileri İttihat ve Terakki tarafından muhalif ilan olundular.¹³⁹ Tüm bu çalışmalar darbe öncesi İttihat ve Terakki zihniyetinin sonraki dönemlerde de kullanacağı yöntemdi, sebep yaratmak, yapılanlara kılıf uydurma çabalarıydı.

İttihat ve Terakki kim tarafından hangi amaçla kurulduğu konusuna gelince; cemiyetin kurulmasında en büyük emeği, yılmadan, bıkmadan, kılıktan kılığa girerek mücadele eden, ağzı laf yapan, Abdülhamit tarafından iki defa idama mahkûm edilen ve 1926 yılında Atatürk’e ‘İzmir suikastı’ını yapanlar arasında olduğu gerekçesiyle idam edilen Selanikli Dr. Nazım verdi. İttihat ve Terakki’nin çekirdeğini 21 Mayıs 1889 da Ohrili İbrahim Temo ve 4 tıbbiyeli arkadaşınca kurulan ve amacı Abdülhamit’e zorla Anayasayı (Kanuni Esasi’yi) ilan ettirmek olan, İttihadı Osmanlı Cemiyeti oluşturuyordu. Bu cemiyete 1893 te Askeri Tıbbiye öğrencisi olan Selanikli Dr. Nazım üye oldu. Cemiyet İtalyan Carbonari-Kömürcüler isimli gizli teşkilat yapısından esinlenerek hücre sistemi esasına göre kuruldu.¹⁴⁰

Osmanlı Devleti’nin son yıllarında, siyasi birliğin korunmasını sağlamak, ayrılıkçı hareketleri önlemek ve yabancı ülkelerin Ortadoğu’daki istihbarat ve gerilla faaliyetlerine karşı koymak amacıyla kurulan Teşkilat-ı Mahsusa, modern anlamda ilk Türk gizli servisiydi. Teşkilatın önde gelen yöneticisi Kuşçubaşı Eşref Bey, Sultan Abdülhamit’in Kuşçubaşısının oğluydu. Türkiye’den ayrılmak zorunda kalan 150’ler listesinde yer aldı. Bu özelliği ile istihbaratçıların vazgeçilmez kaderi olan kahraman yada hain olmak tercihleri arasında o dönemde zorunlu olarak ikinci gruba girdi. Ancak daha sonra 1938’de affedildi ve Türkiye’ye geri döndü. Kuşçubaşı Eşref Bey, Süleyman Askeri, Hacı Sami Bey gibi teşkilatın üst düzey isimleri dışındaki 30 bin kişilik istihbaratçılar ordusu, yaptıkları görevleriyle ve sırlarıyla tarih oldular.¹⁴¹

¹³⁹ Aydemir, a.g.e., s.124.

¹⁴⁰ Teoman Alparslan, **Ermeni Soykırım Dayatması Kapitülasyonların İntikamı**, İstanbul, Kum saati Yay., 2007, s.40.

¹⁴¹ Kuzu, a. g. e., s.249-250.

Teşkilat-ı Mahsusa, 1913 yılında Sultan Mehmet Reşat'ın yayınlanmayan ve resmi olmayan bir fermanıyla savaş bakanlığı (eski harbiye nezareti) bünyesinde İttihat ve Terakki tarafından kurulan Osmanlı devletinin ilk resmi haber alma örgütüne verilen addır. Örgütün ilk daire başkanı Süleyman Askeri Bey, son başkanı Hüsamettin Ertürk'tür. Misyonu Arap ayrımcılığı ve Batı emperyalizmine karşı mücadele etmektir. Kurulma amacı, Osmanlı Devleti'nde dağılma döneminde Ortadoğu üzerinde odaklanan yabancı haber alma faaliyetlerinin izlenebilmesi için, bireysel bazda ve sınırlı nitelikte sürdürülen haberalma çalışmalarının bir merkezden organize biçimde yürütülmesine duyulan ihtiyaçtır. Örgütün resmi kuruluş tarihi 1913 yılı olsa da Enver Paşa komutasında 1903 yılına kadar uzanan bir geçmişi olduğu tahmin edilmektedir. Enver Paşa, savaş bakanı olduktan kısa bir süre sonra Teşkilat-ı Mahsusa'yı resmi statüsüne kavuşturmuş, dönemin yetenekli subaylarını örgüte üye yapmıştır. Birimin zirvede olduğu dönemde, örgüte kayıtlı 30 bin üye bulunduğu bahsedilmektedir.¹⁴²

Teşkilat-ı Mahsusa da görev yapmış ünlülerden bazıları şunlardır; Mustafa Kemal Paşa, Enver Paşa, Binbaşı Süleyman Askeri, Eşref Kuşçubaşı, Teğmen Yakup Cemil, Dr. Bahattin Şakir, Mithat Şükrü Bleda, Ohrili Eyüp Sabri, Fuat Balkan, Teğmen Hilmi Musallimi, İsmail Canbulat, Piyade Subayı Rasuhi Bey, Filibeli Hilmi Bey, Şerif Burgiba, Arabistan'da İbnur Reşit, Nuri ve Halil Paşalar, Ali Fethi Okyar, Hacı Selim Sami, ilk hava şehitlerinden Sadık Bey, Rauf Orbay.¹⁴³

Bunun dışında Said-i Nursi gibi isimlerin de ilk etapta bu teşkilatın içinde olduğu yazılanlar arasındadır. Said-i Nursi İstanbul'dan evvel Selanik'e gelmiş ve Jön-Türk hareketiyle ilgilenmiş, Manyas-ı Zade Refik Beyin delaletiyle İttihat ve Terakki erkanı ile tanışmıştır.¹⁴⁴

Bununla bağlantılı olarak birazda teşkilatı mahsusa icraatlarına göz atacak olursak, üstlendiği roller açısından önemli yere sahiptir şöyleki: Teşkilatı Mahsusa Ermeni soykırımını iddialarının en çok muhatabı olan gizli devlet örgütüdür. Büyük sayıda Ermeni nüfusunun, yasalarla onaylanmış şartlar altında, tehciri esnasında, Kafkas militer gruplarını örgütlediği, hatta bazı Kafkas kökenli çete liderlerini hapisten çıkarıp, çetelerinin başına yeniden geçirmekle kalmayıp, mühimmat

¹⁴²Turan, a. g. e., s.27-28.

¹⁴³Turan, a. g. e., s.28.

¹⁴⁴ Cemal Kutay, **Yazılmamış Tarihimiz Seçmeler-I**, 1. b., İstanbul, Aksoy Yay., 1999, s.85.

sağladığı da belgelerle kanıtlanmıştır.¹⁴⁵ CIA'in yapılanmasına, örnek teşkil ettiği iddia edilen bir organizasyondur. Namı diğer, Umur-u Şarkıye Dairesi, sıradan bir istihbarat örgütü olmaktan ziyade, oldukça kararlı bir ihtilal örgütüdür. Ve modernleşmeye çalışan devletin dinamiklerini yansıtmaması bakımından çok iyi bilinmelidir. Fikir babası Enver Paşa'nın amacı, imparatorluğu doğuya kaydırmaktı ve yeni bir Osmanlılık tanımı yaratmaktı. Aklında kesinlikle bugünkü Türkiye yoktu. İmparatorluk Avrupa'dan sokulup doğuya kaydırılacaktı ve bu yüzden pan-islamist bir imparatorluk amaçlıyordu. Bu yüzden Kırım'da, İran'da direk bu örgüt sayesinde ihtilaller yapılmıştır. Bu yapılanmanın ne amaçla oluşturulduğunu Elkatmış şöyle özetlemektedir:

*“Teşkilatı Mahsusa, İttihat ve Terakki'nin vurucu gücüdür. Türkiye'de Derin Devletin vurucu gücü dönem dönem isim değiştirmiştir, geçmişte Gladyo deniyordu, sonra buna kontr gerilla dendi. Şimdilerde ise özel kuvvetler, tabii içinde başka unsurlarda var, sivil unsurlarda var ama esas vurucu güçler bunlardır. Çünkü bunların kullanıldığına dair Evren'in ve Ecevit'in ciddi beyanları vardır”.*¹⁴⁶

Bu yapılanma, ciddi komplo teorileri üretmiştir. Cumhuriyet'i kuran kadronun çok sayıdaki isminin sürekli silah taşımamasına, Atatürk 'ün devlet adamlığı boyunca hiçbir yurtdışı gezisinde bulunmamasına sebebiyet vermiş; korku ve paranoya üretmiş, eski haber alma teşkilatı zihniyeti rolünü iyi oynamıştır.

Teşkilatın temelini, Enver'in Ocak 1914'te "paşa" ve savaş bakanı yapılması, müteakiben Osmanlı Ordusu'nun yeniden örgütlenmesine gidilmesi sırasında, atıldığı söylenebilir. Teşkilatın sonradan askeri operasyonlardan sorumlu subayı olacak Eşref Kuşçubaşı, 23 Şubat 1914'te Savaş Bakanlığı'nda Enver Paşa ile yaptığı bir sohbeti aktarır. Enver Paşa, burada Osmanlı'yı kurtaracak yegâne adımın, Türk ve Müslüman dünyalarını birleştirmek olduğunu, gayri-Müslim toplulukların şimdiye dek devletin devamına karşı bir tavır aldıklarını, bu yüzden Osmanlı Devleti'ni

¹⁴⁵ www.kitap.antoloji.com/derin-devlet.com, (06.07.2009).

¹⁴⁶ Mehmet Elkatmış, 25.02.2010, (Röportaj)

ayakta tutmanın acil yolunun bu tehdit unsuruna bir "çözüm" bulmak olduğunu anlatır.¹⁴⁷Elkatmış bu konuda şunları söylemektedir:

“Burada şöyle bir soru aklımıza gelir, Derin devlet bireysel amaçlar uğruna mı? yoksa devlet politikası olarak mı doğmuştur bu sorunun cevabını iki farklı görüşle şöyle anlatabiliriz. Cumhuriyetin birliğini beraberliğini korumak için kuruyorlar, sonra terör estiriyorlar. Bir etkinlik bir üstünlük sergiliyorlar, ortada büyük rantlar da var. Bunu ranta dönüştürüyorlar, asıl işin içinde de makam ve mevkilerini korumak var. Mensup oldukları grubun ve kendilerinin menfaatlerini korumak sonrada bu bireysel menfaate dönüşüyor”.¹⁴⁸

Tayyar’a göre: *“Bir ülkede iktidarı, bir şekilde elde tutan bir güç, bir yapı bir kurum bir ideoloji, bunlar zaman zaman farklılıkta gösterebilirler, ama bu iktidarı devam ettirebilmek için zaman içinde kendine bu ideolojiye, bu yapıya inanan ekipler üretir, o ekiplere ve yapılara bakıldığında onların çok samimi olduğunu, buna bakışın kişisel olmadığını görürsünüz, anlarsınız. Bu yaptıkları vatani korumaktır, ülkenin birliğini sağlamaktır, devleti korumaktır, bekayı sağlamaktır. Ama yukarıya doğru çıktıkça aslında bunun belli bir gücün iktidarını sağlamak olduğunu görürsünüz. Dolayısıyla kullandıkları araçlar insanlar da olabilir, kurumlarda, ne yaptıklarının pek farkında olmayabilirler, bu anlamda da samimi olabilirler ama onları kullanan gücün iktidarını devam ettirme kaygısından başka bir kaygısının olduğunu, zannetmiyorum”*.¹⁴⁹

Yine Elkatmış’a göre *“bakıldığında bu tür yapılanmaların tek arka planı olduğunu fakat kendi içinde kollarının olduğunu zaman zaman çeşitli isimlerle ortaya çıktığını her ne kadar devletin bekası anlayışını taşır gibi görünse de aslında sonradan kendileri ve temsil ettikleri grupların çıkarlarını ön plana geçtiğini görmek pek zor olmayacaktır. Her halükarda derin devletin var olmasına, beka*

¹⁴⁷ Cemal Kutay, **Birinci Dünya Harbinde Teşkilat-ı Mahsusa ve Heyberde Türk Cengi**, İstanbul, Tarih Yay., 1962, s.10.

¹⁴⁸ Mehmet Elkatmış, 25.02.2010, (Röportaj)

¹⁴⁹ Şamil Tayyar, 26.02.2010, (Röportaj)

anlayışı bile sebep gösterilemez. Zira Derin devlet, bir kere meşru olamaz. Bir ülkede iki devlet olmaz, meşru güçler bellidir, Türkiye de meşru güçler güvenlik güçleridir. Bunlarda asker ve emniyet teşkilatı tabi birde MİT MİT'in de operasyon yapma yetkisi var. sadece istihbarat değil, içeride ve dışarıda hem operasyon, hem de istihbarat, bunların dışında olan oluşumlar tamamen illegal oluşumlardır. Derin devlet zaman zaman ideolojisine bakılmaksızın ilgi içerisindedir. Onları taşeron olarak da kullanır, bu zararlıdır, hem de elim bir durumdur".¹⁵⁰

Teşkilat-ı Mahsusa'nın gelişimi ve ilerlemesi olaylar karşındaki tutumu konusunda ise İttihat ve Terakki devletin elinde kuvvetli bir teşkilat olmasını istiyordu. Çünkü elde yabancı devletlerin ne yaptıklarını tesbit edebilecek içeride de yabancı devletlerinin intelijansyalarına karşı bir teşkilat yoktu. Bunun için kuvvetli bir teşkilata ihtiyaç duyuluyordu. Talat Bey'in aklındaki meselelerden biri budur. İttihat ve Terakki'nin Merkezi Umumi azaları da aynı düşünce içindeydiler.¹⁵¹

20. yüzyılın ilk çeyreğinde faaliyet gösteren, dönemin de dünyanın en güçlü ve en etkin örgütlerinden biriydi. İkinci meşrutiyet dönemiyle ilgili kitapların çoğunda teşkilatın adının bulunmamasına yol açan bu gizlilik perdesine rağmen, yüksek rütbeli Osmanlı subaylarının bazıları Teşkilat-ı Mahsusa'yı kesinlikle biliyorlardı. Ancak hükümetteki nazırların çoğuna Kuşçubaşı Eşref Bey'in deyimiyile güvenilmez oldukları için bilgi vermiyorlardı.¹⁵²

1914 sonlarına doğru faaliyetlerini hızlandıran teşkilat çeteleri ile Osmanlı Ordusu'nun arası kısa zamanda açılmaya başlar. Mesela Yakup Cemil'in çetelerinin Çorum ve Hasankale'de Müslüman köylüleri "şüpheli" bulup kursuna dizmesi ordu tarafından protesto edilir.¹⁵³

Bu tür olayların sıklaşmasıyla ordu, teşkilat çetelerinin ya ilgasını, ya da düzenli birliklere dönüştürülmesini talep eder, teşkilat önderliği direnir. Şubat 1915

¹⁵⁰ Mehmet Elkatmış, 25.02.2010, (Röportaj)

¹⁵¹ Taylan Sorgun, **Devlet kavgası İttihad ve Terakki**, İstanbul, Kum Saati Yay., 2007, s.279.

¹⁵² Kuzu, **a.g.e.**, s.248.

¹⁵³ Mustafa Ragıp Esatlı, **İttihat ve Terakki Tarihinde Esrar Perdesi**, İstanbul, Akşam Kitabevi., 1975, s.405.

itibariyle Bahaettin Şakir, parti içindeki mücadeleyi kazanır ve teşkilatın ordu üstünden otonomisini garanti eder.¹⁵⁴

Bu teşkilat kurulması aşamasında özellikle ilk dönemlerinde çok şeyleri göze almıştı, bunlar şüphesiz kısa vadede çözümler almaya dönük eylemlerdi. Fakat günümüzde dahi hala o kısa vadeli çözüm için göze alınan şeylerin bedeli ödenmektedir. Bu bir devlet politikası olmaktan uzak, bir derin yapı zira başarısızlıklarının bedeli sonraki yıllarda devletten çok ağır faturalarla çıkarılacaktır ve hala o dönemin yanlışlarının bedeli her alanda ödenmektedir, demokratikleşmede de ciddi engeller teşkil etmektedir.

Aslında Teşkilatı Mahsusa kuruluş aşamasındaki gayeyi ve hangi amaçlar doğrultusunda kurulduğunu Cağaloğlu'ndaki kırmızı konakta yapılan toplantıda şöyle özetlemektedir: Bir teşkilat yapmak gerekir. Şimdilik Cemal Prens Sebahattin'in peşine adamlarını takmıştır, ama bu bir tek hadiseye mahsustur. Fakat benim düşündüğüm asıl mesele başkadır. Avrupa devletleri önümüze yeni hareketler koyacaklardır. Bizim ise yeni bir vaziyet almamız lüzumludur. Şark'ı Anadolu'dan sonraki yerlerde yaşayan Türk milletlerinin bir araya getirilmesi hayati Ehemniyet'e haizdir. Bu büyük bir Türk ittihadı haline gelmelidir. Sonra da birleşerek yeni bir şekil ortaya çıkarmayı düşünmek gerekir. Herkes kısmı müstakiliyet içinde olmalıdır, ama dış işlerinde, askerlikte, içtimai hayatta birleşmek mümkün olabilir.¹⁵⁵

Teşkilatlandırma işini Enver Paşa üstlenmişti. Bu süre içinde teşkilata çok mühim isimler alınmıştı. Teşkilatın başına da erkanıharp yüzbaşı Süleyman Askeri tayin edildi.

Ziya Gökalp'in şu sözleri Teşkilatı Mahsusa'nın hangi duygularla aslında kurulduğunu gösterir. "Herhalde en mesut ve bahtiyar olan benim ...ittihad'ı Türk meselesi... şu vatanımızdaki Türkler'in ihmal edişlerinin acaba mesulleri kimlerdir...? Kendi vatanlarında ihmal edilen vatan sahipleri..."¹⁵⁶

Vakti zamanında öyle bol bulunur olmuş ki teşkilat i mahsusa elemanları; İstanbul'un her köşe başında, bunlardan kesin birini görebilmek mümkün olurmuş. Ayrıılıkçı hareketleri ve devlete ters düşebilecek diğer hareketleri engellemek için kurulmuş bu örgütün, diğer birçok iş içinde sıkça kullanıldığı, bilinen bir gerçektir.

¹⁵⁴ www.tumgazeteler.com. (11.07.2009).

¹⁵⁵ Sorgun, a. g. e., s.279.

¹⁵⁶ Sorgun, a. g. e., s.280.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son on yılına imza atan örgüt, Teşkilat-ı Mahsusa'dır. Enver Paşa'nın emriyle İttihat ve Terakki'nin seçkin eylemcileri tarafından kurulan örgüt, II. Meşrutiyet'in ilanında önemli bir rol oynamakla kalmadı, İtalyanlar tarafından işgal edilen Libya'da, daha sonra Balkanlar'da, Birinci Dünya Savaşı'nda ve Kuvay-ı Milliye'de önemli rol oynadı.¹⁵⁷ Bir devlet politikası olarak oluşturulmuş Teşkilatı Mahsusa, belki zaman zaman devlet politikasının uygulanmasına da hizmet etmiştir, ama bu onu meşrulaşturmamıştır. Bir örgüt olarak, tarih sayfasındaki yerini almıştır zaman geçip giderken genç cumhuriyetin yeni derin gücü görevi, için teşkilatı mahsusa yeterlilikten çıkmıştı. Artık kendini deşifre eden teşkilatın yerine, daha dinamik, yeni bir istihbarat birimi olacaktı. İşte bu rolü de MAH üstlenmiştir.

3. MAH (Milli Amele Hizmetleri)

Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın istihbarat faaliyetlerini yöneten, Polonya asıllı General Oberts Walter Nikolai tarafından eğitilen ve başta Almanya olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinde eğitimlerini tamamlayan personelin Türkiye'ye dönmesinden sonra, Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak'ın girişimiyle 1927'de Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk istihbarat ve istihbarat'a karşı koyma teşkilatı olan Milli Amele Hizmetleri adlı örgüt kuruldu. Kısa adı MAH olan bu kuruluşun başına Şükrü Ali Ögel getirildi. MAH'ın kuruluşuna ilişkin emir uyarınca, o tarihe kadar ordu müfettişleri tarafından yürütülen istihbarat hizmetleri bütünüyle yeni teşkilata bırakıldı. Geçmiş, Atatürk'ün de içinde bulunduğu Teşkilatı Mahsusa'ya dayanan MAH, zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlara göre birkaç kez yapılan küçük değişikliklerle, 1965 yılına kadar Türkiye'nin istihbarat hizmetini karşıladı. 1965'te MİT kurulduğu sırada, bu kez MİT'in bir şubesi olarak 1980'lere kadar varlığını sürdürdü.¹⁵⁸

Bu yapılanma genç cumhuriyetin ilk gizli istihbarat örgütü idi. Türkiye de 1926-1946 arası dönemdeki istihbarat görevini üstlenmiş yapılanma, pek etkin değildir. Fakat çok partili hayata geçişle birlikte, ÖHD ile birlikte toplumsal

¹⁵⁷ www.kitap.antoloji.com/derin-devlet.com, (06.07.2009).

¹⁵⁸ Kuzu, **a.g.e.**, s.250-251.

olaylarda bu yapılanmada üzerine düşen görevi hakkıyla yerine getirmeyi ihmal etmemiştir.

Bunların akabinde o yıllarda MAH üzerine, şunları söylemek mümkün; Kurtuluş Savaşı yıllarında istihbarat, çok da koordineli olmayan başka örgütler tarafından yürütüldü. Savaştan sonra ise, bu faaliyetler, genelkurmay istihbarat dairelerine ve ordu müfettişliklerine verildi. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra ise; Türkiye güçlü bir istihbarat örgütü kurmanın ilk adımlarını attı, Almanya'dan yardım istendi ve bu amaçla Albay Walter Nikolai 1926 yılında Türkiye'ye gelerek çalışmalara başladı. Bu faaliyetlerin sonuç vermesi ile MAH, 6 Ocak 1927 de kuruldu. Alt yapı kadrosu asker ve sivillerden oluşan MAH'ın, ilk başta espionaj, kontrespionaj, propaganda, teknik ve destek faaliyetleri olarak adlandırılan dört ana şubesi vardı. Özellikle espionaj şubesi, tamamen askerlerden oluşuyordu. Bu nedenle teşkilat, Genelkurmay Başkanlığı'na bağlıydı. Dolayısıyla MAH uzun yıllar Genel Kurmayı'n bir birimi gibi çalıştı. Yaşanan gelişmeler ve özellikle MAH'ın kuruluşundan beri dillerde dolanan MAH, CIA kontrolünde mi? gibi söylentilerin detayları, 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra Yassı Ada yargılanmalarında su yüzüne çıktı. CIA' dan alınan paralar yargılamanın örtülü ödenek bölümünde ortaya çıktı. CIA'nin denetimine girmesi ve Özel Harp Dairesi ile ortak çalışmasından itibaren, MAH için de artık asıl düşman komünizmdi. Amerikalıların isteği MAH'ın sadece istihbarat faaliyetinde değil, ayrıca operasyonlar da düzenleyecek kabiliyete sahip olmasıydı. Bu nedenle anılan kararlar MAH, bünyesindeki subayların da özel harp eğitiminden geçirilmesine karar verildi ve 1954 yılında dört subay Amerika'ya gönderildi. Dört subay içinde en rütbeli olan ise, Yüzbaşı Fuat Doğu'ydu. Yaklaşık bir yıl süren eğitimin sonunda, Türkiye'ye dönen ekibin şimdiki görevi bu teknikleri diğer personele öğretmektir. Bunun için CIA tarafından hemen Emirgan'da bir okul kuruldu. Adı İstihbarat Okulu olan, bu özel harp eğitim merkezinin başöğretmeni Fuat Doğu'ydu. Her bir detaya değinilerek verilen bu eğitimler sonucu, artık MAH personeli operasyon da yapabilecek kabiliyete sahip oldu. Daha gençken İsmet İnönü'nün ismini bildiği Fuat Doğu, 14 Eylül 1954 te MAH'a geçti.¹⁵⁹

II.Dünya Savaşı yılları, istihbarat örgütü MAH'ı uluslararası istihbarat örgütleri sıralamasında önemli bir yere getirmiştir. Bu dönemde en küçük bir kuşku

¹⁵⁹ www.zaman.com.tr, (12.08.2009).

nedeniyle cezaevlerini boylayan yüzlerce insan vardır. MAH, Birleşmiş Milletler'in kurulması sonrasında, ülkenin afyon üretiminin denetimiyle de görevlendirilmiştir. Türkiye'nin afyon ticaretinin MAH tarafından yürütülmesi ve denetlenmesi kararı bu kurumun dengelerini sarsmıştır. Teşkilat-ı Mahsusa'dan itibaren ağır suçlulardan yararlanma olgusunu kurumlaştıran gizli devlet, MAH'ın afyon dairesinin görevlerini devralmasıyla birlikte bu tür organizasyonlara yönelmiştir.¹⁶⁰

Hukuk dışılığın bataklığına sürüklenerek 1980'e kadar varlığını devam ettiren MAH artık derin devlet sahnesinde üzerine düşeni yapmıştır.

4. ÖHD (Özel Harp Dairesi)

Bu yapılanma, uzun yıllar, Türk siyasal hayatı üzerinde etkili bir güç olarak varlığını hissettirecektir. Öyle ki ; yaptıkları gayri meşru işler, başbakanları dahi susturacak, ülkeyi yönetecek konumda olanlar dahi, bu yapılanma hakkında fikir belirtmekten kaçınacak hatta yaptıkları işlerde destek alacaklardır. Demokratikleşme, sivil demokrasi önünde, ciddi bir engel teşkil edecektir. Bir istihbarat örgütü olarak tarih sahnesindeki yerini alacaktır. Fakat bir istihbarat örgütü gibi mi davranacak zira istihbarat örgütünün hedefi; tarihsel gelişim içerisinde belirlenmiştir. Yani geçmişte savaştan ülkeler, karşı tarafın askerleri, hazırlıklarını, güçlerini, planlarını ve hedeflerini bilmek için karşı tarafa casuslar göndermiş ve oradan bilgi almak istemişlerdir.¹⁶¹ Asıl istihbarat bu iken ülke içi fişleme çalışmasından öteye gitmemiş, bu yapılanmanın kuruluş hikâyesi şöyledir; 27 Eylül 1952 günü, ABD'nin önerisiyle, görünüşte Milli Müdafaa Yüksek Kurulu'nun kararıyla Seferberlik Tetkik Kurulu kuruldu. STK, NATO örgütlenmesine bağlıydı. 'Komünizme Karşı Özel Harp' amacıyla kurulmuştu ve gizli bir yapıya sahipti.¹⁶²

Özel Harp Dairesi, Soğuk Savaş Dönemi Türkiye'sinde Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde ABD'nin gizli servisi CIA ve NATO işbirliği ile kurulan bir teşkilattir. Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra muhaliflerin (komünistler) iktidara gelmesini önlemek için kurulan Gladio adlı kontrgerilla örgütünün Türkiye'deki uzantısına siyasi literatürde Özel Harp Dairesi, eylemleri gerçekleştirenlere ise kontrgerilla denmiştir.

¹⁶⁰Parlar, a. g. e., s.347.

¹⁶¹Kaynak, **İstihbarat ve Terör Oyunları**, s.15.

¹⁶²Perinçek, a. g. e., s.40.

Soğuk Savaş döneminde tıpkı diğer dünya devletlerinde olduğu gibi Türkiye’de de yerleştirilmeye çalışılan zihniyet: Anti- komünizmdi, anti-komünizme karşı çıkmak ise komünistlikti ve bu da vatan hainliği ile eş değer gösterilmiştir.¹⁶³

NATO’nun Özel Harp Talimnamelerine göre, üye ülkelerde kurulan NATO birimleri Türkiye’de önce Seferberlik Tetkik Kurulu adıyla örgütlenmiş sonradan doğrudan Genelkurmay Başkanlığı’na bağlı Özel Harp Dairesi çatısı altında ve bunun sivil uzantısı kontrgerilla olarak faaliyet yürütmüştür.¹⁶⁴

Bunun yanında MİT’in çok etkili diye nitelendirilen operasyon ekiplerinin büyük bir kısmı Özel Harp Dairesi’nden seçilerek alınmaktaydı.¹⁶⁵ Özel Harp Dairesi diğer istihbarat teşkilatlarına da adam yetiştirirdi.

MİT elemanları, komando kamplarında yetiştirilen kişiler, Özel Harpçi subaylar, Gladio’nun vatan sever kadroları olarak 70’lerin kanlı iç savaş koşullarında yerlerini almışlardır. Temelleri, 70’lerde iyice pekiştirilen bu ilişkiler süreklilik kazanmıştır. İçerideki komünist düşmanı yok etmek üzere planlanan terör hareketleri Gladio’nun damgasını taşır. ABD ise bu güçlerin ideolojik, finansal, teknik donanımını sağlamıştır. Eski Milli Savunma Bakanlarından Hasan Esat Işık ÖHD için şunları söylemiştir: 1. Fikri ABD vermiş. 2. Finanse edilmiş. 3. Bu örgüte sızmalar olmuş. Bu sızmalar Pentagon’dan başlar, CIA sızmasına kadar sürer. Bir yabancı ülkenin Türkiye’deki hareketlenmeleri izlemesini anlaşılır, ama o ülkedeki hareketleri yöneltmeye, kanalize etmeye başlamasını anlamak mümkün değildir.¹⁶⁶

Parlar’a göre; ÖHD, ABD tarafından finanse edilir. Elemanları ABD istihbarat ve askeri birimlerince eğitilir, bu insanlar özellikle sağcı kesimlerden seçilir ve bu odaklar ülkedeki hareketleri yönetmeye çalışırken siyasetçilere de demokrasi oyunu oynamak düşmüştür. Bu dönem boyunca Türkiye’nin çıkarlarının ABD den ayrı olduğunu söyleyen herkes komünist damgasını yemiştir. 12 Mart’ta, darbeci generallerden ayrılan amiral ve generallere bile komünist denilmiştir. Türkiye’de il il, köy köy, kasaba kasaba dost güçler düşman güçler ayrımı yapılmıştır. Bu düşmanlar tek tek yakalandıklarında kullanılan imha yöntemi bireysel, toplu bir hedef oluşturduklarında ise kitlesel olmuştur.¹⁶⁷

¹⁶³ Emre Kongar, **Tarihimize Yüzleşmek**, 74. b., İstanbul, Remzi Kitabevi, 2007, s.175.

¹⁶⁴ Kuzu, **a.g.e.**, s.86.

¹⁶⁵ Tuncay Özkan, **Bir Gizli Servisin Tarihi**, İstanbul, Milliyet Yay., 1996, s.216.

¹⁶⁶ Parlar, **a. g. e.**, s.374.

¹⁶⁷ Parlar, **a. g. e.**, s.375.

ÖHD'nin eski görevlilerinden Yarbay Hüseyin Yakış ÖHD'yi şöyle nitelendirmektedir: ÖHD, Türk toplumunun ÖHD'si olma vasfını kaybetti. Çünkü kuruluşunda sağcı bir temel üzerine kuruldu, mukavemet personeline dersler verilirken bazı sözler söylenmiştir. Mesela, komünizm mihrakları vardır, bunlar dernekler, sendikalar, siyasi partilerdir. Böylece belli bir siyasi görüşün ideolojisine sahip çıkmış gözükmektedir.¹⁶⁸

Yeşil İslam projesi ile birlikte ÖHD, dinci elemanlarda edindi. Düşman komünistler ve SSCB olduğu için bu durum önemsenmedi. SSCB dağılıp konsept değiştiğinde ise bazı sıkıntılar ortaya çıktı. Bunu 16 Kasım 1990 tarihli brifingte Korgeneral Doğan Beyazıt şöyle dile getirmiştir: Dünyadaki gelişmeler karşısında askeri stratejilerde değişiklik meydana geldikçe, ÖHD'nin görevleri de yeniden gözden geçirilecektir. Bu tespit, örgütün yapısında ve işleyişinde bazı değişiklikler olduğunu göstermektedir.¹⁶⁹

5. JİTEM (Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele)

Bizde devleti derinleştiren olgulardan biride hiç şüphesiz JİTEM'dir . Jandarma istihbaratı önceleri vilayetlerdeki asayiş istihbaratını toplama seviyesindeydi, Hulusi Sayın'ın kurmay başkanlığı zamanında JİTEM geliştirilmiştir. Yerel lisanları konuşan insanlarla takviye edilmiş ve zamanla güçlendirilmiştir. Ama hiçbir zaman MİT ve askeri istihbarat seviyesine erişememiştir, Emniyet İstihbaratının da gerisindedir.¹⁷⁰

JİTEM in varlığına dair Susurluk Araştırma Komisyonu Başkanı Mehmet Elkatmış, bir soru üzerine şunları söylemiştir: *'Varlığını bütün dokümanlarda görüyoruz. Jandarma Komutanı Teoman Koman, komisyona bir yazı gönderdi. Gönderdiği yazıda aslında JİTEM diye bir kuruluş yok ama halk arasında jandarma istihbarat teşkilatı JİTEM diye tabir ediliyor. Jandarma istihbarat teşkilatı ülke için faydalı işler yapmıştır, ama yanlış işler de yapmıştır'* diyor. Zaten bizde bu yanlış işleri araştırıyoruz, kendisini hangi yanlış işlerin yapıldığını öğrenmek için komisyona davet ettik ama gelmedi'.¹⁷¹

¹⁶⁸ Çetin Yetkin, **Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika**, Ankara, Ümit Yay., 1995, s.181.

¹⁶⁹ Parlar, **a. g. e.**, s.375.

¹⁷⁰ Gültekin Avcı, **Karanlık İlişkiler**, İstanbul, Birey Yay., 2006, s.13.

¹⁷¹ Neşe Düzel, **Türkiyenin Gizlenen Yüzü**, İstanbul, İletişim Yay., 2002, s.124.

JİTEM in kurucuları hakkında çeşitli rivayetler vardır. En güçlü olanlar Ahmet Cem Ersever, Veli Küçük olsa da Ahmet Türk'ün Yeşil öldü mü isimli kitabında Yeşil'in Cem Ersever'i niçin öldürdük bölümünde 'jandarma istihbarat teşkilatını Cem Ersever değil Eşref Bitlis kurmuştur'.¹⁷² diyerek gerçekten tartışmaya yeni bir açılım vermiştir eğer doğru ise güney doğu sorununa barışçıl çözüm yolları arama adına bir şeyler yapmakta olduğunu bildiğimiz Eşref Bitlis'in nasıl bir yere koyulacağı konusunda kafamız karışacaktır. JİTEM, güney doğu sorununa paralel gelişme gösteren bir yapılanmadır. Belki şöyle söylemek daha doğru olacaktır güney doğuyu güney doğulaştıran doğu ile batı arasında mesafelerin oluşmasında önemli yere sahiptir. Halk arasında ciddi bir ötekileştirme yaratan özellikle güneydoğu sorununu doğuran ve bölge insanına tek çözüm yolu olarak silahlı mücadele yolu bırakan ceza evlerinden çıkanların soluğu dağda alacak duruma getiren tavır, duruş planlı mıydı sonuçları tasarlanarak mı bazı eylemler yapıldı? sorusu akılları kurcalayan tezlerden biridir. Her ne yapılmak istendi ise tabii tam manasıyla kestirmek çok güç ama şu söylenebilir özel harp dairesi ve jandarma istihbaratının yaptıkları PKK'yı kaçınılmaz kılmış ve ceza evlerinde akıl almaz işkencelere insan haysiyetine yakışmayan onur kırıcı davranışlara maruz kalanlar PKK'nın güç kazanmasına adam toplamasına çok önemli katkıda bulunmuştur.

Kılınç'a göre JİTEM yapı olarak tam olarak, Ersever'in raporu doğrultusunda oluşturuldu, istihbarat örgütü olacaktı, ama sadece istihbarat değil, operasyon yapma yetkisi de vardı. İstihbaratını sağladığı her olayın operasyonunu kendisi gerçekleştirebilecekti. Tek sorumluluğu Jandarma Genel Komutanlığı'na'ydı. İl Jandarma Komutanlıklarının bu birimlerden hesap sorma yetkileri yoktu. Hiçbiri hakkında her ne suretle olursa olsun Jandarma Genel Komutanlığı'nın izni olmadan adli ve idari işlem yapılmayacaktı. Sağ yakalanan teröristlerin ve yardım ve yataklık yapanların sorgularına istihbarat amaçlı olarak katılabileceklerdi. Terörle mücadelede yine istihbarat amaçlı olarak gözaltına alma ve sorgulama yetkisi vardı.¹⁷³

PKK'nın 1980'li yıllarda başlattığı silahlı terör hareketleri jandarma istihbaratında gelişmenin ve organizasyonun tetikleyicisi olmuştur, bu itibarla JİTEM genel olarak varlık sebebi olan güneydoğu sorunuyla paralel bir gelişme çizgisi

¹⁷² Hakan Türk, **Yeşil Öldümü?**, İstanbul, Akademi Yay., 2008, s.18.

¹⁷³ Ecevit Kılınç, **JİTEM Türkiye'nin Faili Meçhul Tarihi**, İstanbul, Timaş Yay., 2010, s.51.

izleyerek gündeme geldi.¹⁷⁴Fakat evveliyatında da ÖHD eylemleri PKK'nın eyleme geçmesine sebep olmuştur. Burada bu örgütlerin neden sonuç bağlarıyla birbirlerinin varlık sebepleri olduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. Şöyleki;Eylemleri nedeniyle JİTEM, en çok terörle mücadeleye zarar verdi. Hatta sekteye uğrattı. Bugün artık kabul edilen bir gerçek var; JİTEM'in terörün bitirilmesi noktasında hiçbir faydası olmadı, aksine büyük zararları oldu. JİTEM'in bölge halkına verdiği zarar ortada. En büyük zararlardan birini de Türk Silahlı Kuvvetleri'ne verdi, çünkü kurucu unsurlarının subaylar olması nedeniyle bölge halkı, bu yapıyı orduyla bir tuttu. Bu da dağda terörle mücadele eden subayların bile zan altında kalmasına sebep oldu. En önemlisi ise JİTEM, bölge halkının devlete güveninin sarsılmasına yol açtı.¹⁷⁵

Bir süre sonra sorunun derinleşerek büyümesine yol açmış ve daha da kötüsü yerel unsurlar ve istihbarat görevlileri büyük sorunlar yaşanmasına, sebebiyet vermişlerdir. Şöyle ki; JİTEM'e alınan itiraflılar ve yerel unsurlar zaman içinde başıboş ve serbest kalınca büyük bir sorunun kaynağını teşkil etmeye başladılar, itiraflıların eski birer suçlu olduğu, kontrol dışına çıktığında menfaatleri doğrultusunda inisiyatif kullanabileceği ve zaman zaman kullandıkları şeklinde iddialar ortaya çıkmaya başladı.¹⁷⁶Korucularla halk arasında gerginleşen ortam da devlet desteğini arkasına alan korucular zaman zaman yaptıkları haksız eylemlerde devlet-halk arasında derin uçurumlara neden olmuştur.

JİTEM yalnızca yerel unsurlar değil istihbaratta çalışan personelde askeri hiyerarşinin dışında kalmışlardır. Binbaşı Cem Ersever daha büyük rütbelilerin bulunduğu ortamlarda bağımsız bir şekilde hareket edebilmiştir, yerel unsurların ve itiraflıların bulunduğu gruplar ise jandarma tarafından sürekli kullanılmışlardır.¹⁷⁷Bu da bölge halkının askeri üniforma karşındaki tavrını belirlemede etkilidir, sonraki yıllarda tasfiye edilmiş, evrakları arşivlere kaldırılmış JİTEM'in pek çok yasadışı eylemi olduğunu belirtilmektedir. Veli Küçük, Mahmut Yıldırım, Cem Ersever gibi kişilerin doğu ve güneydoğudaki keyfi uygulamaları halkla devlet arasına mesafe koymuş bugün çözüm arayıp da bulamadığımız birçok meselenin müsebbibi

¹⁷⁴ Avcı, a. g. e., s.13.

¹⁷⁵ Kılınç, a. g. e., s.45-46.

¹⁷⁶ Avcı, a. g. e., s.13.

¹⁷⁷ Avcı, a. g. e., s.13.

olmuştur. Bugün bu insanların yargı karşısında olması, devlet-millet arasındaki münasebetin gelişmesinde önemli katkıda bulunacak ve en azından kanuna hesap vermeleri neticede ceza almasalar dahi manevi bir gurur okşamasına sebep olacak ve devlete bir güven ortamının doğmasına vesile olacaktır. Bugün Türkiye'nin geldiği bu nokta şüphesiz geleceğe umutla bakmak yarınlarda daha güzel şeyler yaşanacağı konusunda insanları heveslendirecek bir noktadır.

6. MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı)

Milli istihbarat teşkilatı bir haber alma gereksinimi dâhilinde kurulma ihtiyacından doğan ve günümüzde varlığını devam ettiren teşkilatlardan biridir.¹⁷⁸ Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görevini şöyle açıklamak mümkündür: Türkiye'ye yönelik özellikle dışarıdan kaynaklanan ve Türkiye'nin zararına olan faaliyetleri izlemek ve bunları önlemek için tedbir almaktan ibarettir. Bunun dışında kişinin hangi ideolojiden olduğu MİT'i ilgilendirmez.¹⁷⁹

Milli İstihbarat Teşkilatı, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğüne, anayasal düzenine, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine ve milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan gelecek mevcut ve muhtemel tehditler hakkında bilgi toplamak, önlem almak ve gerekli durumlarda ilgili makamları uyarmakla görevli teşkilattır. Atatürk'ün 1925 yılında 'muassır medeniyetlerde olduğu gibi, bizde de modern bir istihbarat teşekkülü kurmak mecburiyetindeyiz' direktifi doğrultusunda kurulmuştur.¹⁸⁰

Devletin milli güvenlik politikasının hazırlanmasıyla ilgili her konuda istihbaratın tek elde toplana bilmesi amacıyla, 22 Temmuz 1965 tarihinde TBMM tarafından 644 sayılı kanun kabul edilmiş ve bu kanunla kuruluşun adı Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) olarak değiştirilmiştir. Kanun ile MİT'in bir müsteşar tarafından yönetilmesi ve müsteşarın, kanunla belirlenen görevlerin yerine getirilmesinde sadece başbakanı karşı sorumlu olması öngörülmüştür.¹⁸¹

MİT, yaklaşık 19 yıl süre ile faaliyetlerini 644 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda yürütmüş, ancak süratle değişen ve gelişen koşulların ışığında yeni bir

¹⁷⁸ www.zaman.com.tr, (12.08.2009).

¹⁷⁹ Mahir Kaynak, Ömer Lütfü Mete, **Gizli Servisler**, 3. b., İstanbul, Profil Yay., 2009, s.20.

¹⁸⁰ Turan, **a. g. e.**, s.55.

¹⁸¹ Turan, **a. g. e.**, s.61.

yasal düzenlemeye gidilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu amaçla, 1 Kasım 1983 tarihinde 2937 sayılı "Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu" çıkarılmış olup, kanun 1 Ocak 1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir. MİT in temel faaliyet alanlarından bir tanesi de anayasal düzenin korunmasına dönük istihbaratı toplamaktır.¹⁸² Yani anayasal düzeni tehdit edici tehlikeye düşürücü farklı fikirler karşısında strateji geliştirmek fikir yürütmektir. Zaman zaman istihbarat faaliyetleri dışına da çıkan örgüt bireysel taşeronlar da kullanmıştır. Bu tür yapılanmaların arkasına sığındıkları anlayış devletin bekası anlayışıdır. Türkiye’de, özellikle Osmanlıda devletin bekası anlayışı her zaman önemli bir yer tutmuştur, kaldı ki tarihin her aşamasında devlet adına devletin kurtuluşu için bir şeyler yapan yaptırın kuruluşlar örgütler olmuştur.¹⁸³

Bu çalışmalarda, icraatlar da devletin varlık anlayışı her zaman ön planda tutulmuştur. Varlığı tehdit edici unsurlar yâda tehlikeye düşürücü faktörler karşısında, sürekli devlet adına devletten daha katı önlemler alarak süreçleri bertaraf etme yoluna gidilmiştir.

B. MOSSAD, CIA, GLADIO ve BND İLE Türk İstihbarat Teşkilatları’nın Benzer ve Zıt Yönleri

Dünyanın önemli istihbarat örgütleri olarak isim yapmış, önceki bölümde bilgi vermiş olduğumuz teşkilatlarla, Türk istihbarat teşkilatları arasında ne gibi benzerlikler yada zıtlıklar olduğu hakkında genel olarak bilgi verecek olursak, öncelikle benzer yönleriyle ilgili şunları söyleyebiliriz:

- Yukarıda özelliklerini verdiğimiz teşkilatların hepsi, Soğuk Savaş Dönemi’nin ürünleridir.
- ABD ve CIA önderliğinde kurulmuş, giderlerinin büyük kısmı yine ABD kaynaklı karşılanmıştır.
- Askeri ve sivil olmak üzere iki birimden oluşmaktadır.
- Anti-komünist düşünceyle hareket ederler, komünizm baş düşman olarak görülmektedir.

¹⁸² Aytaç Önder, **Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk**, İstanbul, Sam Yay., 1998, s.134.

¹⁸³ www.tumgazeteler.com. (11.07.2009).

- NATO'ya üyeliği bulunan ülkelerdir, teşkilatlar bazılarında üyeliğin şartı gibidir.
- Hepsinde hukuk devletinden sapmalara rastlanmaktadır. Denetim mekanizmasının eksikliği, yetkilerinin geniş olması, devlete bakış açısı bunda etkili olmuştur.

Teşkilatlar genel olarak bu benzerliklerle anılmaktadır. Birde zıt yönleri vardır bunları da şöyle sıralamak mümkündür:

- Yukarıda saydığımız teşkilatlar arasında Türk istihbarat servisleri hariç tehdit algılaması içeriden çok dışarıya dönük iken, Türk istihbaratında tehlike içeride aranmaktadır.
- Diğer teşkilatlarda ulusal çıkarlar söz konusu iken, Türk istihbarat servisleri her ne kadar ulusal fikirlerle ortaya çıksa da zamanla şahsi fikirler ön planda tutulmuş, bu da denetim dışına çıkarmıştır.
- Türk istihbarat teşkilatlarında bir ajan birden çok serviste görev alma imkanı bulmuşken, bir ajanı birden çok servis kullanmışken, diğerlerinde böyle bir durum söz konusu değildir, ajan ancak ölürse servisten çıkabilir, bağlılık söz konusudur.
- Örneğin MOSSAD'ta çocuk yaşta ajanlar alınır madden ve manen teşkilatın değer yargıları doğrultusunda yetiştirilir, Türk istihbaratında ajan sonradan seçilir, buda bağlılık noktasında fark yaratır.
- Çalışma alanları bakımından diğer teşkilatlar uluslar arası düzeydeyken, Türk istihbarat servisleri genelde ulusal sınırların ötesine geçmekte güçlük çekmiştir.

SONUÇ

Devlet bir yönetme aygıtıdır. Bu vazifesini yerine getirebilmesi için insan topluluklarının icazetini alması gerekir. İnsan topluluğu devletin ruhunu teşkil eder. Daha sonra devredilen hakların korunması kısmı gelir. Yönetme konumunda olan devlet, herkes tarafından uyulması gereken kurallar koyar. Bu kurallar toplumun bazı kesimlerine ayrıcalık tanımıyorsa, eşit yurttaşlık, adalet ve hak gibi olgular üzerinde duruluyorsa, haklar ve ödevler bizzat kurallarla belirleniyorsa, hukuk devleti kavramının benimsendiği söylenebilir. Daha sonra bu kuralların uygulanabilirliğini sağlamak, bunları çiğnenemez hale getirebilmek için bunlara bazı değerler atfedilir. Devletin tanrının yeryüzündeki temsilcisi olduğu, yöneticilerin tanrı tarafından seçilmiş kutsanmış kişiler olduğu fikirleri yanında, devletin bekası, hikmet-i hükümet anlayışı gibi fikirler ise devlete kutsallık atfedilerek devletin koyduğu kurallara uymaya, devleti eleştirilemez duruma getirmeye dönük fikirlerdir.

Devleti kurmaya harcanan çaba kadar, belki bu çabadan daha fazlası bu yönetme aygıtını korumak için harcanmaktadır. İşte bu yönetme aygıtı içinde insan iradesinin yansıması hukuk devleti ve demokrasinin varlığı ile mümkün olmuştur.

Devletler zamanla varlığını tehdit eden unsurlara karşı farklı isimler altında legal yada illegal yapılanmalara gitmiştir. Bu yapılanmalar içeride ve dışarıda istihbarat çalışmaları yaparak tehdit oluşturan veya öyle algılanan unsurları bir şekilde bertaraf etme işlevi görmüş ya da bunu hedeflemiştir. Avrupa, Amerika, Orta Doğu gibi bölgelerde ya da Türkiye gibi ülkelerde yani, devletin olduğu her yerde istihbarat yapılanmaları olmuştur. Devletler bu çerçevede kendilerine yönelik tehdit algılaması yaparak buna karşı çözümler üretmişlerdir. Özellikle Soğuk Savaş dönemi'nde Avrupa Birliği ve NATO ülkelerinde büyük ölçekli ve ABD destekli gizli servisler kurulmaya başlanmıştır. Devletin olduğu veya otoritenin olduğu yerde gizli yapılanma, istihbarat bir gereklilikti, 1945'ten sonra Soğuk Savaş Dönemi'nde dünya iki kutuplu bir hal almıştı, bir taraf Amerikan emperyalizmi ile göz korkuturken, diğer taraf Rusya ve komünizmi tehdit olarak toplumlarına sunuyordu.

Bu propagandalar devam ettiği sıralarda Kuzey Afrika'da birçok ülkede komünizm'in büyük bir hızla yayılmaya başlaması ABD'yi endişelendirdi. ABD ve

CIA önderliğinde NATO'ya bağlı ülkelerde komünizmle mücadele kapsamında askeri ve sivil kanattan oluşan birer istihbarat teşkilatının kurulması için talimat verildi. Bu tür yapılanmalar, Sosyalist rejimler için de geçerliydi, onlar da kendi istihbarat teşkilatlarını oluşturdular. Bu yapılanmalar ile, iç istihbarat ve dış istihbarattan sorumlu devletlerin kendi teşekküllerinde oluşturulan yapılanmalar, zaman içinde, yasadışı işlere, illegal yollara baş vurmaya denetimin eksikliği ve tanınan geniş imkanlarında etkisiyle kontrol dışına çıkmaya, hukuk devleti çizgilerini ihlal etmeye ve bireysel rant peşinde koşmaya başladılar. Artık bu noktadan sonra devlet içinde bir derinleşme, hukuksuzluk baş göstermeye başlamıştır. Derin devlet denen olgunun ortaya çıkmasının altında yatan sebep bu idi.

Kontrol mekanizmasının gerektiği gibi işletilmemesi, bireysel rant ve çıkarların devletin çıkarlarına tercih edilmesi, bazı grup ve topluluklara tanınan geniş imkanların devlet lehine kullanılıyormuş görüntüsü verilerek kutsallık atfedilen devlete, itaate mecbur bırakılan toplumun aleyhinde mekanizmaların işletilmesi ve bunlara karşı eleştiri kültürünün devleti yıkmaya dönük politikaymış gibi lanse ettirilmesi derin devlet denen olgunun elindeki kozlardı. Ayrıca İtalya, Almanya, Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail gibi ülkelerde anti-komünist bir politika belirlenmiş, buna uymayanlar vatan hainliği ile suçlanmışlardır.

Çalışma, ABD, Avrupa ve Türkiye'deki istihbarat çalışmalarının hangi temeller üzerine kurulduğunu göstermekte, ayrıca hukuk devletinden sapmalara sebep olan gizli yapılanmaların, denetimsizlik, maddi açıdan lüks imkanlara sahip olma, uyuşturucu, kaçakçılık vs. işlerde devletin resmi kimliğini arkasına alarak illegal yapılanmalar haline gelme, 'devlet çıkarları adına' diyerek grup ve bireysel çıkarlara hizmet ettiğini göstermektedir.

İstihbarat teşkilatlarının legalitesinin tartışılmaya başlandığı dönem ülkelere göre farklılık göstermektedir. Örneğin, ABD'de Kennedy'nin öldürülmesi ile başlarken, İtalya'da GLADIO'nun 80'li yılların sonunda tartışılmaya 90'lı yılların sonunda 1998'de tasviye edildiği söylenebilir.

Türkiye'de ise böyle bir yapılanmadan ciddi manada 1996'daki susurluk kazasıyla birlikte söz edilmeye başlanmış ve bu tarihten itibaren devlet-mafya-emniyet ilişkisi sorgulanmaya başlanmıştır.

Fakat hukuk devletinden sapmayı ifade eden derin devlet olgusunun tasfiyesi hemen hiçbir ülkede tam manasıyla mümkün olmamıştır. Mukayese edecek olursak demokrasinin geliştiği ülkeler kendi derin güçlerini tasviye sürecini daha hızlı yaşamakta, gerçekleriyle daha erken yüzleşmektedirler. Bunun yanında derin devlet geleneği eskiye dayanan ülkelerde bu süreç biraz daha geç ve yavaş yaşanmaktadır. Benzer nedenlerle benzer kaynaklardan beslenen hukuk dışı yapılanmalar yine benzer ihmalkarlıklardan dolayı gelişmiş, kurulduğu ülkelerin önemli bir sorunu haline gelmişlerdir.

Sonuç olarak, devletin hatta otoritenin olduğu her yerde bir istihbarattan, gizli servisten bahsedilir ve böyle olması da doğaldır. Devlet yada otorite gücünü devam ettirebilmek ve irade devrinde bulunan insanların güvenliğini sağlamak için bu tür yapılanmalara mecburdur. ABD, İtalya, Almanya, İsrail ve Türkiye gibi ülkelerin gizli servisleri üzerinde yapılan araştırmalar bizlere gösteriyor ki adı geçen ülkelerde yer yer hukuksuzluk ön plana çıkmış, iç ve dış istihbarat toplamakla yükümlü bazı yapılanmalar kendilerine tanınan yetkilerin dışına çıkarak zaman zaman hukuk dışı işler yapmışlardır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKAR, Atilla, **Mafya Yeraltının Kriminal Efendileri**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2008.

AKFIRAT, Adnan, **Özel Savaş**, İstanbul, Kaynak Yayınları, İkinci Basım, Nisan 2002.

ALPARSLAN, Teoman, **Ermeni Soykırım Dayatması Kapitülasyonların İntikamı**, İstanbul, Kum Saati Yayınları, 2007.

ATAYMAN, Veysel, **Hukuk Felsefesi**, İstanbul, Donkişot Yayınları, Ocak 2005.

AVCI, Gültekin, **Karanlık İlişkiler**, İstanbul, Birey Yayınları, 2006.

AYDEMİR, Şevket Süreyya, **Makedonyadan Orta Asyaya Enver Paşa**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1971.

ÇAĞİL, Orhan Münir, **Hukuk ve Hukuk İlimine Giriş**, İstanbul, Turhan Kitabevi, 1966.

ÇAHA, Ömer, **Dört Akım Dört Siyaset**, Ankara, Orion Yayıncılık, 2007.

ÇAYLAK, Adem, **Osmanlıda Yöneten ve Yönetilen**, Ankara, Kadim Yayınları, 2005.

DEVELİ, Ömür, **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, Ankara, Adalet Kitabevi, 2002.

DÜZEL, Neşe, **Türkiye'nin Gizlenen Yüzü**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002.

- EKİNCİ, Tarık Ziya, **Devlet ve Ben**, İstanbul, Kayhan Matbaacılık, 1995.
- EL EFENDİ, Abdulvahhab, **Nasıl Bir Devlet**, İstanbul, İlke Yayınları, 1994.
- ENGELS, Friedrich, **Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni**, İstanbul, Sol Yayınları, 1997.
- ERDOĞAN, Mustafa, **Demokrasi Laiklik Resmi İdeoloji**, Ankara, Liberte Yayınları, 2000.
- ESATLI, Mustafa Ragıp, **İttihat ve Terakki Tarihinde Esrar Perdesi**, İstanbul, Akşam Kitabevi, 1975.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref, **Anayasa Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2003.
- _____, Şeref, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kaynakları**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2002.
- HEYWOOD, Androw, **Siyaset**, Ankara, Liberte Yayınları, 2006.
- HİTLER, Adolf, **Kavgam**, Çeviren: Emel Yıldız, İstanbul Kamer Yayınları, 1998.
- KAYNAK, Mahir, **İstihbarat ve Terör Oyunları**, İstanbul, Selis Kitapları, 2006.
- _____, Mahir, **Güncel Haberlere Derin Analizler**, İstanbul, Ekim Yayınları, 2007.
- _____, Mahir, **Darbeleri Demokrasi**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2006.
- _____, Mahir – METE, Ömer Lütfi, **Gizli Servisler Karanlık Odalar Kör Noktalar**, İstanbul, Profil Yayınları, 2009.

KILINÇ, Ecevit, **JİTEM Türkiye'nin Faily Meçhul Tarihi**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2010.

KONGAR, Emre, **Tarihimizle Yüzleşmek**, İstanbul, Remzi Kitapevi, 2007.

KROPOTKİN, Pyotr, **Anarşizm Felsefesi – İdeolojisi**, Çeviren: Işık Ergüden, İstanbul, Kaos Yayınları, 2001.

KUTAY, Cemal, **Birinci Dünya Harbinde Teşkilat-ı Mahsusa ve Heyberde Türk Cengi**, İstanbul, Tarih Yayınları, 1962.

_____, Cemal, **Yazılmamış Tarihimiz Seçmeler-1**, İstanbul, Aksoy Yayıncılık, 2001.

KUZU, Ali, **MİT MOSSAD CIA GLADIO Dünyanın En Büyük İstihbarat Servisleri**, İstanbul, Bilge Karınca Yayınları, 2007.

MESNARD, **Kral Devlet Yada Ölümlü Tanrı**, Çevirenler: M. Ali Ağaoğulları, Cemal Bali Akal, Levent Köker, Ankara, İmge Kitabevi, 1994.

METE, Ömer Lütfi – KAYNAK, Mahir, **Derin Devlet Tanımlanamayan Güç**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2007.

MEVLANZADE, Rıfat, **31 Mart Bir İhtilalin Hikayesi**, İstanbul, Pınar Yayınları, 1996.

MUMCU, Ahmet, **Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 1996.

ORHAN, Şemsettin, **Yeryüzündeki Tanrı Devlet**, İstanbul, Berfin Yayınları, 2001.

ÖNDER, Aytaç, **Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk**, İstanbul, Sam Yayınları, 1998.

ÖZCAN, Ahmet, **Derin Devlet ve Muhalefet Geleneği**, İstanbul, Bakış Yayınları, 2001.

ÖZKAN, Tuncay, **Bir Gizli Servisin Tarihi**, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1996.

PARLAR, Suat, **Kirli İşler İmparatorluğu Uyuşturucu Kaçakçılığı – Mafya – Devlet**, İstanbul, Bibliotek Yayınları, 1998.

PAZARCI, Hüseyin, **Uluslararası Hukuk**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2008.

PERİNÇEK, Doğu, **Gladyo ve Ergenekon**, İstanbul, Kaynak Yayınları, Kasım 2008.

ROUSSEAU, Jean Jaques, **Toplum Sözleşmesi**, Çeviren: Vedat Günyol, İstanbul, Adam Yayınları, 1982.

SANCAR, Mithat, **Devlet Aklı Kısılcacında Hukuk Devleti**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000.

SERTEL, Sabiha, **II. Dünya Şavaşı Tarihi**, İstanbul, Cumhuriyet Kitapları Yayınları, 1999.

SORGUN, Taylan, **Devlet Kavgası İttihad ve Terakki**, İstanbul, Kum Saati Yayınları, 2007.

ŞAHİN, Murat, **Gizli Örgütler ve Tarikatlar**, İstanbul, Kalipso Yayınları, yty.

ŞERİF, Mardin, **Makaleler 4 Türk Modernleşmesi**, Derleyenler: Mümtazer Türköne, Tuncay Önder, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997.

TANILLI, Server, **Devlet ve Ben**, İstanbul, Cem Yayınları, 1998.

TANNENBAUM, Donald, David Schultz, **Siyasi Düşünce Tarihi Filozoflar ve Fikirleri**, Çeviren: Fatih Demirci, İstanbul, Adres Yayınları, 2007.

TUNAYA, Zafer, **Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku**, İstanbul, Berfin Yayınları, 2001.

TURAN, Hakan, **Gizli Servisler MİT MOSSAD GLADİO KGB CIA MI5**, İstanbul, Kalipso Yayınları, yty.

TÜRK, Hakan, **Yeşil Öldü mü?**, İstanbul, Akademi Yayınları, 2008.

VERGİN, Nur, **Siyasetin Sosyolojisi Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar**, İstanbul, Bağlam Yayıncılık, 2003.

YAYLA, Atilla, **Liberalizm**, Ankara, Liberte Yayınları, 2002.

YETKİN, Çetin, **Türkiyede Askeri Darbeler ve Amerika**, Ankara, Ümit Yayınları, 1995.

YILDIRIM, İbrahim, **Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2004.

MAKALELER

ASLAN, Hüseyin, “Demokrasi ve İrtica”, **Ege Koop’un 14.Yıl Dönümü PANEL**, İsmet İnönü Kültür Merkezi Yayınları, (20 Haziran 1998), s. 2-6.

Felice Casson’un Saptamaları, **Aydınlık**, Kaynak Yayınları, Sayı: 1099, (10 Ağustos 2008), s.35 – 38.

İNSEL, Ahmet, “ Bitmeyen Demokrasi”, **Birikim Aylık Sosyalist ve Kültür Dergisi**, Birikim Yayınları, Sayı: 24, (Nisan 1991), s. 8-20.

KONGAR, Emre, **Cumhuriyet Gazetesi**, 29 Kasım 1999.

KUVEYT GAZETESİ AÇIKLIYOR, “Şeytan Üçgeni: CIA – MOSSAD – MİT İlişkisi”, **İkibine Doğru**, Kaynak Yayınları, Sayı: 10, (28 Şubat – 5 Mart 1988) s.14 – 15.

Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedi, Meydan Yayınları, Dokuzuncu Cilt, 1972.

SANCAR, Mithat, “Yasallık ile Meşruluk Geriliminde Hukuk Devleti”, **Birikim Aylık Sosyalist ve Kültür Dergisi**, Birikim Yayınları, Sayı: 116, (Aralık 1998), s. 36-45.

_____, Mithat, “Devlet Akı, Hukuk Devleti ve Devlet Çetesi”, **Birikim Aylık Sosyalist ve Kültür Dergisi**, Birikim Yayınları, Sayı: 93 – 94, (Ocak / Şubat 1997), s. 80-91.

İNTERNET

www.kitap.ontoloji.com/Derin.devlet.com, (06.07.2009)

www.tumgazeteler.com, (11.07.2009)

www.zaman.com.tr, (12.08.2009)

RÖPORTAJLAR

Mehmet ELKAMIŞ (Susurluk Araştırma Komisyonu Başkanı)

Şamil TAYYAR (Star Gazetesi Ankara Temsilcisi)

Nasuhi GÜNGÖR (Star Gazetesi Yazarı)

Ek – 1

Almanya

BND – Bundes Nachrichten Dienst (Almanya İstihbarat Servisi)

BfV – Bundesamt für Verfassungsschutz (Almanya Anayasa Koruma Teşkilatı)

Amerika Birleşik Devletleri

CIA – Central Intelligence Agency (Merkezi Haberalma Teşkilatı)

FBI – Federal Bureau of Investigation (Federal Soruşturma Bürosu)

NSA – National Security Agency (Ulusal Güvenlik Servisi)

DIA – Defense Intelligence Agency (Savunma İstihbarat Teşkilatı)

Avustralya

ASIO – Australian Security and Intelligence Organization (Avustralya İstihbarat Teşkilatı)

Azerbaycan

MTN – Milli Tehlikesizlik Nazirliyi

Bulgaristan

DS – Drzaven Sigurnost (Bulgar İstihbarat Teşkilatı)

Çek Cumhuriyeti

BIS – Bezpecnostni Informacni Sluzba (Ulusal Güvenlik Servisi)

Çin Halk Cumhuriyeti

GUOANBU – Guojia Anquan Bu (Devlet Güvenlik Bakanlığı)

Fransa

DGSE – Direction Generale de la SecuriteExterieur (Fransız Dış İstihbarat Servisi)

BCRA – Bureau Central de Renseignements et d'Action (Fransız Merkezi HarekatBörosu)

DST – Direction de la Surveillancedu Territoire (Fransız Güvenlik ve Karşı Haberalma Servisi)

SDECE – Service de Documentation Exterieur et Contre Espiyonage (Fransız Dış Dökümantasyon ve Kontrespiyonaj Servisi)

Güney Kore

NIS – National Intelligence Service (Kore İstihbarat Servisi)

Hollanda

AIVD – Algemene Inlichtingen-en Veiligheidsdienst (İstihbarat ve Güvenlik Servisi)

MIVD – Militaire Inlichtingen-en Veiligheidsdienst (Askeri İstihbarat ve Güvenlik Servisi)

İngiltere

MI-5 - Security Service (Güvenlik Servisi)

MI-6 - Secret Intelligence Service (Gizli İstihbarat Servisi)

CIM – Central Intelligence Machinery (İngiliz Merkezi İstihbarat Mekanizması)

İran İslam Cumhuriyeti

VEVAK – Vezarat-e Ettela’atvaAmniat-e Keshvar (İran İstihbarat Örgütü)

SAVAMA – İç Güvenlik Servisi

İspanya

CNI – Centro Nacional de Inteligencia (Ulusal İstihbarat Servisi)

İsrail

MOSSAD – Mossad le Modiyn ve le TafkidimMeyuhadim(İstihbarat ve Özel Görevler Enstitüsü

AMAN – Agaf ha-Modin’in (İsrail Askeri İstihbaratı)

SHIN BETH – Sherut ha Bitachon ha Khali (General Güvenlik Servisi)

SHABAK – Sherut Bitahon Klali (İsrail İç Güvenlik Teşkilatı)

İsveç

SISD – Swedishİntelligenceand Security Directorate (İsveç İstihbarat ve Güvenlik Direktörlüğü)

FOE – Forsvarvarsftaben Operativ Enhät (İsveç Güvenlik Teşkilatı)

İtalya

SISDE – Servizioper le Informazioni e la Sicurezza Democratica (İtalya İstihbarat ve Demokratik Güvenlik Servisi)

Japonya

Naikaku Joho Chosashitsu – Naicho (Japonya İstihbarat Ofisi)

Kanada

CSIS – Canadian Security Intelligence Service (Kanada Güvenlik İstihbaratı Servisi)

Küba

DGI – Direccion General de Inteligencia (Küba İstihbarat Teşkilatı)

Litvanya

VSB – Valstybes Sauguma Departamentas (Güvenlik Servisi)

Macaristan

AVB – Allami Vedelmi Batosag (Macar İstihbarat Servisi)

Makedonya

Agencijaza Razuznavanje

Malezya

JPR – Jabatan Risikan Persekutuan (Federal İstihbarat Servisi)

Meksika

CISEN – Centro de Investigacion y Seguridad Nacional (Ulusal Güvenlik ve İstihbarat Servisi)

Norveç

NSM – Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (Norveç İstihbarat Servisi)

Pakistan

ISI – Pakistan İstihbarat Servisi

Polonya

SB – Sluzba Bezpieczenstwa (Polonya İstihbarat Servisi)

Portekiz

SIS – Portekiz İç İstihbarat Servisi

Romanya

SRI – Romanya İstihbarat Servisi

Rusya Federasyonu

FSB – Federal'naya Sluzhba Bezopasnosti (Federal Güvenlik Servisi)

GRU – Glavyone Razvedovatel'noye Upravlenie (Askeri Haberalma Servisi)

SVR – Sluzhba Vneshney Razvedki (Dış İstihbarat Servisi)

KGB – Komitet Gosudarstvennoi Bezopasnosti (Sovyet Rusya Haberalma Servisi)

FSK – Federal'naya Sluzhba Kontrrazvedky (Federal Güvenlik Servisi)

FAPSI – Federal'naya Agenstvo Pravitel'stennoy Svayazi i Informatsii (Federal Hükümet İletişim ve Enformasyon Ajansı)

MBR – Ministerstvo Bezopasnosti Rukii (Rusya Güvenlik Bakanlığı)

Suriye

El Muhaberat

Türkiye

MİT – Milli İstihbarat Teşkilatı

Ürdün

Dairat al-Mukhabarat al-Ammah (Ürdün Kraliyet Haberalma Servisi)

Vietnam

BCA – Bo Cong An (Vietnam İstihbarat Servisi)

Yunanistan

EYP – Ethniki Ypiresia Pliroforion (Yunanistan İstihbarat Servisi)¹⁸⁴

¹⁸⁴ Hakan Turan, **Gizli Servisler MİT MOSSAD GLADIO KGB CIA MI5**, İstanbul, Kalipso Yay., s.265-270.

ÖZGEÇMİŞ

1983 Kars Merkez Haşiftlik Köyünde Doğdu.

1995 İlk Okulu Merkez Haşiftlik Köyü İlk Okulunda Tamamladı.

2001 Konya Selçuklu Dumlu Pınar Lisesini Tamamladı.

2006 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümünden Mezun Oldu.

2011 Kafkas Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu yönetimi Bölümünde Yüksek Lisansı Tamamladı.